

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

(आ.व. २०८१/०८२)

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

वन तथा भू-संरक्षण विभाग

वन वीड प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र

नेपालगञ्ज, बाँके

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

(आ.व. २०८१/०८२)

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

वन तथा भू-संरक्षण विभाग

वन वीड प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र

नेपालगञ्ज, बाँके

२०८२

प्रकाशक

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

वन तथा भू-संरक्षण विभाग

वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र,

नेपालगंज, बाँके

२०८२ अषाढ

सम्पर्क ठेगाना

वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र,

नेपालगंज, बाँके

फोन: ०८१-५९०५२३

मोवाइल नं. ९८५८०६०४६२

ईमेल: bankeseedcenter@gmail.com

आवरण फोटो:

वृक्षारोपण दिवश २०८२ अषाढ १४ गते माननिय वन तथा वातावरण राज्य मन्त्री रुपा वि.क. ज्यूको प्रमुख आतिथ्यमा राप्तीसोनारी गाउँपालिका ७ रामजानकी सा.व. मा संरक्षित विजयसाल र सतिसाल प्रजाती वृक्षारोपण पश्चात लिइएको सामुहिक तस्वीर

प्रकाशन प्रति: १७५ वटा

मुद्रण

सिग्मा जनरल अफसेट प्रेस

सानेपा, ललितपुर

फोन: ०१-५४५४०२९ ।

दुई शब्द

श्री भुवनेश्वर चौधरी
कार्यालय प्रमुख
वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, नेपालगंज बाँके
२०८१

विषय-सूची

भाग - १	१
परिचय	१
१.१. पृष्ठभूमि	१
१.२ वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेको दरबन्दी विवरण	२
१.३ लक्ष्य	२
१.४ उद्देश्य	३
१.५ कार्यालयको भौतिक पूर्वाधार	३
१.६ वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, बाँकेको कार्यक्षेत्र	४
भाग - २	५
संक्षिप्त जानकारी	५
पृष्ठभूमि	५
लक्ष्य तथा उद्देश्य	८
उपलब्धीहरु	८
समस्या तथा चुनौतीहरु	११
सुझावहरु	१२
भाग - ३	१३
यस आ.ब. मा सम्पन्न कार्यक्रमहरु	१३
आ.ब. २०८१।०८२ को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार सम्पन्न कार्यक्रमहरु	१३
आ.ब. २०८१।०८२ मा सम्पन्न कार्यक्रमहरु मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण	१५
उन्नत उन्नत वन बीउ संकलन/खरिद/वितरण	१५
उन्नत वन विरुवा उत्पादन कार्य	१५

सिसौ BSO कोहलपुरमा मेशवायर, तारवार फेन्सिङ्ग.....	१७
गत आ.ब. को विरुवालाई बहुवर्षियमा लैजाने.....	१७
वन बीउ प्रयोगशाला (Seed lab) तथा भण्डारण केन्द्र (Cold store) व्यवस्थापन (मर्मत सुधार, नियमित विधुत आपूर्ती समेत)	२०
बीउ बगैँचा र फलफूल बगैँचाहरुको संरक्षण (हेरालु मार्फत).....	२१
वन बीउ संकलन सम्बन्धी तालिम.....	२१
वन बीउ सम्बन्धी प्रचार प्रसार सामाग्री उत्पादन तथा वितरण.....	२२
वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको वार्षिक प्रगति पुस्तिका प्रकाशन.....	२२
नयाँ बीउ उत्पादन क्षेत्रको अध्ययन, सर्वेक्षण स्थापना व्यवस्थापन तथा संचालन	२२
वन बीउको अंकुरण क्षमता परिक्षण तथा प्रतिवेदन तयार.....	२३
विउ उत्पादन क्षेत्र, संकटापन्न प्रजाति संरक्षण प्लटको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण (अध्ययन/सर्वेक्षण/अनुसन्धान)	२४
पुरानो फलफूल बगैँचा, बीउ उत्पादन क्षेत्र तथा प्रजाती संरक्षण क्षेत्रहरुको व्यवस्थापन	२५
आधुनिक अनुसन्धानमुलक कोहलपुर नर्सरी क्षेत्र विस्तार एवं स्तरोन्नती.....	२५
नर्सरी व्यवस्थापन तथा रेखदेख.....	२६
विजयसाल र सतिसालको संरक्षण तथा विस्तार प्लट स्थापना.....	२६
भाग- ४	२७
प्रजनन बीउ बगैँचा-फलफूल बगैँचाहरुको विस्तृत विवरण.....	२७
प्रजनन विउ बगैँचाको संक्षिप्त जानकारी.....	२७
१. सिसौ प्रजनन बीउ बगैँचा कोहलपुर बाँकेको संक्षिप्त जानकारी.....	२७
२. विजयसाल प्रजनन बीउ बगैँचा कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर (मध्यमस्तरको प्रजनन बीउ बगैँचा).....	२९
३. कदम प्रजनन बीउ बगैँचा कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर साधारणस्तरको (खुल्ला परागसेचन, प्रजाती पहिचान नभएको).....	३१
४. सिसौ प्रजनन बीउ बगैँचा कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर (मध्यमस्तरको	

प्रजनन वीउ बगैँचा).....	३३
प्रदेश फलफूल बगैँचाको संक्षिप्त जानकारी	३५
१. सुदुर पश्चिम प्रदेश फलफूल बगैँचा.....	३५
वीउ उत्पादन क्षेत्रहरू	३५
संटापत्र तथा लोपोन्मुख प्रजातीको संरक्षण प्लटहरू.....	३६
आ.व.२०५८।०५९ देखी २०७१।०७२ सम्म वन विउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँके अन्तर्गत स्थापित भएका वन संवर्धन नमुना स्थलहरूको विवरण.....	३७
भाग - ५	३८
विविध जानकारीहरू.....	३८
१. वन सम्बर्द्धन महाशाखा काठमाण्डौँबाट स्थापना गरिएका विभिन्न प्रजातीका वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण.....	३८
अन्य केन्द्र अन्तर्गतका वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण	३८
२. वन सम्बर्द्धन महाशाखा काठमाण्डौँबाट स्थापना गरिएका विभिन्न प्रजातीका प्रजनन वीउ बगैँचा क्षेत्रहरूको विवरण	४४
अन्य केन्द्र अन्तर्गतका वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण	४४
३. प्रदेश स्तरीय फलफूल बगैँचाहरू (Province Level Fruit Gardens).....	४७
४. हालसम्म स्थापना गरिएका संकटापन्ना वन प्रजातिहरूको स्वस्थानिय संरक्षण प्लटको विवरण (In-situ conservation sites of rare and threatened species)	४८
५. आ.व.२०५८।०५९ देखी २०७१।०७२ सम्म स्थापित वन संवर्धन नमुना स्थलहरूको विवरण	४९
अनुसुची १	५४
आ.व. २०८१।८२ को बीउ संकलन तथा खरिद सम्बन्धी विवरण.....	५४
आ.व. २०८१।८२ को बीउ संकलन विवरण	५४

आ.व. २०८१।८२ को बीउ वितरण सम्बन्धी विवरण	५६
अनुसूची २	५९
वन बीउ प्रजातीहरूको फिल्डस्तरमा बीउ संकलन गर्दा प्रयोगमा ल्याईने वन बीउ संकलन नर्म्स.....	५९
अनुसूची ३	६३
प्रजाती परिचय.....	६३
अनुसूची ४	१०१
वन बीउ सम्बन्धी विवरण.....	१०१
अनुसूची ५	१२८
वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र नेपालगँज बाँकेमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण.....	१२८

भाग-१ परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालमा परापूर्व काल देखि नै मुलुकको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, वातावरणीय तथा जनताको दैनिक जीविकोपार्जनमा वन क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहि आएको छ । स्थानीय समुदायहरू जीविकोपार्जन र आय आर्जनका लागि काठ, इन्धन, दाउरा, घाँस, औषधिय वनस्पति र गैह्रकाष्ठ वन उत्पादनहरू (NTFPs) को लागि वनमा निर्भर छन्। यसका साथसाथै वन स्रोतहरूले माटो संरक्षण, जल नियमन, जलाधार संरक्षण, कार्बन सिक्वेस्ट्रेसन र जलवायु नियमनमा योगदान पुर्याउँछ, जसले स्थानीय समुदाय र विश्वव्यापी पारिस्थितिकी प्रणाली दुवैलाई फाइदा पुर्याउँछ। नेपालमा हाल वन क्षेत्र ५९.६२ लाख हेक्टर (४०.३६ प्रतिशत) र अन्य काष्ठ तथा बुट्यान ६.४८ लाख हेक्टर (४.३८ प्रतिशत) गरी कुल ६६.१ लाख हेक्टर (४४.७४ प्रतिशत) भू-भाग वन क्षेत्रले ओगटेको छ (DFRS २०१५) । नेपालमा हरेक वर्ष बसोबास र विकास निर्माणमा वन क्षेत्रको प्रयोग भईरहेको छ । यस परिपेक्षमा वन क्षेत्रको वृद्धि गर्न खाली पर्ती जमिनमा वृक्षारोपण गरी वन क्षेत्रको वृद्धि एवं विकास गर्नुको विकल्प छैन । वन क्षेत्रको महत्वलाई मध्यनजर गरी नेपाल सरकारले सन् १९८० को दशकदेखि नै व्यापक रूपमा वृक्षारोपण गर्दै आएको छ ।

हाल नेपालको संविधान २०७२ लागू भए पश्चात नेपालको वन सम्बन्धी कार्यक्षेत्र र अधिकार संविधानको अनुसूची-४, ५, ६, ७, ८ र ९ बमोजिम संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा बाँडिएको छ । सोही बमोजिम वि.सं. २०७५ साल देखि वन संगठनको नयाँ सांगठनिक संरचना अनुसार वन तथा भू-संरक्षण विभागको मातहतमा रहेको संघीय कार्यालयहरू मध्ये वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, हात्तीसारको अलावा वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, बाँके, पोखरा र विराटनगरको कार्यक्षेत्र विशुद्ध प्राविधिक तवरको भएकोले महत्वपूर्ण केन्द्रको रूपमा रहेका छन् । यी केन्द्रले गुणस्तरीय वन बीउको सहज र प्रभावकारी वितरण गरी राष्ट्रिय वृक्षारोपणको अभियानलाई सहयोग पुर्याउने छन् ।

२०७५ सालमा संघिय कार्यालयको रूपमा वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेको स्थापना भएको थियो । वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, नेपालगंज, बाँकेको,

मौजुदा जनशक्ति, कार्यालय स्थापनाको लक्ष्य तथा उद्देश्य, भौतिक पूर्वाधार तथा कार्यक्षेत्र निम्नानुसार छन् ।

१.२ वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेको दरबन्दी विवरण

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, बाँके नेपालगञ्जको वर्तमान स्वीकृत तथा पदपूर्ति दरबन्दी विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

तालिका नं. १

दरबन्दी विवरण

सि. नं.	पद	श्रेणी	सेवा	समुह- उपसमुह	वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँके		कैफियत
					दरबन्दी	पदपूर्ति	
१	वन अधिकृत	रा. प. तृ. प्रा.	वन	ज. फ.	१	१	काजमा कामकाज गर्ने गरी
२	रेञ्जर	रा. प. अन. प्रथम प्रा.	वन	ज. फ.	२	२	
३	फरेष्टर	रा. प. अन. द्वितिय प्रा	वन	ज. फ.	१	१	
४	ल्याब असिष्टेन्ट	रा. प. अन. द्वितिय		ज. फ.	१	१	करारमा १ जना
५	वन रक्षक	श्रेणी विहिन	वन	ज. फ.	२		
६	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन			१	१	करारमा १ जना
७	चौकिदार	श्रेणी विहिन				१	
८	स्वीपर	श्रेणी विहिन				१	
	कुल जम्मा				८	८	

१.३ लक्ष्य

वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र नेपालगञ्ज बाँकेको लक्ष्य रूख प्रजातिहरूको वंशाणु स्रोतको संरक्षण एवं प्राकृतिक वनको व्यवस्थापनमा सुधार गरी जैविक विविधता संरक्षण गर्दै मुलुकको समृद्धिमा टेवा पुर्‍याउने रहेको छ ।

१.४ उद्देश्य

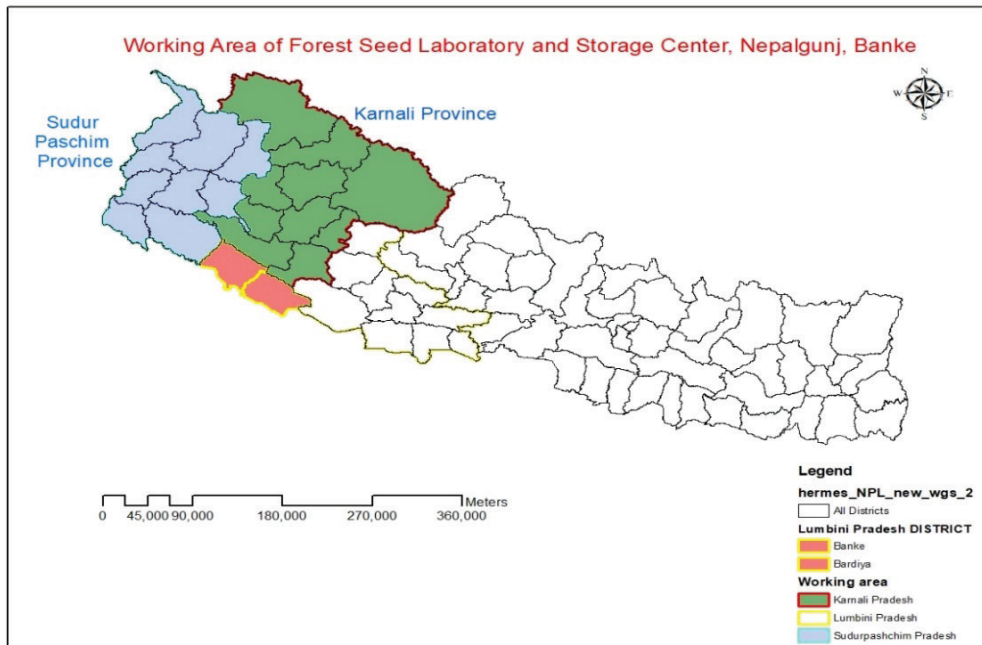
- ❖ बीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- ❖ स्वस्थ बीउ संकलनको लागि जनशक्ति तयार गर्ने ।
- ❖ स्वस्थ तथा गुणस्तर बीउ उत्पादन गर्ने ।
- ❖ बीउको गुणस्तरीय परीक्षणको लागि वन बीउ प्रयोगशालाको आधुनिकीकरण गर्दै लैजाने ।
- ❖ सरोकारवाला निकायहरूलाई सहज रूपमा गुणस्तरीय बीउ उपलब्ध गराउने ।
- ❖ फलफूल तथा वन बीउ बगैँचाको स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- ❖ उपलब्ध बीउ परीक्षणको लागि गुणस्तरीय नर्सरी संचालन गर्ने ।
- ❖ लोपोन्मुख तथा संकटापन्न अवस्थाका रुख प्रजातिहरूको *Ex-situ* तथा *In-situ* gene conservation गर्ने ।

१.५ कार्यालयको भौतिक पूर्वाधार

- ❖ कार्यालय भवन: कार्यालयको आफ्नै भवन नरहेकोले नेपालगँज उप महानगरपालिका वडा नं १० आदर्शनगर स्थित भाडाको घरमा कार्यालय संचालन रहेको
- ❖ स्थायी नर्सरी संरचना: यस कार्यालयको आधुनिक अनुसन्धानमुलक स्थायी नर्सरी कोहलपुर नगरपालिका वडा नं ७ स्थित जमुनियमा करिब २९९० वर्ग मिटर क्षेत्रफलमा स्थापना भई विभिन्न भौतिक संरचनाहरू निर्माण तथा वार्षिक रूपमा स्तरोन्नती हुँदै बहुवर्षिय विरुवा उत्पादन कार्य भै रहेको । साथै १ जना नर्सरी नाईके वार्षिक रूपमा परिचालन भै रहेको ।
- ❖ सवारी साधन: मोटरसाईकल २ वटा रहेको जसमध्ये १ वटाको विक्रम आयोजनाबाट पुरानो हस्तान्तरण भई प्राप्त भएको ।

१.६ वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, बाँकेको कार्यक्षेत्र

यस केन्द्रको कार्यक्षेत्र कर्णाली प्रदेश (सबै १० जिल्ला), लुम्बिनी प्रदेश (२ जिल्ला बाँके र बर्दिया) र सुदूरपश्चिम प्रदेश (सबै ९ जिल्ला) गरी कुल २१ जिल्ला रहेको छ ।

भाग-२

सक्षिप्त जानकारी

राष्ट्रिय वन बीउ आयोजना देखि वृक्ष सुधार कार्यक्रम हुँदै वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रसम्म आईपुग्दा (सन् १९८२-सन् २०१८)

पृष्ठभूमि

वन नेपालको अति महत्वपूर्ण प्राकृतिक सम्पदा हो । स्थानीय तथा राष्ट्रिय स्तरमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने कृषि, जलस्रोत, उर्जा, पर्यटन, उद्योग जस्ता क्षेत्रहरूको आधारस्तम्भ नै वन हो । कृषिप्रधान देश नेपालमा कृषि र वनको अन्योन्याश्रित सम्बन्ध छ । देशको झण्डै आधा भू-भाग (४४.७४%) ओगटी नेपालको सबभन्दा ठूलो प्राकृतिक सम्पदाको रूपमा रहेको वनले देशको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक र वातावरणीय क्षेत्र एवं दैनिक जीविकोपार्जनमा अत्यन्त महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरिरहेको कुरा हामी सबैलाई विदितै छ ।

“दूधगुण बुद्धि, बीउ गुण बालो र उन्नत बीउ, असल रुख” नेपाली जनजिब्रोमा झुण्डिएका उक्तिहरू हुन् । गुणस्तरीय बीउबाट नै स्वस्थ रुखको परिकल्पना गर्न सकिन्छ । त्यसैगरी स्वस्थ र राम्रो रुखबाट मात्र राम्रो वन र राम्रो वन भएमा मात्र यसले देशको समृद्धिमा बढी योगदान पुर्याउन सक्दछ । नेपालमा सन् १९७० को दशकबाट बृहतरूपमा वृक्षारोपण कार्यको थालनी भएको थियो । सो कार्यका लागि ठूलो परिमाणमा गुणस्तरीय वन बीउको आवश्यकता पर्यो । सोही सिलसिलामा विभिन्न जिल्ला, आयोजना एवं परियोजनाका लागि गुणस्तरीय बीउ आपूर्ति गर्ने उद्देश्यले सन् १९८२ मा अष्ट्रेलिया सरकारको आर्थिक र प्राविधिक सहयोगमा वन विभाग अन्तर्गत राष्ट्रिय वन बीउ आयोजना (National Tree Seed Project) सुरु भयो । सन् १९८७ देखि १९९१ सम्म युरोपेली आर्थिक समुदाय (European Economic Community-EEC) र संयुक्त अधिराज्य बेलायत सरकारको समुद्र पार बिकास नियोग (UK Overseas Development Administration -ODA) को सहयोगमा उक्त आयोजनाले निरन्तरता पायो । त्यसैगरी सन् १९९१ देखि १९९८ सम्म डेनमार्क सरकारको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा वृक्ष सुधार कार्यक्रम (Tree Improvement Programme-TIP) आयोजनाको रूपमा संचालन भयो । यस कार्यक्रमले राष्ट्रिय वन बीउ आयोजनाबाट प्राप्त अनुभवलाई समेत आधार मानी गुणस्तरीय बीउ आपूर्तिको साथै जिल्ला जिल्लामा बीउ उत्पादन क्षेत्र (Seed Stand)

पहिचान र व्यवस्थापन, बीउ बगैँचा (Breeding Seed Orchard–BSO) स्थापना र व्यवस्थापन, वन बीउ सहकारी संस्थाहरूको स्थापना र सहयोग एवं वृक्ष सुधार कार्यलाई सहयोग पुर्याउन हेटौडामा (सन् १९९४) र पोखरामा (सन् १९९७) मा क्षेत्रीय बीउ केन्द्रहरू समेत स्थापना गरिए ।

सन् १९९८ देखि २००५ सम्म डेनिडा (Danish International Development Agency – DANIDA) को प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन सहयोग कार्यक्रम (Natural Resources Sector Assistance Programme–NARMSAP) को पाँच इकाई मध्ये एक इकाईको रूपमा वृक्ष सुधार तथा वन सम्बर्धन इकाई (Tree Improvement and Silviculture Component–TISC) स्थापना भयो । डेनमार्क सरकारको सहयोगमा संचालित सो इकाई सन् १९९१ बाट संचालित वृक्ष सुधार कार्यक्रमकै परिष्कृत रूप हो । सो आयोजनाका प्रमुख कार्यक्रमहरू मध्ये बीउ उत्पादन क्षेत्र पहिचान तथा स्थापना एवं व्यवस्थापन, बीउ संकलन र वितरण, बीउ बगैँचा स्थापना एवं व्यवस्थापन, वन सम्बर्धन प्रदर्शनस्थल स्थापना र व्यवस्थापन, महत्वपूर्ण एवं संकटापन्न अवस्थाका रुख प्रजातिको संरक्षण र व्यवस्थापन प्रमुख रहेका थिए । साथै सन् २००१ मा विराटनगर र धनगढीमा थप एक एक वटा क्षेत्रीय बीउ केन्द्रहरू स्थापना भई संचालन गरियो ।

सन् २००५ मा डेनमार्कको सहयोग समाप्त भएपछि नेपाल सहकारको आफ्नै स्रोतबाट वृक्ष सुधार तथा वन सम्बर्धन इकाई (Tree Improvement and Silviculture Unit) को रूपमा संचालन भई उपरोक्त कार्यहरूले निरन्तरता पाए ।

वि.सं. २०७१ को वन विभागको पुन संरचना अनुसार वृक्ष सुधार तथा वन सम्बर्धन इकाईलाई स्तरोन्नति गरी वन विभागको चार महाशाखा मध्ये एक वन सम्बर्धन महाशाखा (Silviculture Division) बनाईयो । सो महाशाखा अन्तर्गत भौगोलिक सूचना प्रणाली व्यवस्थापन शाखा, वृक्ष सुधार शाखा, वन सम्बर्धन शाखा, वन बीउ शाखा र शहरी तथा सार्वजनिक वन विकास शाखा रहेका थिए । इकाईबाट महाशाखामा स्तरोन्नति हुँदा सांगठनिक संरचनामा परिवर्तन हुनुका साथै दायरा फराकिलो भई कार्य संचालनमा समेत व्यापक विस्तार भयो ।

वन, वातावरण र जैविक विविधता विकास सम्बन्धी कार्यहरू लामो अवधिसम्म निरन्तर संचालन गर्नुपर्ने हुन्छ । यसै सन्दर्भमा संयुक्त राष्ट्रसंघले जैविक विविधता संरक्षण गर्न विविध कार्यक्रम सहितको रणनीतिक योजना कार्यान्वयन गर्न सन् २०११-२०२० सम्मको अवधिलाई UN Decade on Biodiversity घोषणा गरेको छ भने छिमेकी राष्ट्र भारतले पनि सन् २०१२/१३–२०२१/२२ को अवधिलाई ५० लाख हे. वन बढाउने र थप ५० लाख

हे. वन क्षेत्रको हैसियत सुधाने प्रमुख उद्देश्य सहित National Mission for Green Mission India -GIM) घोषणा गरेको थियो ।

यसै परिप्रेक्ष्यमा नेपालका पनि खासगरी वन क्षेत्रको पहुँचबाट टाढा रहेका ग्रामीण समुदायको दैनिक जीवनयापनका लागि नभै नहुने घाँसदाउरा, काठ, जडीबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावार र वातावरणीय सेवा उपलब्ध गराउने, शहरी क्षेत्रमा हरियाली प्रवर्द्धन गर्ने एवं युवाहरूलाई वन सम्बन्धी गतिविधिमा सरिक गराई वन संरक्षण, विकास र सदुपयोगलाई राष्ट्रिय अभियानको रूपमा संचालन गरी वन क्षेत्रलाई देशको समृद्धिको आधार बनाउने उद्देश्यले नेपाल सरकारले आ.व. २०७१/७२ को बजेट वक्तव्य मार्फत वि.सं. २०७१-८० को अवधिलाई वन दशक घोषणा गरेको थियो ।

हुनत: वन तथा वातावरण मन्त्रालय एवं मातहतका निकायहरूबाट वन दशक अवधिभर संचालन गरिने सम्पूर्ण कार्यक्रमहरू वन दशक कार्यक्रम नै हुन् तर पनि अभियान कै रूपमा संचालन गरिने “एक घर एक रुख, एक गाउँ एक वन र एक नगर अनेक उद्यान” नारा सहितका नविनतम कार्यक्रम एवं जडीबुटी प्रवर्द्धन र निजी वन प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई विशेष रूपमा वन दशक कार्यक्रमको रूपमा लिइएको थियो । वन दशक कार्यक्रमका नारा अनुरूप देशका मध्य र पूर्वी तराईका ११ जिल्लाहरू (झापा, मोरङ, सुनसरी, सप्तरी, सिराहा, धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही, रौतहट, पर्सा र बारा) मा सघन रूपमा वन दशक कार्यक्रम लागू भएको थियो । वन दशक कार्यक्रम संचालनको प्रमुख जिम्मेवारी वन विभाग अन्तर्गतको वन सम्बर्धन महाशाखामा रहेको थियो ।

समग्रमा वन क्षेत्रको हैसियतमा सुधार ल्याउन वन सम्बर्धन महाशाखालाई पूर्णरूपमा कार्यक्रमहरू संचालन गर्न दिईनु पर्थ्यो । तर विडम्बना भन्नु पर्छ, त्यस्तो हुन सकेन । संघीय नेपालको पुनः संरचना सँगै वन तथा भू-संरक्षण विभाग भई वन सम्बर्धन महाशाखा वन सम्बर्धन शाखामा सीमित भयो । यस प्रकार वन सम्बर्धन शाखाबाट मात्रै विगतमा संचालनमा आएका वन बीउ तथा वृक्ष सुधार सम्बन्धी कार्यक्रमहरू समेट्न नसकिने महसुस भई हात्तीसार, काठमाडौँमा वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको स्थापना भई २०७५ कार्तिक महिना देखि पुन वन दशक कार्यक्रम बाहेक विगतमा संचालन भई आएका क्रियाकलापहरू संचालन भई आएका छन् । विगतमा क्षेत्रीय बीउ केन्द्रहरूबाट संचालन भई आएका क्रियाकलापहरूको निरन्तरताका लागि संघिय कार्यालयको रूपमा विराटनगर, पोखरा र नेपालगञ्जमा समेत वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रहरू स्थापना भई संचालनमा रहेको छ ।

लक्ष्य तथा उद्देश्य

महत्वपूर्ण रुख प्रजातिहरूको वंशाणुगत स्रोतको संरक्षण एवं प्राकृतिक वनको व्यवस्थापनमा सुधार गरी ग्रामीण जनताहरूको जीवनस्तर उकास्ने तथा यसबाट राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा समेत उल्लेख्य वृद्धि गर्ने लक्ष्य यस केन्द्रको रहेको छ । सो अनुरूप ग्रामीण अर्थतन्त्र एवं राष्ट्रिय स्तरमा महत्वपूर्ण ठानिएका रुख प्रजातिहरूको संरक्षण, संवर्द्धन तथा अनुवांशिक सुधार गर्ने, उपभोक्ताहरूको बीउको मागलाई सरल र सुलभ तरिकाले आपूर्ति गर्ने यस केन्द्रका प्रमुख उद्देश्यहरू हुन् ।

उपलब्धीहरू

सन् १९८२ देखि संचालित विभिन्न कार्यक्रमबाट प्राप्त प्रमुख उपलब्धिहरू निम्नानुसार छन् ।

१. बीउ उत्पादन क्षेत्र पहिचान, दर्ता एवं व्यवस्थापन (Seed Stand/Seed Production Areas Identification, Registration and Management)

स्थानीय कृषकहरू, वन उपभोक्ता समूहहरू एवं सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरूबाट हुने माग एवं राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय दृष्टिकोणबाट समेत महत्वपूर्ण र उपयुक्त ठानिएका वनजन्य प्रजातिहरूको संरक्षण र विस्तारका लागि देश भित्रका प्राकृतिक तथा वृक्षारोपण क्षेत्रमा रहेका उच्च अनुवांशिक गुणयुक्त माऊ रुखहरू पहिचान गरी दर्ता गर्ने कार्य भैरहेको छ । यस्ता क्षेत्रमा उपयुक्त प्रविधि अपनाई संकलन गरिने बीउ गुणस्तरयुक्त हुनुका साथै संकलन खर्च समेत कम लाग्छ । हालसम्म यस केन्द्रले विभिन्न ४५ जिल्लामा पहिचान एवं दर्ता भएका १२२ गोटा विभिन्न प्रजातिका बीउ उत्पादन क्षेत्रको व्यवस्थापन गर्दै आएको छ ।

२. बीउ बगैँचा स्थापना तथा व्यवस्थापन (Establishment and Management of Breeding Seed Orchard)

वंशाणुगत गुणको विकास कार्य ज्यादै खर्चिलो र जटिल हुने हुँदा प्राकृतिक रूपमै बढी उत्पादन दिन सक्ने क्षमता भएका र महत्वपूर्ण प्रजातिका माऊ रुखहरू पहिचान गरी त्यस्ता रुखहरूको वंशाणुगत गुणलाई उपयोग गर्ने उद्देश्यले बीउ बगैँचा स्थापना गरिएको हुन्छ । खास वंशाणुगत गुण भएका रुखका बीउबाट बिरुवा उत्पादन गरेर वृक्षारोपण गरी बीउ बगैँचा तयार गरिन्छ । यस्ता बगैँचामा फरक फरक माऊ रुखका उत्कृष्ट सन्ततिहरू मात्र बाँकी राखी भविष्यका लागि बीऊरुखको रूपमा विकसित गरिने हुँदा राम्रा वंशानुगत गुण भएका बीऊहरू उत्पादन हुन्छन् । वंशाणुगत स्रोतको संरक्षण गर्दै कम खर्चमा ठूलो परिमाणमा गुणस्तरीय बीउ आपूर्ति गर्नु यस कार्यक्रमको मुख्य लक्ष्य हो । बीउ बगैँचा स्थापनाको

क्रममा सुरुमा वृक्षारोपण गर्दाका बखत प्रयोगात्मक ढाँचा (Experimental Design) मा घना रूपमा विरुवाहरू रोपी प्रजाति हेरी उमेर अनुसार विरुवा बीचको दूरी बढाउदै लगी तुलनात्मक रूपमा उच्च वंशानुगत गुण भएका स्वस्थ रुखहरूलाई मात्र वीउ उत्पादनका लागि राखिन्छ । मुख्य रूपमा वीउ बगैँचाहरू ३ प्रकारबाट स्थापना गरिन्छन् ।

❖ साधारण स्तर (Simple Level)

यथासम्भव धेरै संख्यामा गुणस्तरीय माऊ रुखहरूबाट वीउ संकलन गरी सबै वीउलाई समान परिमाणमा Randomly मिसाई विरुवा उत्पादन तथा वृक्षारोपण गरिन्छ, जहाँ माऊ रुखहरूको पहिचान खुलाइएको हुँदैन ।

❖ मध्यम स्तर (Intermediate Level)

कम्तीमा ३० वटा टाढाका गुणस्तरिय माऊ रुखहरू (परिवार) बाट अलग अलग वीउ संकलन गरी हरेक माऊ रुखहरूको पहिचान रहने गरी विरुवा उत्पादन गरी Completely Randomised Block Design (CRBD) विधिको ढाँचामा कम्तीमा ४ वटा खण्डहरूमा हरेक माऊ रुखहरूको प्रष्ट पहिचान कायम रहने गरी वृक्षारोपण गरिन्छ । यसमा माऊ रुखहरू बीच हुने परागसेचन प्रक्रिया (Pollination) लाई खुल्ला छाडिएको हुन्छ ।

❖ उच्च स्तर (Advance Level)

यसमा वीउ बगैँचा स्थापनाको सम्पूर्ण प्रक्रिया मध्यम स्तरको जस्तै रहेपनि परागसेचन प्रक्रियामा नियन्त्रण गरिएको हुन्छ । यो कार्य बढी खर्चिलो हुन्छ ।

आ.व. २०७५।७६ सम्ममा देशका विभिन्न भौगोलिक तथा पारिस्थितिकीय क्षेत्र समेट्ने गरी २२ जिल्लामा ३० विभिन्न प्रजातिका साधारण र मध्यम स्तरका गरी ५० वटा वीउ बगैँचाहरू स्थापना भई हरेक वर्ष संरक्षण एवं व्यवस्थापन कार्यहरू हुँदै आएको छ ।

३. वन सम्बर्धन प्रदर्शनस्थल स्थापना तथा व्यवस्थापन (Establishment and Management of Silviculture Demonstration Plots)

बढ्दो वन पैदावारको मागलाई सीमित वन क्षेत्रबाट सरल एवं सुलभ रूपमा आपूर्ति गर्ने उद्देश्यले वनको उत्पादकत्व वृद्धि गर्दै व्यवहारिक ज्ञान सहित मार्गदर्शन गर्ने उद्देश्यले आ.व. २०५८।५९ बाट विभिन्न जिल्लामा वन सम्बर्धन प्रदर्शनस्थलहरू स्थापना गरिएको छ । वन सम्बर्धन गर्ने विविध तरिकाहरूको अध्ययन अनुसन्धान गरी स्थानीय जनसमुदायहरू एवं वन उपभोक्ता समूहको ज्ञान र सीपलाई समेत उपयोग गरी यस्ता प्रदर्शन स्थलहरू स्थापना

गरिएको हुन्छ । हालसम्म विभिन्न जिल्लाहरूमा ५२ वटा विविध उद्देश्यका वन सम्बर्धन प्रदर्शनस्थलहरूको स्थापना तथा व्यवस्थापन कार्य सञ्चालन भईरहेको छ । उक्त स्थलहरूमा झाडी सुधार तथा व्यवस्थापन, सल्ला वनलाई चौडापातेमा रूपान्तरण एवं टिम्बर स्ट्याण्ड ईम्प्रुभेन्ट (कटुस चिलाउने वन व्यवस्थापन, साल वन व्यवस्थापन, सल्ला वन व्यवस्थापन) जस्ता वन सम्बर्धन कृयाकलापहरू संचालन भएका छन् ।

४. संकटापन्न प्रजातिहरूको स्वस्थानीय संरक्षण (*In-situ Conservation of Endangered Species*)

आर्थिक, सामाजिक एवं जैविक विविधताको हिसावले महत्वपूर्ण भईकन पनि संकटापन्न अवस्थामा पुगेका केही रुख प्रजातिहरूको संरक्षण र विस्तारका लागि विशेष पहल भईरहेको छ । यसका लागि प्राकृतिक रूपमा जहाँ जुन प्रजाति जे अवस्थामा छन् तिनलाई त्यही वासस्थान संरक्षण गरी विकास हुन दिने स्वस्थानिय संरक्षण (*In Situ Conservation*) विधि अपनाई यस्ता वनस्पति प्रजातिहरूको संरक्षण गरिएको छ । विभिन्न जिल्लामा ५ गोटा प्रजातिको ६ स्थानमा स्वस्थानिय संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्य भईरहेको छ ।

५. सूचना तथा प्रविधिको प्रकाशन एवं प्रचार प्रसार (*Publication and Extension of Information and Technology*)

वनको संरक्षण, सम्बर्धन एवं व्यवस्थापन कार्यलाई सहज र सरल पार्न सम्बन्धित सूचनाहरूको संकलन एवं प्रकाशन तथा वन सम्बन्धी सैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक अध्ययन अनुसन्धानको कार्य गरी सो का नतिजाहरू प्रकाशन तथा वितरण भई आएको छ । यसबाट स्थानीय उपभोक्ताहरू यस्ता सूचना एवं जानकारीहरूबाट सु-सूचित भई बैज्ञानिक वन व्यवस्थापनको कार्यमा उनीहरूको सहभागिता अभिवृद्धि गर्न मद्दत पुग्नको साथै स्थलगत रूपमा कार्यरत वन प्राविधिकहरूलाई आवश्यक पर्ने प्राविधिक सीप र ज्ञान उपलब्ध गराउन समेत टेवा पुगेको महसुस गरिएको छ ।

६. बीउ संकलन तथा वितरण (*Seed Collection and Distribution*)

बीउ उत्पादन क्षेत्र, बीउ बगैँचा तथा अन्य विश्वसनीय स्रोतहरूबाट संकलित वा खरिद गरिएको बीउहरूको प्रयोगशालामा गुणस्तर परीक्षण पछि कृषक, उपभोक्ता समूह सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरूलाई आ.व. २०७६।०७७ देखि नै निशुल्क वितरण भइ आएको छ । गत आ.व. को मौज्जात १९.७ के.जी. तथा यस वर्षको संकलन/खरिद बाट ४७७.१ के.जी. गरी जम्मा ४९६.८ के.जी. विभिन्न ४१ प्रजातीका बीउहरू, वन निर्देशनालय, वन अनुसन्धान

केन्द्र, डिभिजन वन कार्यालयहरू, भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयहरू, नीजी किसान, सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह तथा अन्य संघ संस्थाहरू गरी जम्मा ३८ वटा निकायहरूलाई वितरण गरिएको छ भने विभिन्न जातको वीउहरू २.८ के.जी मौजदात रहेको छ ।

यस अतिरिक्त यस केन्द्रले संकलन वा खरिद गरिएको वीउको उमार शक्ति (Germination capacity) परिक्षण तथा गुणस्तरीय विरुवाको वितरण प्रयोजनका लागि आधुनिक अनुसंधान मूलक नर्सरीको स्थापना कोहलपुर ७ जमुनिया बाँकेमा गरी विरुवा उत्पादन कार्य गर्दै आएको छ ।

यस प्रकार गत आ.व. २०७६/७७ देखि विधिवत रूपमा कार्यालय स्थापना भई यस वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रले विगत देखि संचालन हुँदै आएका वन वीउ तथा वृक्ष सुधार सम्बन्धि क्रियाकलापहरू सिमित जनशक्ति तथा स्रोत साधनको बावजुत संचालन गर्दै आएको छ ।

समग्रमा सन् १९८२ देखि हालसम्म संचालित कार्यक्रमहरूबाट देहाय अनुसारका उपलब्धि हासिल हुनुका साथै समस्या र चुनौतीहरू समेत रहेका छन् ।

उपलब्धिहरू

- ❖ वीउ उत्पादन क्षेत्र, वीउ बगैँचा एवं स्वदेश तथा विदेशबाट समेत आयात गरी वन उपभोक्ता समूह, किसानहरू, सरकारी एवं गैरसरकारी संस्थाहरूलाई वर्षेनी ठूलो परिमाणमा उन्नत वीउ निःशुल्क वितरण भैरहेको ।
- ❖ महत्वपूर्ण तर लोप हुने अवस्थामा पुगेका रुख प्रजातिहरूको वंशाणुगत स्रोत संरक्षण एवं विस्तारमा टेवा पुगेको ।
- ❖ योजना निर्माण एवं कार्यान्वयनका लागि आवश्यक सूचना र प्रविधिको निर्माण एवं विकास भएको । ।

समस्या तथा चुनौतीहरू

१. जनशक्ति एवं साधनस्रोतका कमीका कारण वीउ बगैँचा, वीउ उत्पादन क्षेत्र, प्रदर्शनस्थल र संकटापन्न प्रजाति संरक्षण क्षेत्रहरूको उचित व्यवस्थापन नहुनुका साथै सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालयहरूसँगको समन्वयमा समेत कमी रहेको ।
२. वनजन्य प्रजातिहरूको वंशाणु स्रोत संरक्षण र गुणस्तरीय वीउ उत्पादनका लागि चाहिने साधन स्रोत, जनशक्ति र प्रविधिको कमी रहेको ।

३. बीउ प्रयोगशाला संचालन भण्डारण नहुँदा लामो समयसम्म अंकुरण क्षमता कायम राख्न नसकिने प्रजातिका बीउहरू जिल्ला जिल्लामा पुर्याउन समस्या रहेको ।
४. बीउ उत्पादन तथा वितरण, प्रशोधन, भण्डारण र परीक्षण जस्ता कार्यहरूलाई प्रभावकारी बनाउन सरकारी, निजी तथा सहकारी संस्थाहरूबीच समन्वयको कमी रहेको ।
५. वन बीउ सम्बन्धी ठोस सरकारी नीति नभएको ।
६. किसानहरू एवं अन्य सर्वसाधारणहरूले रुचाएका प्रजातिका बीउहरू आवश्यक परिमाणमा उपलब्ध गराउन नसकिएको ।

सुझावहरू

१. गुणस्तरीय बीउ उत्पादन गर्न स्थापित बीउ बगैँचा तथा बीउ उत्पादन क्षेत्रहरू, वन सम्बर्धन प्रदर्शन स्थलहरू र संकटापन्न प्रजाति संरक्षण स्थलहरूबाट प्राप्त सिकाई र तिनको व्यवस्थापन कार्यलाई सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालय एवं सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूसँगको समन्वयमा प्रभावकारी गरिनुपर्ने ।
२. सबै प्रदेशमा वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रहरू स्थापना गरी यस सम्बन्धी कार्यक्रमलाई सुदृढ गरिनु पर्ने ।
३. वन बीउ नीति तयार र कार्यान्वयन गरिनु पर्ने ।

भाग-३

यस आ.व. मा सम्पन्न कार्यक्रमहरु

आ.ब. २०८१।०८२ को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार सम्पन्न कार्यक्रमहरु

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेको आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ का लागि स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार सम्पन्न भएका क्रियाकलापहरुको समष्टिगत विवरण निम्नानुसार निम्नानुसारको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं

क्र. सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		वार्षिक प्रगती	
			परिमाण	बजेट (लाखमा)	परिमाण	बजेट (लाखमा)
१	उन्नत वन बीउ संकलन/खरीद/ वितरण	के. जी.	३००	५.४०	३५०	५.४
२	उन्नत वन विरुवा उत्पादन	हजार वटा	४०	८.००	४२.३	७.९५६४८
३	सिसौ BSO कोहलपुरमा मेशवायर, तारवार फेन्सिङ्ग	प्याकेट	१	३.००	१	२.९७९१८
४	गत आ.व. को विरुवालाई बहुवर्षियमा लैजाने	हजार वटा	२०	४.००	२०.३	३.९९३८
५	नक्षेत्र उद्यान समेतमा उपयोगी धार्मिक तथा दुर्लभ प्रजातीका विरुवा उत्पादन तथा वितरण	हजार वटा	५	२.००	५.२	१.९९७१
६	वन बीउ प्रयोगशाला (Seed lab) तथा भण्डारण केन्द्र (Cold store) व्यवस्थापन (मर्मत सुधार, नियमित विधुत आपूर्ति समेत)	प्याकेट	१	१	१	१.८६०५१
७	बीउ बगैँचाको संरक्षण (हेरालु मार्फत)	जना	४	४	५	६.४८

क्र. सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		वार्षिक प्रगती	
			परिमाण	बजेट (लाखमा)	परिमाण	बजेट (लाखमा)
८	वन वीउ संकलन सम्बन्धी तालिम	पटक	१	१	१	२.६९९९१
९	वन वीउ सम्बन्धी प्रचार प्रसार सामाग्री उत्पादन तथा वितरण	प्याकेट	१	१	१	०.९५४८
१०	वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयारी तथा प्रकाशन	पटक	१	१	१	०.७४५
११	नयाँ वीउ उत्पादन क्षेत्रको अध्ययन, सर्वेक्षण स्थापना, व्यवस्थापन तथा संचालन	वटा	१	१	१	१.८५९७५
१२	वन वीउ को अंकुरण क्षमता परिक्षण (seed Viability test) तथा प्रतिवेदन तयार	प्याकेट	१	१	४	०.८७५
१३	विउ उत्पादन क्षेत्र, संकटापन्न प्रजाति संरक्षण प्लटको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण (अध्ययन/सर्वेक्षण/अनुसन्धान)	क्षेत्रफल/स्थान	६	६	५	१.७४९६४
१४	पुरानो फलफुल बगैचा, वीउ उत्पादन क्षेत्र तथा प्रजाती संरक्षण क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन (पुनःरोपण, झाडी सफाई, तारवार मर्मत सिचाई, गोडमेल तथा मल हाल्ने समेत)	वटा	५	५	१	३.४२६९२
१५	आधुनिक अनुसन्धानमुलक कोहलपुर नर्सरी क्षेत्र विस्तार एवं स्तरोन्नती	प्रजाति।स्थान	१	१	६	४.८६६०४
१६	नर्सरी व्यवस्थापन तथा रेखदेख	वटा	१	१	१	२.१६
१७	पुराना वन विउ बगैचा, फलफुल बगैचा, विउ उत्पादन क्षेत्रहरूको नियमित अनुगमन तथा निरिक्षण र प्रतिवेदन	पटक	५	३	१	०.९९९३६
	जम्मा			५३.५४		५१.००३४९

भारित प्रगति : ९५.२६% (स्वीकृत बजेट अनुसार)

भौतिक पागती : १००%

भारित प्रगति : ९८.६६% (बजेट रोक्का बाहेक)

आ.ब. २०८१।०८२ मा सम्पन्न कार्यक्रमहरू मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण

वन बीउ संकलन सामाग्री खरिद:

यस केन्द्रबाट स्थापना भएका बिउ वगैचा, बिउ उत्पादन क्षेत्रबाट मात्र सवै प्रजातीको बिउ प्राप्त हुन नसक्ने हुँदा केही प्रजातीको हकमा अन्य क्षेत्रबाट समेत बिउ संकलन गर्ने तथा केही प्रजातीको बिउ निजी जग्गामा रहेको रुखबाट समेत संकलन गर्ने साथै संकलनका लागि सम्भव नभएका वन वीउहरूको हकमा विभिन्न कृषि वन बीउ सहकारी तथा व्यवसायीहरूबाट समेत बिउ खरिद गरी सरकारी, निजी तथा गैह्रसरकारी संघ संस्थाहरूलाई डिभिजन वन कार्यालय तथा मातहतका सब डिभिजन वन कार्यालयहरू, भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयहरू, निजी किसान तथा अन्य संघ संस्थाहरूलाई वितरण कार्यका लागि यो शिर्षकमा बजेट विनियोजन भएको थियो । यस कार्यक्रमबाट यस आर्थिक वर्षमा विभिन्न ३१ प्रजातीका ३५० के.जी. वीउ संकलन तथा खरिद भएको र अधिल्लो आ.ब. को मौज्दात २.८४ के. जी. गरी जम्मा ३५२।८४ के.जी. रहेकोमा विभिन्न ३२ वटा निकायहरूलाई ३५२.८४ के.जी. उन्नत वीउ वितरण गरिएको थियो । उन्नत वीउ संकलन तथा वितरण सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसुची १ मा संलग्न गरिएको छ । यो कार्य संचालनका लागि रु ५,४०,०००।०० बजेट विनियोजन भएकोमा त्यति नै बजेटको वीउ संकलन तथा खरिद कार्य गरिएको छ ।

उन्नत वन विरुवा उत्पादन कार्य

यस केन्द्रद्वारा संचालनमा रहेको आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरीमा विभिन्न प्रजातीका मागमा आधारित विभिन्न प्रयोजनका लागि विरुवा उत्पादन गरिरहेको छ । विरुवा उत्पादन कार्यले खाली रहेको वन क्षेत्रमा वृक्षारोपण गर्न, समुदायको जग्गामा विरुवा रोपण गरी रुखले ढाकेको क्षेत्रको विस्तार गर्न तथा शहरी वनको विकास गर्न विरुवा उत्पादनका लागि विशेष जोड दिई यो कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो । तराई तथा मध्य पहाडी क्षेत्रमा पाईने विभिन्न वन बिउ संकलन गरि उक्त प्रजातीहरूको उन्नत विरुवा उत्पादनका कार्यका लागि विज्ञहरूबाट राय लिएर यस कार्यालयको प्राविधिक कर्मचारीहरूको प्रत्यक्ष निगरानीमा स्थानीय आवश्यकता, उपभोक्ताहरूको रुचि, प्राविधिक उपयुक्तताका आधारमा विभिन्न प्रकारका रुख, काष्ठ तथा अन्य बहुउपयोगी प्रजाती छनौट गरी विरुवा उत्पादन गरिएको छ । यसमा ५ इन्च “ ८ इन्च साइजका पोलिपोटमा विभिन्न साइजका विरुवाहरू उत्पादन गरिएको छ । केही प्रजातीका विरुवाहरू यसै आ.ब.मा वितरण गर्ने र केही बहुवर्षियका रूपमा परिणत गर्ने लक्ष्य लिइएको छ । विभिन्न महत्वपूर्ण प्रजातीका ४०००० वटा विरुवाहरू उत्पादन गर्ने लक्ष्य लिइएको यस कार्यक्रममा विभिन्न २७ वटा प्रजातीका ४२२६७ वटा विरुवाहरू उत्पादन भएको

छ । गुणस्तरिय विरुवाहरु उत्पादनलाई जोड दिइएको यस कार्यक्रमले वृक्षारोपण तथा कृषि वन विकास कार्यलाई वृद्धिमा सहयोग गरेको छ । यसका साथै विभिन्न जिल्लाहरुबाट उन्नत जातका वन विरुवाको माग उच्च रहेकोले यस कार्यलाई भविष्यमा निरन्तरता दिइनेछ । यस कार्यका लागि रु ८,००,०००।०० विनियोजन भएकोमा ७,९५,६४८।०० खर्च भएको छ । उत्पादन भएका विरुवाहरुको विस्तृत विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

उन्नत वन विरुवा उत्पादन कार्य

तालिका नं

सि.नं.	उन्नत वन विरुवा उत्पादन तर्फ		सि.नं.	उन्नत वन विरुवा उत्पादन तर्फ	
	प्रजाती	संख्या		प्रजाती	संख्या
१	अमला	१८६२	१५	कल्कीफुल	८२८
२	किम्बु	१८२४	१६	नीम	८२८
३	छतिवन	१८७६	१७	जामसन	४०८
४	राजवृक्ष	९०	१८	पारिजात	३२८४
५	टिक	३७०८	१९	वीरेन्द्रफुल	९८४
६	सितलचिनी	४०८	२०	शिरिस	१६३२
७	पपुलर	४४४	२१	कागती	१९५२
८	अम्बा	१५७२	२२	मसला	२१२८
९	मयुरपंखी धुपी	४२२२	२३	बरोँ	१८४०
१०	कपुर	१७३६	२४	कोइरालो	५९२
११	सानो गुल्डमोहर	१९२	२५	सतिसाल	२६३५
१२	ठूलो गुल्डमोहर	५४४	२६	विजयसाल	२२०
१३	सिसौ	१९३२	२७	हरौँ	१४२
१४	बकाईनो	४३८४		जम्मा	४२२६७

सिसौ BSO कोहलपुरमा मेशवायर, तारवार फेन्सिङ्ग

बाँके जिल्लाको कोहलपुर नगरपालिका १२ दाउन्ना टोल स्थित दलितहित मध्यवर्ति सामुदायिक वनमा रहेको सिसौ BSO को संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि आ.ब. २०७९।०८० मा मेशवायर तारवार गर्ने कार्यको सुरुवात गरिएको र वजेट अभावका कारणले उक्त आ.ब. मा सो क्षेत्रको पूर्ण रूपमा तरवार गर्ने कार्य सम्पन्न नभएको हुँदा पुन यस आ.ब. मा उपलब्ध भएको वजेटबाट थप क्षेत्रमा मेशवायर तारवार गरी वन वीउ वगैचालाई पूर्ण रूपमा मेशवायर तारवार गर्ने कार्य सम्पन्न गरी वन वीउ वगैचा क्षेत्रमा आवत जावतका लागि सहज होस भनेर गेट निर्माण गर्ने र पुरानो तारवारमा भएको क्षेत्रमा मर्मत गर्ने उद्देश्यका साथ कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत तारवार गर्न बाँकी रहेको ७४ मिटरको दुरीमा मेशवायर फेन्सिङ्ग गरिएको छ । यसैसँगै यस BSO सम्पूर्ण क्षेत्र चारैतर्फबाट फेन्सिङ्ग गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ र पश्चिम तर्फ १० फिटको फलामे गेट जडान कार्य भै सम्पूर्ण परिधिमा मेश वायरको माथिल्लो सतहमा काडेतारले समेत १ तह घेराबार गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । यसले सिसौ BSO को संरक्षण तथा व्यवस्थापन र अतिक्रमण तथा चोरी निकास रोकथाम सहयोग भएको छ भने यस वन वीउ वगैचाबाट यसै आ.ब. बाट वीउ संकलन कार्यको थालनी गरिएको छ । यस कार्यका लागि रु ३,००,०००।०० वजेट विनियोजन भएकोमा रु २,९७,९१८।०० खर्च भएको छ ।

नक्षेत्र उद्यान समेतमा उपयोगी धार्मिक तथा दुर्लभ प्रजातीका विरुवा उत्पादन तथा वितरण

विभिन्न नक्षेत्रहरूको महत्वका हिसावले बहुउपयोगी तथा शहरी र वन उद्यानहरूमा वृक्षारोपण गर्ने उद्देश्यले विभिन्न धार्मिक तथा दुर्लभ प्रजातीका विरुवाहरूको माग दिनानुदिन बढ्दै गई रहेको अवस्थामा यस किसिमका रुखहरू सजिलै उत्पादन हुन कठिन हुने र सहजै रूपमा उपलब्ध समेत नहुने हुँदा यस किसिमको विरुवाहरूको माग अत्याधिक रहेको छ । प्राकृतिक अवस्थामा रहेका यस किसिमका रुखहरू विभिन्न विकास निर्माण कार्यले गर्दा नास हुँदै गइरहेको छ । यस किसिमका दुर्लभ प्रजातीहरूको उचित संरक्षण र वंशाणुगत विस्तारका लागि विरुवा उत्पादन गरि विस्तार गर्न अध्यावश्यक रहेकोले नक्षेत्र उद्यान समेतमा उपयोगी हुने धार्मिक तथा दुर्लभ प्रजातीका विरुवा उत्पादन तथा वितरणका लागि यो कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो । नक्षेत्र उद्यानहरूमा उपयोग हुने धार्मिक महत्वका तथा दुर्लभ प्रजातीहरू जस्तै बर, पिपल, श्रीखण्ड, स्वामी, कपुर, रुद्राक्ष, बन्यान, निम, बेल, अमला आदिले धार्मिक महत्व राखे र विभिन्न धार्मिक स्थल तथा उद्यानहरूमा वृक्षारोपण गर्नका लागि माग भै रहने प्रजाती हुन । यी प्रजातीहरूको धार्मिक महत्वका साथै विभिन्न औषधिय गुण समेत रहने र सौन्दर्यका लागि समेत उपयोगिता हुने भएकोले यस किसिमको विरुवा उत्पादन गरि

वितरण गर्ने लक्ष्य अनुरूप विरुवा उत्पादन कार्य भएको छ । नर्सरीमा उत्पादन भएका यस किसिमका विरुवाहरूलाई ठुलो आकारको तथा गुणस्तरिय विरुवाको रूपमा विकास गरि वितरण गर्ने उद्देश्य रहेको यस कार्यक्रमले जनता र धार्मिक संस्थाको चाहना तथा आपुर्ति पुरा सहयोग गर्ने र विभिन्न धार्मिक महत्वका क्षेत्रहरू तथा संस्थाहरूलाई वृक्षारोपण प्रयोजनका लागि तथा वातावरण दिवस, वन महोत्सव जस्ता कार्यक्रम सार्वजनिक स्थलहरू, पाटी पौवा तथा चौताराहरूमा रोपण तथा सर्वसाधारणहरूलाई निजी वृक्षारोपणका लागि समेत वितरण गरिनेछ । यसका साथै नक्षेत्र बाटिका निर्माणका लागि यी विरुवाहरूको प्रयोग हुनेछ । विभिन्न नक्षेत्र तथा धार्मिक महत्वका ५००० वटा विरुवा उत्पादन गर्ने लक्ष्य अनुसार यस कार्यक्रमबाट १५ प्रजातीका ५१९९ विरुवाहरू उत्पादन भएको छ । ४६९९ वटा विभिन्न १२ वटा प्रजातीहरूलाई ६ इन्च “ ८ इन्चको पोलि ब्यागमा र वर पिपल स्वामी र श्रीखण्ड जस्ता प्रजातीका ५०० वटा विरुवाहरू १० इन्च “ १० इन्चको पोलिब्यागमा उत्पादन गरिएको छ । यस कार्यका लागि रु २०००००।०० बजेट विनियोजन गरिएकोमा रु १,९९,७१०।०० खर्च भएको छ । विभिन्न १४ वटा नक्षेत्रका लागि आवश्यक विरुवाहरू र १ वटा धार्मिक महत्व रहेका विरुवाहरू उत्पादन भएको छ । उत्पादित विरुवाको विस्तृत विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	प्रजाती	बहुवर्षिय विरुवा उत्पादन तर्फ	
		६"×८" पोलिब्याग	५"×८" पोलिब्याग
१	ज्यारेण्डा	२२८४	
२	छतिवन	६७०	२२८८
३	कपुर	१८०४	
४	कल्की	९६०	२४०
५	धुपी	२२६६	
६	पारिजात	१५६३	
७	लेकचाप	१४१९	
८	म्यागुष्टिन	८०२	
९	गुल्डमोहर	९९	१३५
१०	विजयसाल	२७२	
११	कागती		१०४०
१२	अम्बा		२२२७

सि.नं.	प्रजाती	वहुवर्षिय विरुवा उत्पादन तर्फ	
		६"*८" पोलिब्याग	५"*८" पोलिब्याग
१३	सितलचिनी		३३२
१४	सुगन्धकोकिला		१५८
१५	हर्रो	३१	९६
१६	सरिफा		१६०
१७	लेकधुपी		७७
१८	ईमिली		१५२
१९	सतिसाल		११७
२०	वडहर	१०५	
२१	बेल	७००	
२२	बरो	१५९	
२३	रक्तचन्दन	९३	
२४	लप्सी	५९	
जम्मा		१३२८६	७०२२
कुल जम्मा		२०३०८	

नक्षेत्र उद्यान समेतमा उपयोगी धार्मिक तथा दुर्लभ प्रजातीका विरुवा उत्पादन तथा वितरण

विभिन्न नक्षेत्रहरूको महत्वका हिसावले बहुउपयोगी तथा शहरी र वन उद्यानहरूमा वृक्षारोपण गर्ने उद्देश्यले विभिन्न धार्मिक तथा दुर्लभ प्रजातीका विरुवाहरूको माग दिनानुदिन बढ्दै गई रहेको अवस्थामा यस किसिमका रुखहरू सजिलै उत्पादन हुन कठिन हुने र सहजै रूपमा उपलब्ध समेत नहुने हुँदा यस किसिमको विरुवाहरूको माग अत्याधिक रहेको छ । प्राकृतिक अवस्थामा रहेका यस किसिमका रुखहरू विभिन्न विकास निर्माण कार्यले गर्दा नास हुँदै गइरहेको छ । यस किसिमका दुर्लभ प्रजातीहरूको उचित संरक्षण र वंशानुगत विस्तारका लागि विरुवा उत्पादन गरि विस्तार गर्न अध्यावश्यक रहेकोले नक्षेत्र उद्यान समेतमा उपयोगी हुने धार्मिक तथा दुर्लभ प्रजातीका विरुवा उत्पादन तथा वितरणका लागि यो कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो । नक्षेत्र उद्यानहरूमा उपयोग हुने धार्मिक महत्वका तथा दुर्लभ प्रजातीहरू जस्तै बर, पिपल, श्रीखण्ड, स्वामी, कपुर, रुद्राक्ष, बन्यान, निम, बेल, अमला आदिले धार्मिक

महत्व राख्ने र विभिन्न धार्मिक स्थल तथा उद्यानहरूमा वृक्षारोपण गर्नका लागि माग भै रहने प्रजाती हुन । यी प्रजातीहरूको धार्मिक महत्वका साथै विभिन्न औषधिय गुण समेत रहने र सौन्दर्यका लागि समेत उपयोगिता हुने भएकोले यस किसिमको विरुवा उत्पादन गरि वितरण गर्ने लक्ष्य अनुरूप विरुवा उत्पादन कार्य भएको छ । नर्सरीमा उत्पादन भएका यस किसिमका विरुवाहरूलाई ठुलो आकारको तथा गुणस्तरिय विरुवाको रूपमा विकास गरि वितरण गर्ने उद्देश्य रहेको यस कार्यक्रमले जनता र धार्मिक संस्थाको चाहना तथा आपूर्ति पुरा सहयोग गर्ने र विभिन्न धार्मिक महत्वका क्षेत्रहरू तथा संस्थाहरूलाई वृक्षारोपण प्रयोजनका लागि तथा वातावरण दिवस, वन महोत्सव जस्ता कार्यक्रम सार्वजनिक स्थलहरू, पाटी पौवा तथा चौताराहरूमा रोपण तथा सर्वसाधारणहरूलाई निजी वृक्षारोपणका लागि समेत वितरण गरिनेछ । यसका साथै नक्षेत्र बाटिका निर्माणका लागि यी विरुवाहरूको प्रयोग हुनेछ । विभिन्न नक्षेत्र तथा धार्मिक महत्वका ५००० वटा विरुवा उत्पादन गर्ने लक्ष्य अनुसार यस कार्यक्रमबाट १५ प्रजातीका ५१९९ विरुवाहरू उत्पादन भएको छ । ४६९९ वटा विभिन्न १२ वटा प्रजातीहरूलाई ६ इन्च “ ८ इन्चको पोलि ब्यागमा र वर पिपल स्वामी र श्रीखण्ड जस्ता प्रजातीका ५०० वटा विरुवाहरू १० इन्च “ १० इन्चको पोलिब्यागमा उत्पादन गरिएको छ । यस कार्यका लागि रु २०००००।०० बजेट विनियोजन गरिएकोमा रु १,९९,७१०।०० खर्च भएको छ । विभिन्न १४ वटा नक्षेत्रका लागि आवश्यक विरुवाहरू र १ वटा धार्मिक महत्व रहेका विरुवाहरू उत्पादन भएको छ । उत्पादित विरुवाको विस्तृत विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	प्रजाती	नक्षेत्र प्रजाती तर्फ		नक्षेत्रको नाम
		६"*८" पोलिब्याग	१०"*१०" पोलिब्याग	
१	कटहर	६५		उत्तराषाढा
२	अर्जुन	१६६		स्वाती
३	अमला	७४३		भरणी
४	राजवृक्ष	५४५		मूल । मुला
५	बेल	८३०		चित्रा
६	रिष्ठा	७७१		हस्ता
७	निम	७९८		उत्तरभाद्रपद
८	सिसौ	१५६		आर्द्रा
९	पलास	७१		पूर्व फाल्गुनी
१०	खयर	२३९		मृगशिरा

वन बीउ प्रयोगशाला (Seed lab) तथा भण्डारण केन्द्र (Cold store) व्यवस्थापन (मर्मत सुधार, नियमित विद्युत आपूर्ति समेत)

यस केन्द्रबाट स्थापना गरिएको विभिन्न प्रजातिका वन बीउ बगैँचा, बीउ उत्पादन क्षेत्रहरूबाट र विभिन्न नीजि तथा कृषि वन सहकारी संस्था तथा अन्य स्रोतबाट संकलन/खरिद गरिएका विभिन्न प्रजातिहरूको सुरक्षित बीउ भण्डारण तथा वितरण पुर्व गुणस्तर जाँच गर्नका साथै भण्डारण गरिएका बीउको उमार शक्ति कायम राख्नका लागि वन बीउ प्रयोगशाला Seed Lab तथा भण्डारण केन्द्रको Cold Store संचालन मर्मत संभार तथा व्यवस्थापन भै रहेको छ । यस कार्यका लागि वन बीउ वितरण गर्नु पुर्व गुणस्तर जाँच गर्नका साथै भण्डारण गरिएका तथा संकलन र खरिद भै ल्याईएका बीउको उमार शक्ति परिक्षण गर्न वन बीउ प्रयोगशालाको नियमित संचालन तथा व्यवस्थापन गरिदै आईएको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत बीउ प्रयोगशालाको नियमित संचालनार्थ जर्मिनेशन पेपर खरिद, ल्यावका सामग्रीहरू, आवश्यक फर्निचरहरू, कम्प्युटर मर्मत तथा अन्य आवश्यक सामग्रीहरू र विद्युत आपूर्ति महसुल लगायतका कार्यमा गरिएको छ । यसका शिर्षकमा कुल रु २०००००।०० वजेट विनियोजन भएकोमा रु १८६०५१।०० खर्च भएको छ ।

बीउ बगैँचा र फलफूल बगैँचाहरूको संरक्षण (हेरालु मार्फत)

विभिन्न प्रजातिका रुख बिरुवाहरूको संरक्षण, सम्बर्धन र प्रचारप्रसार गर्ने उद्देश्यले विभिन्न स्थानहरूमा तत्कालीन वन विभागबाट विभिन्न आ.व.मा स्थापना गरिएका विभिन्न प्रजातिका बीउ एवं फलफूल बगैँचाहरूको संरक्षण, सम्बर्धन र रेखदेख गर्न हेरालुहरूको व्यवस्था गरी संरक्षण तथा व्यवस्थापन गरी बीउ संकलन लगायतका कार्यहरू हुँदै आएको छ । उक्त बीउ बगैँचाहरूमा मिति २०७५।०४।०१ देखि लागू हुने गरी बीउ बगैँचाको स्थापना अवधि, संरक्षणका चुनौती, बीउ बगैँचा र फलफूल बगैँचाको संख्या, प्रजातिको प्रकृति तथा क्षेत्रफल समेतको आधारमा यस केन्द्र अन्तर्गत ४ वटा प्रजनन बीउ बगैँचा, प्रजाती संरक्षण प्लट तथा फलफूल बगैँचाहरूमा जम्मा ४ जना हेरालु मार्फत निरन्तर रूपमा संरक्षण गरिरहेका छन् । यस कार्यका लागि रु ६४८०००।०० विनियोजन भएकोमा रु ६४००००।०० खर्च भएको छ ।

सिन	प्रजाती	हेरालुको नाम	हालको ठेगाना	मोबाईल नं
१	सिसौ, विजयसाल, कदम	सुर्यमान डगौरा	सयपत्री सा ब उ स कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर	९८६८८८९५६५

सिन	प्रजाती	हेरालुको नाम	हालको ठेगाना	मोबाईल नं
२	सिसौ	भक्त बहादुर वाठा	दलितहित मध्यवर्ती सा ब उ स, कोहलपुर न पा १२, बाँके	९८६७९४१३२६
३	छतिवन	झुपलाल आचार्य	गणेश शिव दुर्गा सा ब उ स, मधुवन न पा वडा नं ८ वर्दिया	९८१८३६४६६८
४	फलफुल	हेमा देवी खडका	पूर्वीचौकी ४ डोटी	९८६६७०७३७५

वन वीउ संकलन सम्बन्धी तालिम

गुणस्तरिय वीउबाट नै स्वस्थ रुखको गर्न सकिन्छ । त्यस्तैगरी स्वस्थ र राम्रो रुखबाट मात्र राम्रो वन र राम्रो वन भएमा मात्र यसले देशको समृद्धिमा बढी योगदान पुर्याउन सक्छ । यस तथ्यलाई मध्यनजर गर्दै लुम्बिनी प्रदेशका बाँके र वर्दिया जिल्ला, कर्णाली प्रदेशका सुर्खेत र सल्यान र सुदुर पश्चिम जिल्लाको कैलाली र कञ्चनपुर जिल्ला अन्तर्गतका ४ वटा डिभिजन वन कार्यालय तथा भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयहरूमा कार्यरत सरकारी एवं सामुदायिक वन नर्सरीमा कार्यरत नर्सरी नाईकेहरू, निजि वीउ संकलकहरू र यस कार्यालयका कर्मचारीहरू वन वीउ संकलन सम्बन्धी ज्ञान, सिप, क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ २०८२।०१।०७ देखि २०८२।०१।०९ सम्म ३ दिने वन वीउ संकलन तालिम बाँकेको कोहलपुर स्थित कृषि विकास बैकको तालिम केन्द्र पिपिरीमा आयोजना गरिएको थियो । सहभागीहरूमा गुणस्तरीय वन वीउको आवश्यकता, महत्व तथा सोको संकलनका विधि तथा शिद्धान्तका बारेमा शैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक ज्ञान दिई वन वीउ संकलन विषयमा जागरुक एवं सचेत गर्नु यस तालिमको प्रमुख उद्देश्य थियो । यस तालिममा लुम्बिनी प्रदेशका बाँके र वर्दिया जिल्ला, कर्णाली प्रदेशका सुर्खेत र सल्यान र सुदुर पश्चिम जिल्लाको कैलाली र कञ्चनपुर जिल्ला अन्तर्गतका ४ वटा डिभिजन वन कार्यालयहरूमा कार्यरत सरकारी एवं सामुदायिक वन नर्सरीमा कार्यरत नर्सरी नाईकेहरू, निजि वीउ संकलकहरू र यस कार्यालयका कर्मचारीहरू गरी जम्मा २५ जना सहभागी भएका थिए । जसमध्ये ९ जना महिला र १६ जना पुरुष थिए । यस कार्यक्रमका लागि रु ३०००००।०० विनियोजन भएकोमा रु २६९९९१।०० मात्र खर्च भएको थियो । तालिम पश्चात सहभागीहरूको वीउ संकलनका रूपमा बायोडाटा तयार गरिएको छ ।

वन वीउ सम्बन्धी प्रचार प्रसार सामाग्री उत्पादन तथा वितरण

यस केन्द्रका बारेमा र यँहाबाट प्रवाह हुने सेवाहरूका बारेमा आम जनसमुदायमा जानकारी दिने उद्देश्यले यस कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न प्रचार प्रसार सामाग्री उत्पादन गरि सेवाग्राहीलाई वितरण गर्ने लक्ष्यका साथ यो कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो । वन वीउ सम्बन्धी जानकारीमुलक सुचना आम जनसमुदायमाझ सम्प्रेषण गर्ने माध्यमका रूपमा यो प्रचार प्रसार सामाग्री सहयोगी सावित हुनेछ । यसका साथै केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीहरू फिल्डमा खटीएको समयमा सहजै केन्द्रले गर्ने कार्यमा बारेमा जानकारी समेत हुनेछ । विभिन्न प्रचार प्रसारका माध्यमहरू प्रयोग गरि यो कार्यक्रम संचालन गरिएको छ । वन वीउ क्यालेन्डर प्रकाशन तथा वन वीउ सम्बन्धी जानकारीमुलक सुचना तथा लोगो अंकित गरि टिसर्ट, ज्याकेट, सामाग्री उत्पादन गरि वितरण गरिएको छ । यस कार्यका लागि रु १००००० । विनियोजन भएकोमा रु ९५४८० ।०० खर्च भएको छ ।

वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको वार्षिक प्रगति पुस्तिका प्रकाशन

यस वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रबाट आ.व.२०८१/८२ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम बमोजिम सम्पन्न गरिएका विभिन्न कार्यक्रमहरूको वस्तुस्थिति तथा वन वीउसँग सम्बन्धित सूचना समेटिने गरी जम्मा १९० थान वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको छ । उक्त प्रकाशन विभिन्न सरोकारवालाहरूलाई वितरण गरिने योजना रहेको छ ।

नयाँ वीउ उत्पादन क्षेत्रको अध्ययन, सर्वेक्षण स्थापना ब्यवस्थापन तथा संचालन

वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, बाँकेले २०७५ साल देखि वन तथा भू-संरक्षण विभाग अन्तर्गत स्थापना भएपश्चात प्रजनन वीउ बगैँचा, वीउ उत्पादन क्षेत्र, प्रादेशिक फलफूल बगैँचा, दुर्लभ र लोपोन्मुख अवस्थामा रहेका प्रजातिको संरक्षण प्लटको व्यवस्थापन र उच्च गुणस्तरको वीउ वितरण गर्दै आएको छ । वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको एक प्रमुख भूमिका रूपमा महत्वपूर्ण वन प्रजातीका वीउ उत्पादन क्षेत्रको पहिचान गर्नु, स्थापना गर्नु र तिनको ब्यवस्थापन तथा वीउ संकलन कार्य गर्नु रहेको छ । यस कार्यले उक्त प्रजातीको गुणस्तरिय वीउ संकलन भई विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूलाई विरुवा उत्पादन प्रयोगजनका लागि वीउ उपलब्ध गराउन र समग्र प्रजातीको संरक्षणमा समेत सहयो पुग्दछ । यसका साथै वीउ उत्पादन क्षेत्रमा गुणस्तरिय वीउ संकलनका लागि माउ रुखहरूको पहिचान तथा तिनको ब्यवस्थापनमा साझेदारी निकायहरूसँग सहकार्य भई दिगो ब्यवस्थापनमा सहयोग पुग्दछ । यस केन्द्रको कार्यक्षेत्र अन्तर्गत कर्णाली प्रदेशमा रहेका दुर्लभ र लोपोन्मुख

अवस्थामा रहेका प्रजातिहरूको हाल सम्म वी उत्पादन क्षेत्र पहिचान तथा स्थापना नभएको अवस्थामा जुम्ला जिल्लामा प्राकृतिक अवस्था पाईने देवदारको डिभिजन वन कार्यालय जुम्ला सँगको सहकार्यमा वीउ उत्पादन क्षेत्र पहिचान गरी स्थापना गर्ने र नियमित विउ संकलन कार्य गर्ने लक्ष्य अनुसार जुम्ला जिल्लाको तातोपानी गाँउपालिकामा देवदारको वीउ उत्पादन क्षेत्र स्थापना गरिएको छ । देवदार वीउ उत्पादन क्षेत्र अन्तर्गत निम्नानुसारको चारवटा क्रियाकलापहरू संचालन गरिएको थियो ।

(क) स्थानीय समुदायहरू सँग र डिभिजन वन कार्यालयसँग कार्यशाला गोष्ठी र समन्वयात्मक बैठक संचालन,

(ख) जुम्ला जिल्लाको तातोपानी गाँउपालिका वडा नं २ स्थित सुन्दरगाँउ डागीवाडा राष्ट्रिय वन क्षेत्रमा रहेको देवदारको शुद्ध प्राकृतिक वनको सिमाना सर्वे तथा अन्य आवश्यक तथ्याङ्क संकलन र ३२ वटा माउँ रुख छनौट ।

(ग) देवदार वीउ उत्पादन क्षेत्रका बारेमा जानकारी तथा चेतनामुलक होर्डिड बोर्ड राखिएको २ स्थानमा राखिएको ।

(घ) देवदार वीउ उत्पादन क्षेत्रको प्रतिवेदन तयारी

वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेको आयोजना र डिभिजन वन कार्यालयको सहकार्यमा जुम्ला जिल्लाको तातोपानी गाँउपालिका वडा नं २ सुन्दरगाँउ डागीवाडामा डिभिजन वन कार्यालय र वडा नं २ का अध्यक्ष र समुदायको सहभागितामा अन्तरत्रिया गोष्ठी सम्पन्न गरिएको । त्यसैगरि डिभिजनल वन अधिकृतको अध्यक्षता जिल्लास्तरमा बैठक वसी देवदारको वीउ उत्पादन क्षेत्र छनौट गरिएको थियो ।

तातोपानी गाँउपालिका वडा नं २ स्थित सुन्दरगाँउ/डागीवाडा राष्ट्रिय वन क्षेत्रमा रहेको देवदारको प्राकृतिक वन सर्वेक्षण गरी ५ हेक्टर शुद्ध देवदार वन लाई वीउ उत्पादन क्षेत्रको रूपमा छुट्टाईएको थियो । उक्त क्षेत्रमा वीउ संकलन योग्य रुखहरू छनौट गरिएको छ । जम्मा ३२ वटा स्वस्थ परिपक्व देवदार वीउ सङ्कलन योग्य रुखहरू माँउ रुखका रूपमा छनौट गरिसो को विस्तृत विवरण लिइएको छ । यसरी छनौट भएका ३२ वटा रुखहरूबाट वार्षिक सरदर ५५।२ के.जी. वीउ सङ्कलन हुने अनुमान गरिएको छ । देवदावर वीउ उत्पादन क्षेत्रका बारेमा जानकारीमुलक र सुचनामुलक होर्डिड बोर्ड प्लट क्षेत्रमा र जुम्ला - नागमा सडक खण्ड छेउमा गरी जम्मा २ वटा बोर्ड राखिएको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण सहितको प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

वन वीउको अंकुरण क्षमता परिक्षण तथा प्रतिवेदन तयार

विभिन्न समयमा संकलन तथा खरिद गरिएको वीउहरूको अंकुरण क्षमता परिक्षणको लागि विभिन्न अनुसन्धानमूलक प्रयोगशालासंग समन्वय गरी विशेषज्ञको सहायता लिइ तथा यस केन्द्रको ल्याब प्रयोग गरि विभिन्न संकलित वीउको उमारशक्ति परिक्षण यस केन्द्रको प्रयोगशालामा गरिएको थियो । यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य अनुसन्धानमूलक प्रयोगशाला नार्कका प्रयोगशाला प्राविधिकसँग समन्वय गरी वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र काठमाण्डौंमा अंकुरण क्षमता परिक्षण गराउने, वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेमा विभिन्न प्रजातीको वीउ उमारशक्ति परिक्षण गरिएको, वन वीउ परिक्षणका लागि आवश्यक सामग्रीहरू खरिद, संकलित तथ्यांकको विश्लेषण तथा रिपोर्ट तयारी पारिश्रमिक र प्रतिवेदन प्रकाशन छुपाई तथा वितरण गर्ने रहेको थियो ।

यस केन्द्रबाट संकलित भएका तथा खरिद गरिएका विभिन्न प्रजातीहरू वितरण गर्नु पूर्व उक्त वीउहरूको प्रविधिक तरिकाले स्पाम्पल छनौट गरि उमारशक्ति परिक्षण तथा अंकुरण क्षमता परिक्षणका लागि नमुना चयन गर्ने कार्य गरिएको । यस कार्य अन्तर्गत उमारशक्ति परिक्षणका लागि विभिन्न २० प्रजातीको नमुना छनौट गरिएको र अंकुरण क्षमता परिक्षणका लागि ८ वटा प्रजातीको नमुना छनौट गरिएको थियो । संकलित नमुनाहरू मध्ये २० प्रजातीका नमुनाहरू यस केन्द्रको प्रयोगशालामा उमारशक्ति परिक्षण कार्य गरिएको थियो । यस केन्द्रको ल्याब असिष्टेन्टको प्रत्यक्ष संलग्नता र वन प्राविधिकको निगरानीमा २० वटा नमुनाहरूको आवश्यक प्रकृया अपनाई उमारशक्ति परिक्षण मेसिनको प्रयोग गरि उमारशक्ति परिक्षण कार्य गरिएको थियो । त्यसैगरि अंकुरण क्षमता परिक्षणका लागि यस कार्यालय र बाँके जिल्लामा अन्य कार्यालयहरूमा समेत दक्ष प्राविधिक नहरको र अन्य आवश्यक उपकरणहरू समेत उपलब्ध नभएकोले नार्क ललितपुरका ल्याब प्राविधिकसँग समन्वय गरि वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र काठमाण्डौंको ल्याबमा अंकुरण क्षमता परिक्षण गरिएको थियो । यस परिक्षणका लागि जम्मा ८ वटा प्रजाती पठाइएको थियो । संकलित तथ्याङ्क तथा परिणामहरूलाई विभिन्न सफ्टवेयर र मानक विधि प्रयोग गरी विश्लेषण गरिएको थियो । विश्लेषण गरि प्राप्त नतिजाहरू सलग्न गरी पुस्तक प्रकाशन गरी विभिन्न सरोकारवालाहरूलाई वितरण गरिएको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण सहितको पुस्तक प्रकाशन गरिएको छ ।

विउ उत्पादन क्षेत्र, संकटापन्न प्रजाति संरक्षण प्लटको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण (अध्ययन/सर्वेक्षण/अनुसन्धान)

वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको कार्य क्षेत्रमा चार प्रजनन वीउ बगैँचा, आठ वीउ उत्पादन क्षेत्र, र छ प्रजाति संरक्षण प्लट र एक प्रादेशिक फलफुल बगैँचा रहेका छन् । विगतमा स्थापना भएका यी क्षेत्रहरूको वर्तमान अवस्थाका बारेमा हास सम्म अध्ययन भएको

थिएन । गत आ.व. २०८०।०८१ मा ६ वटा विभिन्न किसिमका प्लटहरूको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण गरि पुस्तक समेत प्रकाशन गरि सोही अनुसार व्यवस्थापन कार्य अगाडी वढाइएको छ । यस आ.व. मा थप ६ स्थानमा उक्त अध्ययन गर्नका लागि कार्यक्रम स्वीकृत भएको थियो । यी क्षेत्रहरूको विस्तृत विवरणहरू कार्यालयमा नभएकाले उचित व्यवस्थापनका कार्यहरू प्रभावकारि रूपमा संचालन हुन सकेका छैनन् । स्थापनाको समयमा तयार भएका प्रतिवेदनहरू समेत वन तथा भू संरक्षण विभागको विभिन्न काल खण्डमा भएको संरचनात्मक परिवर्तनका कारण अभिलेखिकरण हुन नसकि स्पष्ट तथ्याङ्कहरू कार्यालयमा उपलब्ध छैन । प्रजनन वीउ बगैँचा, वीउ उत्पादन क्षेत्र, प्रजाति संरक्षण प्लट र प्रादेशिक फलफुल बगैँचा हरू मध्ये आ.व. २०८०।०८१ मा अध्ययन गरेका बाहेकका ६ वटा क्षेत्रहरूको प्राथमिकिकरणका आधारमा छनौट गरि ती क्षेत्रहरूको विस्तृत प्राविधिक अध्ययन गरी सिमाना एकिन तथा सम्पूर्ण रुखहरूको विवरणहरू लिई त्यसको अवस्था सुधारका लागि विभिन्न सम्बर्द्धनात्म कार्यहरू सिफारिस गर्न अत्यावश्यक रहेको छ । सिमित श्रोतका कारण र यस शिर्षकको केही रकम रोक्का रहेका कारण यस आ व मा जम्मा ६ स्थानको लक्ष्य तोकिएतापनि उपलब्ध बजेट अनुसार ५ वटा स्थानमा तथ्याङ्क अध्यावधिक गरि पुस्तक प्रकाशन गरिएको छ, जुन भविष्यका लागि अभिलेखका रूपमा सहयोगी समेत हुनेछ । वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेमा परामर्श, स्थानीय सरोकारवालाहरूसँगको अन्तरक्रिया र साहित्य समीक्षा गरी २ वटा वीउ उत्पादन क्षेत्र, दुई प्रजाति संरक्षण प्लट (SCP) र १ वटा प्रादेशिक फलफुल बगैँचा मूल्याङ्कनका लागि छनोट गरिएको थियो । यस आ.व. मा अध्ययन तथा सर्वेक्षण भएका प्लटहरूको विवरण तपसिल अनुसार रहेका छन् ।

तपसिल

सि.नं.	समुहको नाम	ठेगाना	प्रजाती
१	गिजरा सामुदायिक वन	खजुरा गाँउपालिका ६, बाँकेको	सिमल प्रजाती संरक्षण प्लट
२	वेली मिलन सामुदायिक वन	धनगढी उपमहानगरपालिका ७ वेली कैलाली	जामुन वीउ उत्पादन क्षेत्र
३	नलखोला सामुदायिक	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका १३ सुर्खेत	काउलो संरक्षण प्लट
४	प्रादेशिक फलफुल बगैँचा	पूर्वीचौकी गाउँपालिका ४ सानागाँउ डोटी	मिश्रित फलफुल बगैँचा
५	नवदुर्गा सामुदायिक वन	बसगढी ८, बर्दिया	बरो वीउ उत्पादन क्षेत्र

यस कार्यक्रम अन्तर्गत चयन गरिएको स्थानको BSOs, SPAs, SCP को वर्तमान स्थितिको विश्लेषण गर्न GIS नक्सा र ती स्थानहरूको स्थानमान तथा गुगल नक्शा तयार गरी, रुखको अवस्थिती तथा विवरण संकलन तथा क्षेत्रहरूको समस्या र चुनौतीहरूको विश्लेषण गरी थप सुधारको लागि सिफारिस गरी विस्तृत विवरण सहित पुस्तक तयार गरी प्रकाशन गरिएको छ ।

पुरानो फलफुल वगैचा, बीउ उत्पादन क्षेत्र तथा प्रजाती संरक्षण क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन

उन्नत बीउ, असल काठ भने झै भविष्यमा महत्वपूर्ण वन प्रजातिहरूको गुणस्तरीय बीउ उत्पादन तथा उच्चतम वंश संरक्षण गर्न स्थापना गरिएको बीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको फिल्ड अनुगमन निरीक्षण अनुरूप विभिन्न बिउ उत्पादन क्षेत्रहरू संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो । यस कार्य अन्तरगत पुराना प्रजनन बिउ वगैचा तथा संकटापन्न प्रजातीहरूको संरक्षण प्लटहरूको तारवार मर्मत तथा सम्भार, नियमित गोडमेल झाडीसफाई कार्यहरू गरिएको थियो । यस आ.व. मा व्यवस्थापन गरिएको प्रजनन बीउ वगैचा तथा बीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	सा.व. र स्थान	प्रजाति	क्षेत्रफल	स्थापना वर्ष	सम्पन्न गरिएका कार्यहरू
१	सयपत्री सा ब उ स कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर	सिसौ	१।८७ हेक्टर	२०६१	काडेतार मर्मत र भाडी सफाई कार्य
२	सयपत्री सा ब उ स कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर	विजयसाल	२।९५ हेक्टर	२०६२	नयाँ काडेतार हाल्ने कार्य मर्मत र भाडी सफाई कार्य
३	नलखोला सा ब उ स, वि.न.पा १३, सुर्खेत	काउलो	२।७६ हेक्टर	०६६/६७	काउलो विरुवा गोडमेल र भाडी सफाई
४	दलितहित मध्यवर्ती सा ब उ स, कोहलपुर न पा १२, बाँके	सिसौ	१।३ हेक्टर	२०५५	भाडी सफाई कार्य
५	गणेश शिव दुर्गा सा ब उ स, मधुवन न पा वडा नं ८ वर्दिया	छतिवन	१।४६ हेक्टर	२०६७/६८	छतिवन विरुवा गोडमेल र भाडी सफाई

आधुनिक अनुसन्धानमुलक कोहलपुर नर्सरी क्षेत्र विस्तार एवं स्तरोन्नती

वन बिउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र गुणस्तरिय बिउ संकलन गरी उन्नत जातको रुख विरुवा उत्पादन गर्ने लक्ष्यका लागि स्थापना भएको कार्यालय हो। यो केन्द्रले विगत समय देखि नै गुणस्तरिय बिउ उत्पादनका लागि आफै वन बिउ वगैचा, सिड स्टेण्ड बनाई उन्नत जातको बिउ उत्पादन गर्दै आएको छ। अर्को तर्फ उत्पादित वा विभिन्न स्थानबाट संकलित बिउको अंकुरण क्षमता तथा प्रतिशत निर्धारण गर्न विरुवा उत्पादन लगायतका परीक्षण गर्ने कार्य गर्दै आएको छ। स्थलगत रूपमा बिउको अंकुरण क्षमता तथा प्रतिशत निर्धारण गर्न र सो कार्यलाई प्रचार प्रसार गर्न यस केन्द्रले अनुसन्धानमुलक कार्य सञ्चालन गर्न आफ्नै नर्सरी निर्माण गरि उक्त नर्सरीको क्रमागत रूपमा स्तरोन्ती गर्न कार्य समेत अगाडी वढाएको छ। यस केन्द्रद्वारा संचालनमा रहेको आधुनिक अनुसन्धानमुलक कोहलपुर नर्सरी पुर्ण रूपमा प्रविधियुक्त उन्मुख बनाउनका लागि तथा संरचना निर्माणका लागि पर्याप्त क्षेत्र उपलब्ध गराउने उद्देश्यले वर्षेनी विभिन्न आवश्यकतामा आधारित रही संरचनाहरू निर्माण तथा क्षेत्र विस्तार कार्य भै रहेको छ। कोहलपुर नगरपालिका वडा नै ७ जमुनियमा रहेको आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरीमा उत्तर तर्फको दिशातर्फ संरचनाहरू निर्माण भै सकेको र दक्षिण तर्फको खाली क्षेत्रमा समेत नर्सरी क्षेत्र विस्तार तथा तारवार गरि स्तरोन्नती गर्नु पर्ने रहेकोले आ.व. २०८१।०८२ मा यो कार्यक्रम संचालन गरिएको हो।

यस कार्यक्रम अन्तर्गत आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरीको दक्षिण तर्फको खाली क्षेत्रमा मेशवार तारवार सहित क्षेत्र विस्तारका लागि पुरानो पिल्लर तथा काडेतार हटाई निर्माणस्थल तयारी अन्तर्गत जमिन सम्प्याउने तथा सफाई गर्ने कार्य भएको र तत् पश्चात तारवार निर्माणका लागि जग खन्ने तथा ४७ वटा फलामे पोलको पिल्लर गाड्नका लागि जग खन्ने कार्य भएको र फलामे पिल्लरलाई सिमेन्टको मसलाले फिक्स गरिएको थियो। ईष्टिमेट अनुसारको नापसाईजमा जग खनि इट्टा विच्छ्याउने कार्य गरिएको तत् पश्चात पि सि सि कार्य गरिएको थियो। तारवार गर्ने क्षेत्रको चारै तिर लागत अनुमान अनुसारको ईट्टाको १ फिट सम्म दिवाल लगाई पुन पि.सि.सि कार्य गरी पुन १ फिट उचाईको इट्टाको दिवाल लगाउने कार्य गरिएको थियो। फलामको पिल्लरहरूलाई सिमेन्ट मसलाले फिक्स गरी पर्खालको माथि पर्ने गरी ३ इन्च “ ३ इन्च साइजको प्वाल भएको मेश वायर प्रयोग गरि तारवार गर्ने कार्य गरिएको छ भने पूर्वतर्फको उत्तरी कुनामा मेशवायरको फलामे गेट निर्माण गरिएको छ। त्यसैगरि पुरानो सेड हाउसलाई मर्मत गरि उक्त सेड हाउसमा नया एग्रो नेट छाउने कार्य भएको। यस कार्यक्रम अन्तर्गत ९७ मीटर परिधि तारवार भई नर्सरी क्षेत्रको विस्तार र स्तरोन्नती भएको छ।

नर्सरी ब्यवस्थापन तथा रेखदेख

यस कार्यालयको कोहलपुर नगरपालिका वडा नं ७ जमुनिया स्थित रहेको आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरी स्थायी प्रकृतिको रहेको र उक्त नर्सरी रेखदेखका लागि बाह्रै महिना नर्सरी नाईकेको ब्यवस्था समेत रहेकोले विभिन्न समयमा संकलन हुने वीउहरू वर्ष भरी नै फरक फरक समयमा उमारी विरुवा उत्पादन गर्नु पर्ने भएकोले यस कार्यक्रमबाट १ जना नर्सरी नाईके स्थायी रूपमा राखि नर्सरीको रेखदेख र ब्यवस्थापन कार्य गरिरहेको छ । यसको मुख्य उद्देश्य वर्षै भरी विरुवा उत्पादनको कार्यलाई निरन्तरता दिई बहुवर्षिय विरुवा उत्पादन गर्ने र विभिन्न भू गोल तथा वातावरणमा हुने प्रजातीहरूको विरुवा उत्पादन गर्ने र बाह्रै महिना विरुवा उपलब्ध गराउने वातावरण तयार गर्ने रहेको छ ।

विजयसाल र सतिसालको संरक्षण तथा विस्तार प्लट स्थापना

रेड कार्यान्वयन केन्द्र समृद्धिका लागि विन परियोजना बबरमहल काठमाण्डौको सहयोगमा यस केन्द्रद्वारा बाँके जिल्लाको राप्तीसोनारी गाँउपालिका वडा नं ७ स्थिति रामजानकी सामुदायिक वन समुहको १. हेक्टर क्षेत्रफलमा वजियसाल र सतिसाल वृक्षारोपण गरी संरक्षित प्रजाती संरक्षण तथा विस्तार प्लट स्थापना गरेको छ । उक्त क्षेत्रमा संरक्षित वजियसाल र सतिसाल प्रजाती वृक्षारोपण गर्नका लागि मेशवायरले चारैतिरबाट घेरावार गरी चरचरण तथा खुल्ला आवतजावत नियन्त्रण गर्ने र वजियसाल र सतिसालको उचित वृद्धिलाई समेत सहयोग पुग्ने उद्देश्यका साथ ५११ मटिर परधिमि ५ फटि अग्लको मेशवार तारवार सम्पन्न गरिएको छ । चरी चरण तथा अनाधिकृत प्रवेश बन्द भएको छ । मेशवायरले चारैतिरबाट घेरावार गरी चरचरण तथा खुल्ला आवतजावत नियन्त्रण गर्न तारवार कार्य सम्पन्न भए पश्चात वजियसाल र सतिसालको बहुवर्षिय वरिवाहरु २०८२ असार १४ गते राष्ट्रिय वृक्षारोपण दविसको अवसर पारेर नेपाल सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालयका राज्य मन्त्री रुपा वि.क. ज्यूको प्रमुख आतिथ्यमा वृक्षारोपण कार्यको थालनी गरि निरन्तर १७ गते सम्म वरिवा रोपण कार्य गरिएको । जस अनुसार वजियसालका ११६० वटा र सतिसाल ६५० वटा वरिवा रोपण गरिएको छ । प्लटका बारेमा वसितृत जानकारी दनि उद्देश्यका साथ वृक्षारोपण क्षेत्रमा १ वटा ६ फटि लम्बाई र ४ फटि चौडाईको होर्डडि बोर्ड राखिएको छ भने सडक छेउमा समेत वजियसाल र सतिसाल वृक्षारोपण प्लटको बारेमा जानकारी दनि र स्थल पहचानका लागि वरिण उल्लेख गरि ४ फटि लम्बाई र ३ फटि चौडाईको सानो होर्डडि बोर्ड राखिएको छ ।

यस कार्यबाट संरक्षित प्रजाती वजियसालको ११६० र सतसिलको ६५० वटा गरी जम्मा १८१० वटा वरुवाहरु रोपण गरी पूर्ण रुपमा तारबार सहित संरक्षण कार्यको सुरुवात भएको, संरक्षित प्रजातीको संरक्षण तथा वसितार कार्यको सुरुवात भएको, वंशाणुगत श्रोतको संरक्षणमा टेवा पुग्ने, समुदायस्तरमा संरक्षित तथा लोपोन्मुख प्रजाती संरक्षणका लागि चेतना अभिवृद्धि भएको, स्थानीय स्तरमा रोजगारीको सर्जना भएको र भवष्यमा उक्त क्षेत्रलाई वजियसाल र सतसिलको वीड उत्पादन क्षेत्रको रुपमा विकास हुनेछ । लुम्बिनी प्रदेशमा पहिलो र नेपाल मै दोस्रो वजियसालको प्लट स्थापना भई व्यवस्थित रुपमा संरक्षण कार्यको थालनी भएको छ ।

भाग-8

प्रजनन बीउ बगैचा/फलफूल वगैचाहरुको विस्तृत विवरण

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको कार्य क्षेत्रमा चार प्रजनन बीउ बगैचा, आठ बीउ उत्पादन क्षेत्र, र छ प्रजाति संरक्षण प्लट र एक प्रादेशिक फल बगैचा छन्। जसको विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

प्रजनन विउ वगैचाको संक्षिप्त जानकारी

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको कार्य क्षेत्रमा चार प्रजनन बीउ बगैचा रहेका छन् । साधारण स्तरको १ वटा र मध्यम स्तरको प्रजनन बीउ वगैचा ३ वटा गरि जम्मा ४ वटा प्रजनन बीउ बगैचाले विभिन्न तीन वटा प्रजातीहरु सिसौ, विजयसाल र कदम प्रतिनिधित्व गर्दछन् ।

१. सिसौ प्रजनन बीउ वगैचा कोहलपुर बाँकेको संक्षिप्त जानकारी

BSO को नाम/प्रजाति:	Dalbergia Sissoo (Sissoo) प्रजनन बीउ बगैचा मध्यमस्तरको (BSO)
कूल क्षेत्रफल (तारवार गरिएको):	२.१६ हेक्टर।
नेट क्षेत्र (सिसौ रोपिएको):	१.३० हेक्टर।
नेट क्षेत्र (अन्य प्रजाति):	०.८६ हेक्टर।
ठेगाना:	कोहलपुर १२, दाउना टोल बाँके
समुहको नाम:	दलितहित मध्यवर्ति सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह
समुह अध्यक्ष:	बलबहादुर बाठा
सम्पर्क नम्बर :	९८४३८०५२५९
हेरालुको नाम:	भक्तबहादुर बाठा
सम्पर्क नम्बर :	९८६७९४९३२६

विवरण

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	२०५६
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	नेपालको तराई क्षेत्रका विभिन्न जिल्लाहरू
परिवारको संख्या	५४
स्थापना प्रतिवेदन	NA
डिजाइन र BSO प्रकार	Randomized Complete Block design. 16 trees square plot design with 6 replication. 5184 Progenies of 54 Super Sis-soo Trees planted in 1.5m×1.5m spacing.
थिनिङ्ग रिपोर्टहरू	NA
व्यवस्थापन / अन्य प्रतिवेदनहरू	NA
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार (GoN)
स्थापना गर्ने निकाय	DoF, DANIDA/NARMSAP/क्षेत्रीय बीउ केन्द्र पोखरा
पहुँच	महेन्द्र राजमार्ग चप्परगौडी, कोहलपुर
GPS स्थानमान	X_coordinate: 0570506 and Y_coordinate; 3121230
सुरुमा रोपिएको बिरुवाको संख्या	५१८४
व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	सरसफाई
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	आवश्यक रहेको
रोग र कीटहरूको स्थिति	कतिपय रुखहरू पूरै मर्ने, सुक्ने र उखिलने समस्या रहेको
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	बीउ उत्पादन हुने गरेको तर बीउ संकलन भएको छैन
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	नरहेको
बीउ विक्री तथा थिनिङ्ग सामग्री मार्फत आम्दानी	छैन

विषयहरू	विवरण
संरक्षण गर्ने निकाय	दलितहित मध्यवर्ति सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह
सुरक्षा उपायहरू	१ जना हेरालु वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रबाट राखिएको
रूख/विरूवाहरूको हालको संख्या	सिसौ प्लटमा सिसौका २९० रूख र अन्य प्रजातिका १५४ रूखहरू (ह्यारो, ब्यारो, युक्लिप्टस, खैर, सिरिस, आँप)
तारवारको अवस्था	मेस वायर ले तीन तर्फबाट घेरिएको र एक तर्फ काँडेतारले घेरिएको
सूचना बोर्ड	राखिएको
ब्लक छुट्याउने स्तम्भ र पारिवारिक ट्यागहरू	ब्लक विभाजन स्तम्भहरू उपलब्ध रहेको तर पारिवारिक ट्यागहरू उपलब्ध छैनन्।
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

२. विजयसाल प्रजनन बीउ वंगैचा कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर (मध्यमस्तरको प्रजनन वीउ वगैँचा)

कूल क्षेत्रफल (तारवार गरिएको):	२.९५ हेक्टर
कुल क्षेत्रफल (विजयसाल रोपिएको):	२.५६ हेक्टर
शुद्ध क्षेत्र (अन्य प्रजाति):	०.३९ हेक्टर
ठेगाना:	कृष्णपुर नगरपालिका ०६ गुलरिया कञ्चनपुर
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको नाम:	सायापत्री सामुदायिक वन
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहका अध्यक्ष:	कृष्णप्रसाद चौधरी
सम्पर्क नम्बर:	९८४८६३६३९९
हेरालुको नाम:	सूर्यमान डगौरा
सम्पर्क नम्बर :	९८६८८८९५६५

विवरण

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	जुलाई, २००५ (आर्थिक वर्ष २०६१/०६२)
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	कैलाली र कञ्चनपुर जिल्ला
परिवारको संख्या	४०
स्थापना प्रतिवेदन	NA
डिजाइन र BSO प्रकार	Randomized Complete Block design (RCBD) with 4 replications, each family is represented in each rectangular block of 40 trees plot planted in 2m×2m. (Intermediate level BSO)
थिनिङ्ग रिपोर्टहरू	NA
व्यवस्थापन / अन्य प्रतिवेदनहरू	NA
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार (GoN)
स्थापना गर्ने निकाय	DoF/क्षेत्रीय वीउ केन्द्र धनगढी
पहुँच	महेन्द्र राजमार्ग अत्तरिया चौराहा देखि गुलरिया खण्ड
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 0451512 and Y-Co-ordinate: 3189959
सुरुमा रोपिएको बिरुवाको संख्या	NA
व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	झाडी सफाई
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	आवश्यक छ
रोग र कीटहरूको स्थिति	केही रुख मरेका
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	बीउ संकलन यस बर्षबाट सुरु गरिएको ।
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	यस बर्षबाट अभिलेख राख्न सुरु गरिएको (१७।५ के.जी.)
बीउ विक्री तथा थिनिङ्ग सामग्री मार्फत आम्दानी	NA

विषयहरू	विवरण
संरक्षण गर्ने निकाय	सयपत्री सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह
सुरक्षा उपायहरू	१ जना हेरालु वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रबाट राखिएको
रूख/बिरुवाहरूको हालको संख्या	६१५ (पोल र रूखको आकार) र ९७ बिरुवा
तारवारको अवस्था	स्थापनाको समयमा लगाइएको काँडितार
सूचना बोर्ड	रहेको
ब्लक छुट्याउने स्तम्भ र पारिवारिक ट्यागहरू	ब्लक विभाजन स्तम्भहरू उपलब्ध छन् तर पारिवारिक ट्यागहरू उपलब्ध छैनन्।
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

३. कदम प्रजनन बीउ वंगैचा कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर साधारणस्तरको (खुल्ला परागसेचन, प्रजाती पहिचान नभएको)

कूल क्षेत्रफल (तारवार गरिएको):	१ हेक्टर
शुद्ध क्षेत्र (कदम प्रजाति):	०.६८ हेक्टर
ठेगाना:	कृष्णपुर नगरपालिका ०६ गुलरिया कञ्चनपुर
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको नाम:	सायापत्री सामुदायिक वन
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहका अध्यक्ष:	कृष्णप्रसाद चौधरी
सम्पर्क नम्बर:	९८४८६३६३९९
हेरालुको नाम:	सूर्यमान डगुरा
सम्पर्क नम्बर :	९८६८८८९५६५

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	२०७३
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	कैलाली र कञ्चनपुर जिल्ला

विषयहरू	विवरण
परिवारको संख्या	NA
स्थापना प्रतिवेदन	NA
डिजाइन र BSO प्रकार	खुला परागण, अज्ञात परिवार साधारण स्तर BSO
थिनिङ्ग रिपोर्टहरू	NA
व्यवस्थापन / अन्य प्रतिवेदनहरू	NA
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार (GoN)
स्थापना गर्ने निकाय	DoF, सिल्भिकल्चर डिभिजन, बबरमहल काठमाडौं
पहुँच	महेन्द्र राजमार्ग अटरिया देखि चौराहा खण्ड, गुलरिया
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 0451493 and Y-Co-ordinate: 3189798
सुरुमा रोपिएको बिरुवाको संख्या	NA
व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	सरसफाई
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	आवश्यक छैन
रोग र कीटहरूको स्थिति	NA
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	बीउ संकलन भएको छैन ।
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	रेकर्ड गरिएको छैन
बीउ विक्री तथा थिनिङ्ग सामग्री मार्फत आम्दानी	छैन
संरक्षण गर्ने निकाय	सयपत्री सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह
सुरक्षा उपायहरू	१ जना हेरालु वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रबाट राखिएको
रूख/बिरुवाहरूको हालको संख्या	१४५ पोल साइज र ६२ लाथा
तारबारको अवस्था	स्थापनाको समयमा काँडेतार ।
सूचना बोर्ड	रहेको

विषयहरू	विवरण
ब्लक छुट्याउने स्तम्भ र पारिवारिक ट्यागहरू	छैन
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

४. सिसौ प्रजनन बीउ वंगैचा कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर (मध्यमस्तरको प्रजनन वीउ वंगैचा)

कूल क्षेत्रफल (तारवार गरिएको):	१.८७ हेक्टर
शुद्ध क्षेत्र (सिसौ प्रजाति):	१.८७ हेक्टर
ठेगाना:	कृष्णपुर नगरपालिका ०६ गुलरिया कञ्चनपुर
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको नाम:	सायापत्री सामुदायिक वन
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहका अध्यक्ष:	कृष्णप्रसाद चौधरी
सम्पर्क नम्बर:	९८४८६३६३९९
हेरालुको नाम:	सूर्यमान डगुरा
सम्पर्क नम्बर :	९८६८८८९५६५

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	२०६१
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	कैलाली र कञ्चनपुर जिल्ला
परिवारको संख्या	८४
स्थापना प्रतिवेदन	NA
डिजाइन र BSO प्रकार	Randomized Complete Block design (RCBD) with 4 replications, each family is represented in each rectangular block of 84 trees plot planted in 1.5m×1.5m. (Intermediate level BSO)
थिनिङ्ग रिपोर्टहरू	NA
व्यवस्थापन / अन्य प्रतिवेदनहरू	NA

विषयहरू	विवरण
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार (GoN)
स्थापना गर्ने निकाय	DoF, DANIDA/NARMSAP/Tree Improvement and Silviculture Component
पहुँच	महेन्द्र राजमार्ग अटरिया देखि चौराहा खण्ड, गुलरिया
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 0451561 and Y-Co-ordinate: 3189890
सुरुमा रोपिएको बिरुवाको संख्या	५३७६
व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	झाडी सफाई
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	आवश्यक छ
रोग र कीटहरूको स्थिति	कतिपय रूख पूरै मरेका छन्
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	बीउ संकलन भएको छैन ।
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	रेकर्ड गरिएको छैन
बीउ विक्री तथा थिनिङ्ग सामग्री मार्फत आम्दानी	छैन
संरक्षण गर्ने निकाय	सयपत्री सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह
सुरक्षा उपायहरू	१ जना हेरालु वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रबाट राखिएको
रूख/बिरुवाहरूको हालको संख्या	५२०
तारबारको अवस्था	स्थापनाको समयमा काँडेतार ।
सूचना बोर्ड	रहेको
ब्लक छुट्याउने स्तम्भ र पारिवारिक ट्यागहरू	ब्लक विभाजन स्तम्भहरू उपलब्ध छन् तर पारिवारिक ट्यागहरू उपलब्ध छैनन् ।
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

प्रदेश फलफूल वगैचाको संक्षिप्त जानकारी

१. सुदुर पश्चिम प्रदेश फलफूल वगैचा

कूल क्षेत्रफल (तारवार गरिएको):	१ हेक्टर
ठेगाना:	सानागाँउ ०४ डोटी
वगैचा रहेको स्थान:	श्री सरस्वती मा.वि. विद्यालय क्षेत्र र सालबुढेली सा.ब.उ.स क्षेत्र
हेरालुको नाम:	हेमा देवी खडका
सम्पर्क नम्बर :	९८६६७०७३७५

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	२०७४
रोपण गरिएका प्रजातीहरू	अमला, रिष्टा, सुगन्धकोकिला, रुदाक्ष, लप्सी आदि
रोपण गरिएको विरुवा संख्या	२५० वटा
स्थापना प्रतिवेदन	NA
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार (GoN)
थिनिङ्ग रिपोर्टहरू	NA
व्यवस्थापन / अन्य प्रतिवेदनहरू	NA
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 0505508 and Y-Co-ordinate: 3238840
स्थापना गर्ने निकाय	साविक वन विभाग, वृक्ष सुधार तथा सम्बर्द्धन इकाई बबरमहल काठमाण्डौं

बीउ उत्पादन क्षेत्रहरू

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको कार्य क्षेत्रमा आठ वटा बीउ उत्पादन क्षेत्रहरू रहेका छन् । तराई देखि उच्च पहाडी क्षेत्र सम्म फैलिएको यी विउ उत्पादन क्षेत्रहरूले ७ स्थानका सात प्रजातीहरूको प्रतिनिधित्व गर्दछन् । बीउ उत्पादन क्षेत्रको विवरणहरू निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	स्थान (साविक)	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
१	नवदुर्गा सा व देउडाकला ६ बर्दिया	बरोँ	१.५	२०६८।६९	सकृय
२	दुनै जुफाल डोल्पा राष्ट्रिय वन क्षेत्र	जैतुन	छरिएको	२०६७।६८	निस्कृय
३	बेली महिला सा व धनगढी न पा ७ कैलाली	जामुन	५.३	२०६७।६८	सकृय
४	अमरगढी न पा डडेल्धुरा धार्मिक वन	देवदार	छरिएको	२०६७।६८	सम्पर्कमा रहेको
५	शिद्धेश्वर ७ बैतडी	खोटे सल्ला	६.१	NARMSAP/ DANIDA	निस्कृय
६	अशियागाम ७ भात्काँडा	बाँझ	१४.३	NARMSAP/ DANIDA	निस्कृय
७	अशियागाम ७ भात्काँडा	खोटे सल्ला	११	NARMSAP/ DANIDA	निस्कृय
८	गोदावरी कैलाली	सिसौ	छरिएको	NARMSAP/ DANIDA	निस्कृय
९	सुन्दरगाँउ/डागीवाडा राष्ट्रिय वन तातोपानी गाँउपालिका २, जुम्ला	देवदार	५ हेक्टर	२०८१।०८२	सकृय

केही वीउ उत्पादन क्षेत्रहरुको विस्तृत विवरण

१. जामुन वीउ उत्पादन क्षेत्र

कूल क्षेत्रफल:	४.२ हेक्टर
ठेगाना:	बेली टोल धनगढी ७ कैलाली
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको नाम:	बेली मिलन सामुदायिक वन
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहका अध्यक्ष:	लाल वहादुर वि.क
सम्पर्क नम्बर:	९८४८६३०७२१
कार्यालय सचिवको नाम:	यज्ञराज ओझा
सम्पर्क नम्बर :	९८४८५७७९८२

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	आ.व. २०६७।०६८
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	प्राकृतिक
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार
स्थापना गर्ने निकाय	वन विभाग, वृक्ष सुधार तथा समबद्धन इकाई बबरमहल काठमाण्डौं
पहुँच	हुलाकी राजमार्ग, वेली टोल धनगढी ७ कैलाली
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 467319 and Y-Co-ordinate: 3173687
सुरुमा रोपिएको बिरुवाको संख्या	प्राकृतिक पुनरुत्पादन
व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	झाडी सफाई गरिएको
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	थिनिङ्गको आवश्यकता रहेको तर हाल सम्म नगरिएको ।
रोग र कीटहरूको स्थिति	-
फलफूल/वीउ उत्पादन स्थिति	जामुनको वीउ उत्पादन भै रहेको तर संकलन कार्य सुरु नभएको
वीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	संकलन नगरिएको
संरक्षण गर्ने निकाय	सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह
सुरक्षा उपायहरू	सा.व.उ.स ले १ जना हरालु राखेको
रूख/बिरुवाहरूको हालको संख्या	४७३
तारबारको अवस्था	नगरिएको
सूचना बोर्ड	विस्तृत विवरण सहित रहेको
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

२. बर्रो वीउ उत्पादन क्षेत्र

कूल क्षेत्रफल:	१.४५ हेक्टर
ठेगाना:	बासगढी ८ वर्दिया
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको नाम:	नवदुर्गा सामुदायिक वन
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहका अध्यक्ष:	दयाराम थारु
सम्पर्क नम्बर:	९८४८१५३४०५
कार्यालय सचिवको नाम:	जीतरानी थारु
सम्पर्क नम्बर :	९८१५५३७९४३

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	आ.व. २०६८।०६९
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	प्राकृतिक
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार
स्थापना गर्ने निकाय	वन विभाग, वृक्ष सुधार तथा समबद्धन इकाई बबरमहल काठमाण्डौं
पहुँच	महेन्द्र राजमार्ग, बासगढी ८ वर्दिया
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 546999 and Y-Co-ordinate: 3126777
सुरुमा रोपिएको बिरुवाको सख्या	प्राकृतिक पुनरुत्पादन
व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	झाडी सफाई गरिएको
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	थिनिङ्गको आवश्यकता रहेको तर हाल सम्म नगरिएको ।
रोग र कीटहरूको स्थिति	-
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	बर्रोको वीउ उत्पादन भै रहेको तर संकलन कार्य न्यून परिमाणमा
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	नराखिएको
संरक्षण गर्ने निकाय	सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह
सुरक्षा उपायहरू	सा.ब.उ.स ले २ जना हरालु राखेको

विषयहरू	विवरण
रूख/विरुवाहरूको हालको संख्या	११७
तारबारको अवस्था	नगरिएको
सूचना बोर्ड	विस्तृत विवरण सहित रहेको
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

३. देवदार वीउ उत्पादन क्षेत्र

कूल क्षेत्रफल:	५ हेक्टर
ठेगाना:	तातोपानी गाँउपालिका २, जुम्ला
वन उपभोक्ता समुहको नाम:	सुन्दरगाँउ/डागीवाडा राष्ट्रिय वन
ठेगाना:	तातोपानी गाँउपालिका वडा न २ जुम्ला

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	आ.व. २०८१।०८२
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	प्राकृतिक
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार
स्थापना गर्ने निकाय	वन तथा भू संरक्षण विभाग, वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँके
पहुँच	कर्णाली राजमार्ग अन्तर्गत तातोपानी बजार, तातोपानी गा पा २ जुम्ला
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 546999 and Y-Co-ordinate: 3126777
सुरुमा रोपिएको विरुवाको संख्या	प्राकृतिक पुनरुत्पादन
ब्यवस्थापनका क्रियाकलाप	-
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	थिनिङ्गको आवश्यकता रहेको तर हाल सम्म नगरिएको ।
रोग र कीटहरूको स्थिति	-
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	हालसम्म संकलन नगरिएको ।

विषयहरू	विवरण
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	-
संरक्षण गर्ने निकाय	डिभिजन वन कार्यालय जुम्ला
सुरक्षा उपायहरू	स्थानीय समुदायहरूबाट संरक्षण गरिरहेका ।
रुख/बिरुवाहरूको हालको संख्या	-
माउ रुख संख्या	३२ वटा
तारबारको अवस्था	नगरिएको
सूचना बोर्ड	विस्तृत विवरण सहित रहेको
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

संटापत्र तथा लोपोन्मुख प्रजातीको संरक्षण प्लटहरू

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको कार्य क्षेत्रमा छ वटा प्रजाती संरक्षण प्लटहरू रहेका छन् । तराई देखि उच्च पहाडी क्षेत्र सम्म फैलिएको यी विउ उत्पादन क्षेत्रहरूले ६ स्थानका ५ प्रजातीहरूको प्रतिनिधित्व गर्दछन् । वीउ उत्पादन क्षेत्रको विवरणहरू निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	स्थान (साविक)	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
१	गिजरा सा ब उडारपुर २ बाँके	सिमल	२०६९।७०	
२	हजारी सा ब डेउडाकला ३ बर्दिया	सिमल	२०६८।६९	
३	भम्के धैरनी सा ब कोटीला ९ बाजुरा	जैतुन	२०६८।६९	
४	श्री गणेश शिव दुर्गा सा ब सानोश्री ३ बर्दिया	छतिवन	२०६७।६८	हेरालुको व्यवस्था रहेको
५	वयलवन्द सा ब चाँदनी ७ कञ्चनपुर	जंगली सिसौ	२०६७।६८	
६	नवलखोला सा ब वीरेन्द्रनगर न पा १३ रातानाङ्गला सुर्खेत	काउलो	२०६६।६७	

केही संरक्षण प्लटहरूको विस्तृत विवरण

१. सिमल प्रजाती संरक्षण प्लट

कूल क्षेत्रफल:	१.४५ हेक्टर
ठेगाना:	खजुरा गाँउपालिका ६ बाँके
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको नाम:	गिजरा सामुदायिक वन
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहका अध्यक्ष:	महावीर थारु
सम्पर्क नम्बर:	९८१४५८८०५३

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	आ.व. २०६९।०७०
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	प्राकृतिक
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार
स्थापना गर्ने निकाय	वन विभाग, वृक्ष सुधार तथा समबद्धन इकाई बबरमहल काठमाण्डौं
पहुँच	हुलाकी राजमार्ग मानखोला देखि दक्षिण, खजुरा गा.पा ६ बाँके
GPS स्थानमान	Co-ordinate: 549113 and Y-Co-ordinate: 3113032
सुरुमा रोपिएको बिरुवाको संख्या	प्राकृतिक पुनरुत्पादन
व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	झाडी सफाई गरिएको
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	थिनिङ्गको आवश्यकता रहेको तर हाल सम्म नगरिएको ।
रोग र कीटहरूको स्थिति	-
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	-
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	-
संरक्षण गर्ने निकाय	सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह
सुरक्षा उपायहरू	सा.व.उ.स ले २ जना हरालु राखेको

विषयहरू	विवरण
रूख/बिरुवाहरूको हालको संख्या	१४४
तारवारको अवस्था	नगरिएको
सूचना बोर्ड	विस्तृत विवरण सहित रहेको
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

२. काउलो प्रजाती संरक्षण प्लट

कूल क्षेत्रफल:	२.७६ हेक्टर
ठेगाना:	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका १३ रातानाङ्गला सुर्खेत
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको नाम:	नलखोला सामुदायिक वन
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहका अध्यक्ष:	कृष्ण कुमारी रोकाय
सम्पर्क नम्बर:	९८६७९१५१५१

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	आ.व. २०६६।०६७
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	वृक्षारोपण गरिएको (श्रोत पहिचान नभएको)
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार
स्थापना गर्ने निकाय	वन विभाग, वृक्ष सुधार तथा समबद्धन इकाई बबरमहल काठमाण्डौं
पहुँच	सुर्खेत दैलेख राजमार्ग रातानाङ्गला, वी न पा १३ सुर्खेत
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 562581 and Y-Co-ordinate: 3171483
सुरुमा रोपिएको बिरुवाको संख्या	२३००
व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	झाडी सफाई तथा गोडमेल गरिएको
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	थिनिङ्गको आवश्यकता रहेको तर हाल सम्म नगरिएको ।

विषयहरू	विवरण
रोग र कीटहरूको स्थिति	-
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	-
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	-
संरक्षण गर्ने निकाय	सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह
सुरक्षा उपायहरू	हरालु नरहेको
रूख/बिरुवाहरूको हालको संख्या	करिव २००० वटा
तारबारको अवस्था	नगरिएको
सूचना बोर्ड	विस्तृत विवरण सहित रहेको
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

३. विजयसाल र सतिसाल संरक्षण तथा विस्तार प्लट

कूल क्षेत्रफल:	१.१३ हेक्टर
परिधि:	५११ मिटर
ठेगाना:	राप्तीसोनारी गाँउपालिका ७ गोदवा बाँके
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको नाम:	रामजानकी सामुदायिक वन
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहका अध्यक्ष:	राजाअली खाँ
सम्पर्क नम्बर:	९७६२७६४४७७

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	आ.व. २०८१।०८२
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	वृक्षारोपण गरिएको (कंचनपुर)
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार
स्थापना गर्ने निकाय	रेड कार्यान्वयन केन्द्र/समृद्धिका लागि वन परियोजना बबरमहल काठमाण्डौं र वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँके

विषयहरू	विवरण
पहुँच	नेपालगञ्ज नरैनापुर सडकखण्ड अन्तर्गत राप्तीसोनारी ७ गोदवा बाँके
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 576131 and Y-Co-ordinate: 31098897
सुरुमा रोपिएको विरुवाको संख्या	विजयसाल: ११६० वटा र सतिसाल: ६५० वटा गरि जम्मा १८१० वटा
विरुवा रोपण दुरी	२.५ मिटर “ २.५ मिटर को दुरीमा ।
विरुवाको उमेर	१५ महिना भन्दा वढि (वहुवर्षिय विरुवा)
रोग र कीटहरूको स्थिति	-
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	-
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	-
संरक्षण गर्ने निकाय	सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह
सुरक्षा उपायहरू	हरालु मार्फत
रूख/विरुवाहरूको हालको संख्या	१८१० वटा
तारबारको अवस्था	मेशवायर तारबार गरिएको
सूचना बोर्ड	विस्तृत विवरण सहित रहेको
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

आ.व.२०५८।०५९ देखी २०७१।०७२ सम्म वन विउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँके अन्तर्गत स्थापित भएका वन संवर्धन नमुना स्थलहरूको विवरण

सि.नं.	स्थान(साविक)	नमुना स्थलको प्रकार	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.व.
१	देवरिया सा.व., ध.न.पा-७, कैलाली	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	तराइ साल	२०६९/७०
२	बालकुमारी सा.व., डोढरी-९, बर्दिया	अन्य	बेल	२०६९/७०

सि.नं.	स्थान(साविक)	नमुना स्थलको प्रकार	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.व.
३	नागर्जन सा.व., दशरथचन्द्र न.पा.- बैतडी	झाडी वन व्यवस्थापन		२०५९/६०
४	सतबाँझ सिर्केजगर सा.व., बासुलिङ्ग न.पा.-५, बैतडी	झाडी वन व्यवस्थापन		२०५९/६०
५	याक्ला सा.व., सिलगढी-३, डोटी	साल वन व्यवस्थापन	साल	२०५९/६०
६	गणेशाज वसनढुङ्गा सा.व., उकु-५, दार्चुला	साल वन व्यवस्थापन	साल	२०५९/६०

भाग-५ विविध जानकारीहरू

१. वन सम्बर्द्धन महाशाखा काठमाण्डौंबाट स्थापना गरिएका विभिन्न प्रजातीका वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण

अन्य केन्द्र अन्तर्गतका वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण

सि. नं.	स्थान	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
१	भैरवडाँडा सा.व., खलंगा, प्यूठान	खोटे सल्लो	२.४	२०७२/७३	
२	कन्या कुमारी सा.व., दाखाक्वाडी-९ र १०	श्रीखण्ड	१.२	२०७२/७३	
३	भैरवडाँडा सा.व, खलंगा-२, प्यूठान	तेजपात	२.२	२०७२/७३	
४	बुढी —७, देउरी, कपिलवस्तु	टिक	५.१८	२०७१/७२	
५	बेनीघाट —९, सलाङ्ग —६, धादिङ्ग	खयर	१.५	२०७१/७२	
६	रणकाली सा.व., जलथल, झापा	कदम	३	२०७१/७२	
७	हम्सेदुम्से सा.व., दमक, झापा	सिसौ	४	२०७१/७२	
८	रतुवामाई वृक्षारोपण क्षेत्र, धरमपुर, झापा	मसला	११	२०७१/७२	
९	सरस्वती सा.व., धनकाउली—९, कपिलवस्तु	विजयसाल	६.५	२०६९/७०	
१०	ऋषिकेस सा.व., दामन—३, मकवानपुर	सौर	२.५	२०६९/७०	
११	कुमपुर—३, माझिमटार, धादिङ्ग	टाँकी	५	२०६९/७०	
१२	नाम्चे—४, सोलुखुम्बु (राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्र)	तालिसपत्र	२.५	२०६९/७०	

सि. नं.	स्थान	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
१३	मानेडाडा सा.व., विकसिम्ले — ८, ९, काभ्रे	ओखर	१	२०६९/७०	
१४	फेदीपाटन सा.व., निर्मलपोखरी—८, काँस्की	तेजपात	४.५	२०६९/७०	
१५	होक्से — १, २, काभ्रे	खोटे सल्ला	३	२०६९/७०	
१६	लाकुरीडाँडा—४, ५, दोलखा	पाटे सल्ला	२.८५	२०६९/७०	
१७	निजगड—१, २, बारा (राष्ट्रिय वन क्षेत्र)	सतिसाल	२१.१२	२०६९/७०	
१८	सिमलगौरा सा.व., विजुवार—५, प्यूठान	चिउरी	८.२	२०६९/७०	
१९	मिर्गौलिया—६, सलकपुर, मोरङ	कदम	१.२	२०६८/६९	
२०	सयपत्री सा.व., माकर— ९, नवलपरासी	जामुन	२	२०६८/६९	
२१	ब्रम्हा सा.व., परवानीपुर—१, सर्लाही	बेल	छरिएको	२०६८/६९	
२२	व्यास—३, खहरे, तनहु (आवादी क्षेत्र)	टाँकी	छरिएको	२०६८/६९	
२३	मिलन सा.व., रिघा —४, बागलुङ	खोटे सल्ला	२.	२०६७/६८	
२४	कुम्भोज—१, ९, चितवन (मध्यवर्ती क्षेत्र)	सिमल	१.५	२०६७/६८	
२५	कन्काइ सा.व., सुरुङ्गा, झापा	जंगली सिसौ	छरिएको	२०६७/६८	
२६	पल्याङ सा.व., ब्रम्जा— ६, झाक्रीपानी म्याग्दी	लेक चाप	८.१	२०६७/६८	
२७	घोर्लास सा.व., घतान—३, म्याग्दी	टिमुर	छरिएको	२०६७/६८	
२८	बाउन्नकोटी सा.व., चिलिया, रुपन्देही	टिक	२	२०६७/६८	
२९	फलबांग — ५, ६, सल्यान (आवादी क्षेत्र)	रिठा	छरिएको	२०६७/६८	

सि. नं.	स्थान	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
३०	जिवाठाकुर सा.व., रामनगर, सिराहा	खयर	छरिएको	२०६७/६८	
३१	सरस्वती सा.व., धनकाउली—९, कपिलवस्तु	विजयसाल	६.५	२०६६/६७	
३२	ऋशेश्वर सा.व., दामन, मकवानपुर	खसु	छरिएको	२०६६/६७	
३३	लेटे—१, २, ३, घासा, मुस्ताङ (राष्ट्रिय वन क्षेत्र)	गोब्रे सल्ला	२.४	२०६६/६७	
३४	खोबाङ —५, सिरखुङ, मुस्ताङ (राष्ट्रिय वन क्षेत्र)	डालेचुक	१.५	२०६६/६७	
३५	हैबुङ, सिन्धुपाल्चोक (आवादी क्षेत्र)	निमारो	छरिएको	२०६६/६७	
३६	गौरती सा.व., चौतारा, सिन्धुपाल्चोक	पाटे सल्ला	६	२०६६/६७	
३७	रौत, उदयपुर (आवादी क्षेत्र)	तेजपात	छरिएको	२०६६/६७	
३८	चतुरमुखी सा.व., चितवन	खयर	छरिएको	२०६५/६६	
३९	जगडोल सा.व., गोकर्ण —९, काठमाण्डौ	खोटे सल्ला	५	२०६५/६६	
४०	जगडोल सा.व., गोकर्ण —९, काठमाण्डौ	खोटे सल्ला	३	२०६५/६६	
४१	गोपालेश्वर सा.व., दक्षिणकाली—५, काठमाण्डौ	पाटे सल्ला	छरिएको	२०६५/६६	
४२	छागुडोल सा.व., सितापाइला, काठमाण्डौ	उत्तिस	छरिएको	२०६५/६६	
४३	अर्घा—७, खहरापाखा, अर्घाखाँची	खोटेसल्ला	३.१६	NARMSAP/DANIDA	
४४	नुवाकोट, अर्घाखाँची	चिउरी	४	NARMSAP/DANIDA	
४५	सन्धीर्खक—१, २, ३, अर्घाखाँची	चिउरी	२	NARMSAP/DANIDA	
४६	मलिका—१, बागलुङ्ग	गोब्रे सल्ला	४	NARMSAP/DANIDA	

सि. नं.	स्थान	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
४७	रतनपुर-२, बारा	सेतो सिरिस	४८.५	NARMSAP/DANIDA	
४८	सफाइ, बारा	सिसौ	०.८८	NARMSAP/DANIDA	
४९	नगरकोट-६, भक्तपुर	खोटे सल्ला	७.५	NARMSAP/DANIDA	
५०	ज्यामुरुङ-८, धादिङ	खोटे सल्ला	५.६	NARMSAP/DANIDA	
५१	गोबिन्दपुर-१, धनुषा	सिसौ	९.१	NARMSAP/DANIDA	
५२	उमाप्रेमपुर-१, धनुषा	टिक	४.९८	NARMSAP/DANIDA	
५३	भिमेश्वर-६, दोलखा	खोटे सल्ला	३.१	NARMSAP/DANIDA	
५४	फस्कु-१, दोलखा	खोटे सल्ला	२.७	NARMSAP/DANIDA	
५५	जिरी-१,२, कलङ, दोलखा	खसु	२	NARMSAP/DANIDA	
५६	जिरी-९, घासा, दोलखा	गोब्रे सल्ला	३.५	NARMSAP/DANIDA	
५७	पृथ्वीनारायण-९,१०, गोरखा	चिलाउने	३.१	NARMSAP/DANIDA	
५८	पृथ्वीनारायण-१,२,३, गोरखा	उत्तिस	४.६	NARMSAP/DANIDA	
५९	पृथ्वीनगर, जलथल, झापा	लटहर	छरिएको	NARMSAP/DANIDA	
६०	बुडी-१, कपिलवस्तु	खयर	१०.९	NARMSAP/DANIDA	
६१	जयनगरी-२, कपिलवस्तु	सिसौ	७.९	NARMSAP/DANIDA	
६२	नाला-५,७ र जुकुजा-८,९, कपिलवस्तु	निम	छरिएको	NARMSAP/DANIDA	
६३	शिवपुर-१, कपिलवस्तु	सिसौ	८.८	NARMSAP/DANIDA	
६४	पुम्दीभुम्दी-१, काँस्की	कटुस	४.७	NARMSAP/DANIDA	
६५	पुम्दीभुम्दी-२, काँस्की	उत्तिस	०.८८	NARMSAP/DANIDA	
६६	सराङकोट-६, काँस्की	चिलाउने	१.३	NARMSAP/DANIDA	
६७	गोलढुगां, काठमाण्डौ	खोटे सल्ला	३.५	NARMSAP/DANIDA	
६८	गोलढुगां-४, नार्गाजुन, काठमाण्डौ	उत्तिस	३.१	NARMSAP/DANIDA	
६९	गोलढुगां-४, नार्गाजुन, काठमाण्डौ	चिलाउने	३.६	NARMSAP/DANIDA	

सि. नं.	स्थान	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
७०	गोलढुगां—४, नार्गाजुन, काठमाण्डौ	खोटे सल्ला	६	NARMSAP/DANIDA	
७१	चौबास, काभ्रे	पाटे सल्ला	७.५	NARMSAP/DANIDA	
७२	मिथिनकोट, काभ्रे	खोटे सल्ला	६	NARMSAP/DANIDA	
७३	विशंखुनारायण—४, ललितपुर	कटुस	१.३१	NARMSAP/DANIDA	
७४	गोदाबरी—५, ललीतपुर	बाँझ	३.६	NARMSAP/DANIDA	
७५	गोदाबरी—५, ललीतपुर	खसू	१.८	NARMSAP/DANIDA	
७६	फुल्चोकी, ललीतपुर	उत्तिस	४.८	NARMSAP/DANIDA	
७७	बेसीशहर—४, लमजुङ	खसू	१.५	NARMSAP/DANIDA	
७८	बर्दीबास—५, महोत्तरी	मसला	२.२	NARMSAP/DANIDA	
७९	नामटार—३, लामीडाँडा, मकवानपुर	खोटे सल्ला	६	NARMSAP/DANIDA	
८०	पालडाँडा, मकवानपुर	गोब्रे सल्ला	३	NARMSAP/DANIDA	
८१	नामटार—१, २, मकवानपुर	खसू	५	NARMSAP/DANIDA	
८२	भुटनदेवी सा.व., हेटौडा-१०, मकवानपुर	सिसौ	३.७८	NARMSAP/DANIDA	
८३	दामन, मकवानपुर	गोब्रे सल्ला	११.२८	NARMSAP/DANIDA	
८४	पाँचखाल-२, काभ्रे	खोटे	छरिएको	NARMSAP/DANIDA	
८५	पात्ले खेत—१, म्याग्दी	उत्तिस	१.५	NARMSAP/DANIDA	
८६	सुनवल—४, नवलपरासी	सिसौ	३	NARMSAP/DANIDA	
८७	विदुर, नुवाकोट	खोटे सल्ला	छरिएको	NARMSAP/DANIDA	
८८	मदनपुर—८, नुवाकोट	चिलाउने	२	NARMSAP/DANIDA	
८९	भैरवस्थान—५, पाल्पा	खोटे सल्ला	३.९	NARMSAP/DANIDA	
९०	छहरा—७, पाल्पा	चिउरी	२.३	NARMSAP/DANIDA	
९१	कचल—२, पाल्पा	चाँप	१०	NARMSAP/DANIDA	
९२	तानसेन—१०, पाल्पा	उत्तिस	०.३	NARMSAP/DANIDA	

सि. नं.	स्थान	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
९३	दुर्लुङ —४, पर्वत	खोटे सल्ला	८.२	NARMSAP/DANIDA	
९४	विरुवागुठी— २, पर्सा	सिसौ	१.१९	NARMSAP/DANIDA	
९५	बेलुवा—६, सोलकपुर, पर्सा	टिक	०.८४	NARMSAP/DANIDA	
९६	कोटीहवा—४, रुपन्देही	टिक	८.१	NARMSAP/DANIDA	
९७	भालुवाजोर—२, रामेछाप	खोटे सल्ला	७.२	NARMSAP/DANIDA	
९८	रामेछाप—९, रामेछाप	खोटे सल्ला	३.३	NARMSAP/DANIDA	
९९	सुनार पानी—५, रामेछाप	खोटे सल्ला	५	NARMSAP/DANIDA	
१००	भक्तीपुर—२, सर्लाही	टिक	२.९	NARMSAP/DANIDA	
१०१	लालबन्दी—५, सर्लाही	सिसौ	५.७	NARMSAP/DANIDA	
१०२	स्याउले—९, सिन्धुपाल्चोक	लप्सी	१०	NARMSAP/DANIDA	
१०३	लिशंखु—५, सिन्धुपाल्चोक	ओखर	९	NARMSAP/DANIDA	
१०४	थुम्पाखर—१, सिन्धुपाल्चोक	खोटे सल्ला	२.४४	NARMSAP/DANIDA	
१०५	मझुवा, सिन्धुली	उत्तिस	३	NARMSAP/DANIDA	
१०६	पकाबडी—६, कामीगाँउ, स्याङजा	चिउरी	२	NARMSAP/DANIDA	
१०७	पञ्चमुल—६, स्याङजा	रक्तचन्दन	२.५	NARMSAP/DANIDA	
१०८	सेती दोभान—९, स्याङजा	खोटे सल्ला	३.५	NARMSAP/DANIDA	
१०९	वालिङ—२, पालेको वन, स्याङजा,	कटुस	३	NARMSAP/DANIDA	
११०	वालिङ—२, ज्ञान खोला, स्याङजा	चिलाउने	२.०५	NARMSAP/DANIDA	
१११	ब्यास —५, तनहूँ	चिलाउने	२.१	NARMSAP/DANIDA	
११२	जमुने —६, तनहूँ	कटुस	२.३	NARMSAP/DANIDA	
११३	कोलडाँडा—१, पाल्पा	तेजपात	१	NARMSAP/DANIDA	
११४	गेर्खु-१, नुवाकोट	खोटे सल्ला	२.५	NARMSAP/DANIDA	

श्रोत: वन सम्बर्धन महाशाखाको प्रतिवेदन २०७५

२. वन सम्बर्द्धन महाशाखा काठमाण्डौबाट स्थापना गरिएका विभिन्न प्रजातीका प्रजनन वीउ वगैँचा क्षेत्रहरूको विवरण
अन्य केन्द्र अन्तर्गतका वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण

सि.नं.	स्थान	वनको नाम	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे)	परिवार संख्या	स्थापना वर्ष	कैफियत
१	भिमेश्वर-१, सुस्पा, दोलखा	सुस्पा सा.व.	देवदार	१.३	NA	2075	
२	स्वर्गद्वारी, प्युठान	धार्मिक वन	रुद्राक्ष	१	NA	2075	
३	तिलोत्तमा-८, दिपनगर, रुपन्देही	करहीया सा.व.	वृक्षारोपण हुन बाँकी	१.३	NA	2075	प्रथम चरण
४	लेखनाथ पोखरा म.न.पा.-१६, बाहुनथर, कास्की	काप्ले आचार्य सा.व.	रुद्राक्ष	१	NA	2073	साधारणस्तर
५	ऐरावती-५, प्युठान	साँघपोखरी सा.व.	सुगन्धकोकिला	१	NA	2073	
६	माकर-९, नवलपरासी	सयपत्री सा.व.	सिसौ	२.०१	३०	2072	साधारणस्तर
७	लालबन्दी-४, सर्लाही	राधाकृष्ण सा.व.	सतिसाल	१.४०	३०	2071	साधारणस्तर
८	चितलाङ्ग-८, मर्खु-७, मकवानपुर	भेडाफर्म, कृषी मन्त्रालयको परिसर	ओखर	१.४	३०	2070	साधारणस्तर
९	शंखरनगर-२, रुपन्देही	शंकरनगर सा.व.	सिमल	१.२	३०	2070	मध्यमस्तर
१०	मिर्चैया-३, सिराहा	जिवाठाकुर सा.व.	खयर	१.००	२१	2069	मध्यमस्तर
११	भानु-६, तनहूँ	मजुवा सा.व.	रिह्टा	०.९२	२४	2069	मध्यमस्तर
१२	घतान-३, म्याग्दी	घोर्लास सा.व.	टिमुर	१.००	६२	2068	साधारणस्तर
१३	बुटवल-१४, तामनगर, रुपन्देही	चारपाला सा.व.	राजवृक्ष	१.००	२५	2068	मध्यमस्तर

सि.नं.	स्थान	वनको नाम	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे)	परिवार संख्या	स्थापना वर्ष	कैफियत
१४	बुटवल-१४, रुपन्देही	चारपाला सा.व.	टिक	१.००	२५	२०६८	मध्यमस्तर
१५	माकर-९, नवलपरासी	सयपत्री सा.व.	ईमिली	१.००	२५	२०६७	मध्यमस्तर
१६	माकर-९, नवलपरासी	सयपत्री सा.व.	मौवा	१.००	२५	२०६७	मध्यमस्तर
१७	माकर-९, नवलपरासी	सयपत्री सा.व.	सिमल	१.००	२५	२०६७	मध्यमस्तर
१८	धरान-८, सुनसरी	यलम्बर सा.व.	तेजपात	०.८०	NA	२०६३	साधारणस्तर
१९	हाँसपोसा-२, सुनसरी	हाँसपोसा सा.व.	निम	०.९२	६४	२०६२	मध्यमस्तर
२०	भलाम-१, काँस्की	हरिहरगुफा सा.व.	तेजपात	०.८१	३६	२०६१	मध्यमस्तर
२१	लालबन्दी, सर्लाही	राधाकृष्ण सा.व.	कदम	१.४७	७६	२०६१	मध्यमस्तर
२२	महेशपुर-७, जलथल, झाँपा	कालीमन्दिर सा.व.	लटहर	२.०४	६३	२०६०	मध्यमस्तर
२३	कालिका-१, काँस्की	काउलेभिर पाताल सा.व.	राइखन्यू	१.४३	२१	२०६०	साधारणस्तर
२४	ककनी-३, नुवाकोट	गुणेश्वर सा.व.	लप्सी	१.४४	३०	२०६०	मध्यमस्तर
२५	लालबन्दी-४, सर्लाही	राधाकृष्ण सा.व.	खमारी	०.८७	५५	२०६०	मध्यमस्तर
२६	असनपुर-८, ९, सिराहा	मैनावती सा.व.	सिसौ	०.८१	९९	२०६०	मध्यमस्तर
२७	जुटपानी-९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	बडहर	०.८३	४५	२०५९	मध्यमस्तर
२८	यज्ञभूमी-७, राइटोल, धनुषा	श्री मा.वि. को स्वामित्वको जग्गा	सिमल	१.९४	३६	२०५९	मध्यमस्तर
२९	जुटपानी -९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	अमला	०.३७	२५	२०५८	मध्यमस्तर

सि. नं.	स्थान	वनको नाम	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे)	परिवार संख्या	स्थापना वर्ष	कैफियत
३०	माझीमटार-३, कुम्पुर, धादिङ्ग	साततल्लेडाँडा सा.व.	कोइरालो	०.८७	४२	२०५८	मध्यमस्तर
३१	पुम्दीभुम्दी-६, कास्की	मार्गज्योती सा.व.	अमला	०.७०	२५	२०५८	मध्यमस्तर
३२	पोखरा-११, भञ्ज्याङ्ग (साविक काहुँ-२), कास्की	काहुँ देउराली बहुउद्देशीय सहकारी संस्थाको स्वामित्वको जग्गा	बडहर	१.००	४९	२०५७	साधारणस्तर
३३	गडी-१, मकवानपुर	लेनडाँडा सा.व.	चिउरी	१.२४	५०	२०५६	मध्यमस्तर
३४	तानसेन-१४, पाल्पा	वंशगोपाल सा.व.	चिउरी	०.६८	४०	२०५६	मध्यमस्तर
३५	थानकोट, काठमाण्डौ	माहाकाल सा.व.	चाँप	१.३५	४०	२०५५	मध्यमस्तर
३६	जुटपानी-९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	कालो सिरिस	१.००	३६	२०५४	मध्यमस्तर
३७	थानकोट, काठमाण्डौ	गणेशदेवी वनदेवी सा.व.	लप्सी	०.८४	२५	२०५४	मध्यमस्तर
३८	धरान-८, सुनसरी	यलम्बर सा.व.	सिसौ	१.५	७०	२०५४	मध्यमस्तर
३९	जुटपानी-९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	ईपिल-ईपिल	०.०४	NA	२०५३	साधारणस्तर
४०	जुटपानी-९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	टाँकी	०.४१	३२	२०५३	मध्यमस्तर
४१	सौराहा, चितवन	चितवन रा.नि.	ईपिल-ईपिल	०.०२	NA	२०५३	साधारणस्तर
४२	हथौसा, कपिलवस्तु	यशोधरा सा.व.	ईपिल-ईपिल	०.३९	NA	२०५३	साधारणस्तर

सि. नं.	स्थान	वनको नाम	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे)	परिवार संख्या	स्थापना वर्ष	कैफियत
४३	हथौसा, कपिलवस्तु	यशोधरा सा.व.	सिसौ	०.६९	४८	२०५३	मध्यमस्तर
४४	जुटपानी -९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	सतिसाल	२.०५	१४०	२०५२	साधारणस्तर
४५	सौराहा, चितवन	चितवन रा.नि.	सिसौ	२.३०	८४	२०५२	मध्यमस्तर
४६	जुटपानी-९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	सिसौ	३.००	३५	२०५१	मध्यमस्तर

NA : Not available श्रोत: वन सम्बर्धन महाशाखाको प्रतिवेदन २०७५

३. प्रदेश स्तरीय फलफूल बगैचाहरु (Province Level Fruit Gardens)

प्रदेश	स्थान	वनको नाम	प्रजाती	क्षेत्रफल(हे.)	स्थापना वर्ष	कैफियत
कोशी	माई न.पा.-४, शुक्रबारे, ईलाम	नमुना सा.व.	बेल	१	२०७४	
मधेश	धनुषधाम न.पा. ३, जोगीकुटी, जनकपुर	धनुषधाम संरक्षित वन	बेल	१	२०७४	
बागमती	रानीपौवा, नुवाकोट	गुणेश्वर सा.व.	एभोकाडो, दाँते ओखर	१	२०७४	
गण्डकी	ब्यास न.पा. ९, माझफाँट तनहुँ	कुमाल समाज सा.व.	अमला, चिउरी, बेल, लप्सी	१.२	२०७४	
लुम्बिनी	पाँडेनी गा.पा., डाँडाकटेरी, पोखराथोक, अर्घाखाँची	सिद्ध सा.व.	दाँते ओखर	१	२०७४	
सुदूरपश्चिम	पूर्वीचौकी ४, सानागाउँ, डोटी	सरस्वती मा.वि. को कम्पाउण्ड	अमला, टिमुर, सुगन्धकोकिला	१	२०७४	

श्रोत: वन सम्बर्धन महाशाखाको प्रतिवेदन २०७५

४. हालसम्म स्थापना गरिएका संकटापन्ना वन प्रजातिहरूको स्वस्थानिय संरक्षण प्लटको विवरण (*In-situ conservation sites of rare and threatened species*)

अन्य केन्द्र अन्तर्गतका विवरण

सि. नं.	स्थान (साविक)	प्रजाति	स्थापना गरिएको आ.व.	कैफियत
१	साँधपोखरी सा.व., पकला-१ र २, प्यूठान	सुगन्धकोकिला	२०७२/७३	
२	तिनकन्या-७ र ८, सिन्धुली	चाँप	२०७१/७२	
३	दद्वारी महिला सा.व., त्रियोगा-१, उदयपुर	भौला	२०६९/७०	
४	सुन्दर सा.व., पथरी-२, मोरङ	काउलो	२०६८/६९	
५	कन्याकुमारी सा.व., दाखा क्वाडी-३, प्यूठान	श्रीखण्ड	२०६८/६९	
६	लेते-५, मुस्ताङ	सिवक्श्रोन	२०६८/६९	
७	ब्रम्हस्थान सा.व., परवानीपुर १, सर्लाही	बेल	२०६८/६९	
८	षडानन्द सा.व., मुलपानी ७, भोजपुर	रुद्राक्ष	२०६७/६८	
९	ऋषेश्वर सा.व., दामन ४, ५ मकवानपुर	लौठ सल्ला	२०६७/६८	
१०	कैलाशपति सा.व., रतनपुरी-९, बारा	सतिसाल	२०६७/६८	NARMSAP
११	सरस्वती सा.व., धनकाउली-९, कपिलबस्तु	विजयसाल	२०५३/५४	NARMSAP
१२	लालुपाते सा.व., त्रियुगा न.पा., उदयपुर	तेजपात	२०६७/६८	

५. आ.व.२०५८।०५९ देखी २०७१।०७२ सम्म स्थापित वन संवर्धन नमुना स्थलहरुको विवरण

अन्य केन्द्र अन्तर्गतका विवरण

सि. नं.	स्थान (साविक)	नमुना स्थलको प्रकार	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.व.
१	बासवारी सा.व., धाइजन—७, ८, झापा	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	तराइ साल	२०७१/७२
२	बाघखोर सा.व., त्रिभुवननगर—९ दांग	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	साल	२०६९/७०
३	गौराती सा.व., पिपलडाडा—७, सिन्धुपाल्चोक	सल्ला चौडापाते रूपान्तरण	खोटे सल्ला	२०६९/७०
४	ऋषेश्वर सा.व., दामन—७, मकवानपुर	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	बाँझ	२०६९/७०
५	प्रगतीशिल सा.व., लेखनाथ—१३, काँस्की	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	पहाडी साल	२०६८/६९
६	चनौटा सा.व., बर्सामाडी—१, मकवानपुर	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	साल	२०६८/६९
७	चक्रादेवी सा.व., बर्सामाडी—५, मकवानपुर	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	साल	२०६८/६९
८	ग्रामिणसुधार सा.व., बयरवन—९, मोरङ	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	तराइ साल	२०६८/६९
९	हरिसिद्ध सा.व., सितापाइला, काठमाण्डौ	चौडापाते रूपान्तरण	सल्ला, चौडापाते	२०६०/६१
१०	न्यूरेनी सा.व., चिसापानी—६, मकवानपुर	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	पहाडी साल	२०६०/६१
११	पञ्चकन्या सा.व., विदुर न.पा.-३, नुवाकोट	झाडी वन व्यवस्थापन	चिलाउने—कटुस	२०६०/६१
१२	धैरेचौर बेहोरे सा.व., सन्धिखर्क—९, अर्घाखाची	चौडापाते रूपान्तरण	खोटे सल्ला	२०५९/६०

सि. नं.	स्थान (साविक)	नमुना स्थलको प्रकार	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.व.
१३	कुवाडी सा.व., पृथ्वीनारायण -९, गोरखा	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	पहाडी साल	२०५९/६०
१४	अर्जुनडाडा सा.व., ताम्घास-७,८,९ गुल्मी	झाडी सुधार	चिलाउने- कटुस	२०५९/६०
१५	ओडारेभालढुङ्गा सा.व., इलाम-९, इलाम	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	चिलाउने- कटुस	२०५९/६०
१६	काप्ले सा.व., लामाटार- १, ललितपुर	झाडी सुधार	चिलाउने- कटुस	२०५९/६०
१७	श्रीनगर गणेश सा.व., तानसेन-८, पाल्पा	चौडापाते रूपान्तरण	सल्ला, चौडापाते	२०५९/६०
१८	खैजानपुर सा.व., त्रियोगा-६, उदयपुर	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	तराइ साल	२०५९/६०
१९	पोखरी सयपत्री सा.व., तिरिङ्गे-५, ६, ८, ताप्लेजुङ्ग	झाडी वन व्यवस्थापन		२०५९/६०
२०	देवीस्थान सा.व., खाल्ले-१, लफ्याङ्ग-९, खोटाङ्ग	झाडी वन व्यवस्थापन		२०५९/६०
२१	लेधिदामगाढे सा.व., पृथ्वी नारायण न.पा.-६,७, गोरखा	झाडी वन व्यवस्थापन	चिलाउने- कटुस	२०५९/६०
२२	भारकेस सा.व., तेलघा-१, पाल्पा	झाडी वन व्यवस्थापन	साल	२०५९/६०
२३	फुलाबारी सा.व., सन्धिखर्क-३, अर्घाखाँची	झाडी वन व्यवस्थापन		२०५९/६०
२४	मैदल सा.व., मुकली-२, सोलुखुम्बु	चिलाउने कटुस वन व्यवस्थापन	चिलाउने- कटुस	२०५९/६०
२५	सूर्यदय सा.व., गोदक-३, ईलाम	साल वन व्यवस्थापन	साल	२०५९/६०
२६	पेगली सा.व., बडागाउँ-५, गुल्मी	साल वन व्यवस्थापन	साल	२०५९/६०

सि. नं.	स्थान (साविक)	नमुना स्थलको प्रकार	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.व.
२७	इवालेपाखो सा.व., रुरु-३, गुल्मी	चौडापाते वनमा रूपान्तरण	सल्ला र चौडापाते	२०५९/६०
२८	बामथुम्की सिउरेनी सा.व., दोखु-१,२,६ र ७, ताप्लेजुङ्ग	चौडापाते कोणधारी मिश्रित वन व्यवस्थापन	सल्ला र चौडापाते	२०५९/६०
२९	देउराली सा.व., तानसेन नं. पा.-११, पाल्पा	बाँस प्रजाती प्रदर्शन	बाँस	२०५९/६०
३०	महामन्जुश्री सा.व., सुडाल-६, भक्तपुर	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
३१	पातल सा.व., जिवनपुर-९, धादिङ	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	खोटे सल्ला	२०५८/५९
३२	अलैचीडाडा सा.व., निलकण्ठ-१, धादिङ	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	पहाडी साल	२०५८/५९
३३	वनपाले सा.व., ढिकुरपोखरी, काँस्की	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
३४	सालकोटे सा.व., जितपुरफेदी-५, काठमाण्डौ	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
३५	कालिका सा.व., उदिपुर-३,४, लमजुङ	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
३६	रातोमाटे सा.व., चिउरीमाइ-३,४, मकवानपुर	झाडी सुधार	पहाडी साल	२०५८/५९
३७	भैरवी सा.व., विदुर -२, नुवाकोट	सल्ला चौडापाते रूपान्तरण	खोटे सल्ला	२०५८/५९
३८	वि.पी.सा.व., फिदिम-३, पाँचथर	चौडापाते रूपान्तरण	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
३९	बथानचौडी सा.व., कमलामाइ-१,२, सिन्धुली	झाडी सुधार	पहाडी साल	२०५८/५९

सि. नं.	स्थान (साविक)	नमुना स्थलको प्रकार	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.व.
४०	मझुवा सा.व., जामुने-७, तनहु	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	पहाडी साल	२०५८/५९
४१	बाल कुमारी महिला सा.व., गुण्डु-४, भक्तपुर	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
४२	कुसुम सा.व., सुनटोल-५, काठमाण्डौ	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
४३	लगलगे सा.व., पाखा सा.व., थानकोट-२, काठमाण्डौ	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
४४	कालिका सा.व., मनपाङ्ग-६, तनहुँ	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
४५	रानीपौवा सा.व., व्यास न.पा.-५, तनहुँ	चिलाउने वन व्यवस्थापन	चिलाउने	२०५८/५९
४६	पाँचभैया सा.व., लेखनाथ-११, कास्की	चिलाउने वन व्यवस्थापन	चिलाउने	२०५८/५९

भाग-६
अनुसूचीहरू

अनुसूची १

आ.व. २०८१।८२ को बीउ संकलन तथा खरिद सम्बन्धी विवरण

आ.व. २०८१।८२ को बीउ संकलन विवरण

सि.न.	विउको प्रजाती	गत आ.व.अ.ल्या सौज्दात वीउ परिमाण (के.जी.)	यस आ.व.मा. संकलित परिमाण (के.जी.)	यस आ.व.को खरिद परिमाण (के.जी.)	जम्मा परिमाण (के.जी.)
१.	मसला	१.८	-	२	३.८
२.	श्रीखण्ड	१	८	-	९
३.	सुगान्धकोकिला	-	२	-	२
४.	मंयूरपंखी धुपी	-	२.५	-	२.५
५.	लप्सी	-	१६	-	१६
६.	कदम	-	१.५	-	१.५
७.	नीम	-	५	-	५
८.	जामुन	-	४.३	-	४.३
९.	बकाईनो	-	५०	-	५०
१०	कपुर	-	३.५	-	३.५
११	सिसौ	-	५० + २	-	५० + २
१२	शिरिष	-	१५	-	१५

सि.न.	विउको प्रजाती	गत आ.व.अ.ल्या मौज्दात वीउ परिमाण (के.जी.)	यस आ.व.मा. संकलित परिमाण (के.जी.)	यस आ.व.को खरिद परिमाण (के.जी.)	जम्मा परिमाण (के.जी.)
१३	ईपिल ईपिल	-	५	-	५
१४	रीठ्ठा	-	४२	-	४२
१५	कल्कीफूल	-	१.४४०	-	१.४४०
१६	ज्याकराण्डा	-	-	२	२
१७	अम्बा	-	-	१	१
१८	कोईरालो	-	-	२	२
१९	हरो	-	-	२४	२४
२०	वरो	-	-	२५	२५
२१	खयर	-	-	८	८
२२	टीक (सागवन)	-	-	४९	४९
२३	गोल्डमोहर	-	-	६	६
२४	रुद्राक्ष	-	-	५	५
२५	रक्तचन्दन	-	-	६००	६००
२६	सुन कागती	-	-	१	१
२७	पारीजात	-	-	३	३
२८	पलांस	-	१	-	१
२९	विजयसाल	-	८	-	८

सि.न.	विउको प्रजाती	गत आ.व.अ.ल्या मौज्दात वीउ परिमाण (के.जी.)	यस आ.व.मा. संकलित परिमाण (के.जी.)	यस आ.व.को खरिद परिमाण (के.जी.)	जम्मा परिमाण (के.जी.)
३०	अमला	-	-	२	२
३१	सितलचिनी	-	-	२	२
जम्मा		२.८ (के.जी.)	२१७.२४ (के.जी.)	१३२.८ (के.जी.)	३५२.८४ (के.जी.)

आ.व. २०८१।८२ को वीउ वितरण सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	कार्यालय/व्यक्ति संस्थाको नाम	ठेगाना	लगेको वीउको परिमाण (के.जी.)	कैफियत
१	डिभिजन वन कार्यालय	बर्दिया, गुलरिया	३३.६	
२	डिभिजन वन कार्यालय सल्यान	खलङ्गा, सल्यान	५.८	
३	डिभिजन वन कार्यालय मार्तडी	बाजुरा	७.८५	
४	डिभिजन वन कार्यालय दैलेख	नारायण न.पा.७ दैलेख	१५.९	
५	छिन्चु सव डि.व.कार्यालय भेरी गंगा	न.पा. - १२ छिन्चु	२.५	
६	डिभिजन वन कार्यालय, भेरी	बवियाचौर, सुर्खेत	४.०५	
७	डिभिजन वन कार्यालय	खलागा, जाजरकोट	८.१५	
८	सव डिभिजन वन कार्यालय	कोहलपुर, बाँके	३.६	
९	राप्ती सव डिभिजन वन कार्यालय	मेहमानपुर, बाँके	४२.२	
१०	डिभिजन वन कार्यालय	रामगढी, मुगु	५.६५	

सि.नं.	कार्यालय/व्यक्ति संस्थाको नाम	ठेगाना	लगेको वीउको परिमाण (के.जी.)	कैफियत
११	सुनछहरी स.डि.वन कार्यालय	पोवाड, रोल्पा	०.६	
१२	राष्ट्रपति चुरे कार्यालय	लम्की, कैलाली	११.९	
१३	भू - तथा जलधार व्यावस्थापन का.	विरेन्द्रनगर, सुर्खेत	१३.९५	
१४	डिभिजन वन कार्यालय	रकुम, (पश्चिम)	१०.९५	
१५	डिभिजन वन कार्यालय	नेपालगञ्ज, बाँके	१७.५९	
१६	शमशेरगञ्ज सब डिभिजन वन का.	ओभरी, बाँके	२.८	
१७	सब डिभिजन वन कार्यालय	फूलबारी, कैलाली	२०.९५	
१८	डिभिजन वन कार्यालय सुर्खेत	विरेन्द्रनगर, सुर्खेत	२२.२	
१९	डिभिजन वन कार्यालय	चैनपुर, बझाङ	१.६	
२०	डिभिजन वन कार्यालय	पहलमानपर, कैलाली	२३.५५	
२१	डिभिजन वन कार्यालय	महेन्द्रनगर, कञ्चनपुर	११.९	
२२	सब डिभिजन वन कार्यालय	चौमाला, कैलाली	२.६	
२३	दुल्लु सब डिभिजन वन कार्यालय	दुल्लु, दैलेख	४	
२४	वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र	बाँके	७.५५	
२५	सब डिभिजन वन कार्यालय	भजनी, कैलाली	२.१	
२६	सब डिभिजन वन कार्यालय	टीकापुर, कैलाली	०.५५	
२७	भू - तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	तुलसीपुर, दाङ	०.५	

सि.नं.	कार्यालय/व्यक्ति संस्थाको नाम	ठेगाना	लगेको वीउको परिमाण (के.जी.)	कैफियत
२८	जनता सामुदायिक वन विरेन्द्रनगर	न. पा. - १२ सुर्खेत	०.३५	
२९	रुन्टीगढी सब डिभिजन वन कार्यालय	हेलेरी, रोल्पा	६.६	
३०	डिभिजन वन कार्यालय, दार्चुला	दार्चुला	४.१५	
३१	वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र	नेपालगंज, बाँके	५७.०५	
३२	बृहत जलाधार व्यवस्थापन केन्द्र,	महाकाली, बैतडी	०.१	
जम्मा			३५२.८४ के.जी.	

अनुसूची २

वन बीउ प्रजातीहरूको फिल्डस्टरमा बीउ संकलन गर्दा प्रयोगमा ल्याइने वन बीउ संकलन नर्मस

क्र.सं.	कार्य विवरण	इकाई	श्रोत साधन						कैफियत			
			श्रमिक		निर्माण सामग्री		यात्रिक उपकरण					
			तह	इकाई	परिमाण	किसिम	इकाई	परिमाण		किसिम	इकाई	परिमाण
१.	बकाईनो (बोक्रा सहित), चिउरी, रिठ्ठा, चाँप (बोक्रा सहित), वर्रो, फलौट, बाँझ, फलेदो, बबुल/किकार, रक्यान/चन्द्र, खमारी/गमारी, दबदबे, सजिवन (<i>Morinda tomentosa</i>), अगस्थी/ढैचा, साल (पखेटा हटाउने)	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	१							सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।
२	लाप्सी (गुदी हटाएपछि), मुसुरे कटुस, हाडे ओखर, गुलमोहर, रुद्राक्ष, हर्रो, पात्ले कटुस (बाहिरी भाग हटाउने), तेन्दु भिन्नट/हलुङ्ग्रे, सिल्दिमु, आरुपाते/जंगली आरु, सेतो खसु (<i>Quercus floribunda</i>), सानो फलौट (<i>Q. glauca</i>), खसु, ढडियाँ (<i>Sesbania grandiflora</i>), जामुन/फडिर, असना/साज, हाडे वयर, ठूलो वयर/वन वयर, टिक/सागवान, खल्लुक/तिजु, असोक, अर्जुन, अमारो, सजिवन (<i>Jatropha spp.</i>), कालीकाठ, प्यारी, कुसुम, ईम्ली, लटहर	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	२							सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।

क्र. सं.	कार्य विवरण	ईकाई	श्रोत साधन						कैफियत		
			श्रमिक		निर्माण सामग्री		यांत्रिक उपकरण				
			तह	ईकाई	परिमाण	किसिम	ईकाई	परिमाण		किसिम	ईकाई
३	राजवृक्ष, नीम, मंकीपजल, पाङ्ग्रे/पाङ्कर, महारुख, बोहोरी, पुवाँले/भोके, पानी साज, गुंटेला/पिठारी/भेल्लर, आँखा तरुवा/कमल सिउडी, अशोक (<i>Polynatha longifolia</i>), भलायो, <i>Cassiasaimia</i> , अमिलटाँकी	प्रति के. जी.	ज्यामी	दिन	३						सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।
४	लाँकुरी, सेतो सिरिष, खयर, टाँकी, कोइरालो, इपिल इपिल, Wattle, कपोक/हरियो सिमल, सुगन्धकोकिला/मलायागिरी, तेजपात/दालचिनी, असार/बोधंगरो, मयल/मेल, विजयसाल (बोक्रा सहित), कुरिलो सपगन्ध, भटमासे, सादन, अमला, सतिसाल (बोक्रा सहित), पानीवेत	प्रति के. जी.	ज्यामी	दिन	४						सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।
५	उत्तिस, खरी, रातो सिरिष, काफल, स्यालफुस्रे/भिमल, कुटमिरो, गायो सौर, (<i>Betulaalnoides</i>), बाँसपाते (<i>Acaciaau-riculiformis</i>), कालो चुलेबो (गुदी सहित), टिमुर, रवाजुमा (<i>Guazumaumifolia</i>), महुवा (<i>Madhuca indiaca</i>) टोटालो, कुयँल (<i>Tremaorientalis</i>)	प्रति के. जी.	ज्यामी	दिन	५						सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।

क्र.सं.	कार्य विवरण	ईकाई	श्रोत साधन						कैफियत		
			श्रमिक		निर्माण सामग्री		यात्रिक उपकरण				
			तह	इकाई	परिमाण	किसिम	इकाई	परिमाण		किसिम	इकाई
६	खोटे सल्ला, गोब्रे सल्ला, पात्ले सल्ला, देवदार, धुपी (<i>Thuja spp.</i>), कालो सिरिष, फिरफिरे	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	६						सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।
७	धुपी (<i>Cupressus arieonica</i>), धुपी (<i>C. turulosa</i>), धुपी (<i>Cryptomeria japonica</i>), ज्याकाराण्डा विरेन्द्रफूल, कल्कीफूल, चिलाउने, सिमल (भुवा हटाई सफा गरेको बिउ), बेल, लोक्ता/बरुवा/कागजी, लोक्ता/कालो बरुवा, पारिजात	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	७						सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।
८	भिङ्कन/टिङ्कर, पिप्ला/पिप्ती, टाटरी, जैतुन	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	८						सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।
९	पलाँस	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	९						सफा सुकेको बिउ मात्र

क्र.सं.	कार्य विवरण	ईकाई	श्रोत साधन						कैफियत			
			श्रमिक		निर्माण सामग्री		यान्त्रिक उपकरण					
			तह	इकाई	परिमाण	किसिम	इकाई	परिमाण		किसिम	इकाई	परिमाण
१०	मसला, खन्य, दुधिलो, निमारो, का(गियो, कदम, भोजपत्र, दार/गिट्टी, पाखुरे, खस्रेटो, काब्रो, डुम्री, तालिसपत्र/बोग्रे सल्ला (<i>Larix griffithiana</i>), ठिडगुरे सल्ला/गोब्रेसल्ला -त्कगनव मफयकव), डालेचुक, गिदेरी, भुईचुक, खिरो, स्वामी, टुनी, किम्बु	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	१०							सफा सुकेको विउ मात्र, गुदी भएका विउहरुको हकमा
११	भिमसेनपाती/नारायणपाती, वर, पिपल/बाङ्गेकाठ/भोटेसल्ला, लौलीगुरास, सोगन, लामपाते, अमिसो	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	११							सफा सुकेको विउ मात्र, गुदी भएका विउहरुको हकमा
१२	चिराईतो	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	१२							सफा सुकेको विउ मात्र

टिप्पणी : बजार खरिद गरी प्राप्त हुने विउको हकमा स्थानिय दर रेट अनुसार गर्ने ।

अनुसूची ३

प्रजाती परिचय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१	ठिगुरेसल्ला	<i>Abies pindrow</i> (Syn. <i>Pinus pindrow</i>)	West Himalayan silver fir	Pinaceae	२,१००- ३,७०० मी	ठुलो आकारको (४०-६० मी. अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार, छायाँ रुचाउने, डढेलो नसहने, कपिस नहुने (Non coppicer), माथिका हागाँ तेर्सो र तलका भुक्ने	बीउबाट	काठ, दाउरा, फर्निचर, प्याकिङ्ग बाकस	स्थानीय
२	तालिसपत्र/ बुङ्गेसल्ला	<i>Abies spectabilis</i> (Syn. <i>A. webbiana</i>)	East Himalayan silver fir	Pinaceae	२,४००- ४,४०० मी	ठुलो आकारको (४०-६० मी. अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार, छायाँ रुचाउने, डढेलो नसहने	बीउबाट	काठ, दाउरा, फर्निचर, प्याकिङ्ग बाकस, औषधि, तेल	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
३	एकासिया	<i>Acacia auriculiformis</i>	Australian wattle	Leguminosae	१,००० मी .सम्म	सम्भौला देखि ठुलो आकारको (१५-३० मी .अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने (Copper)	बीउबाट	दाउरा, फर्निचर, चिया र कफीका लागि छहारी, सौन्दर्यवर्धक	आयातित - अष्ट्रेलिया, पपुआ न्युगिना)
४	खयर	<i>Acacia catechu</i> (Syn. <i>Mimosa catechu</i>)	Cutch tree	Leguminosae	१,४०० मी .सम्म	सम्भौला आकारको (१०-१५ मी . अग्लो), पतभुङ, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, काँडादार	बीउ, स्टम्पबाट	कत्या, काठ, दाउरा, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
५	बबुल	<i>Acacia nilotica</i> (Syn. <i>A. Arabica</i>)	Gum Arabic tree	Leguminosae	१,२०० मी .सम्म	सम्भौला आकारको (१०-१५ मी . अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, काँडादार	बीउबाट	काठ, दाउरा, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
६	कपासी/यर्ला	<i>Acer campbellii</i>	Maple	Aceraceae	२,१००- ३,६०० मी.	सम्झौला आकारको (१७ मी .अग्लो), पतम्भड, प्रकाशार्थी	बीउबाट	फनिचर, प्लाईउड, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
७	फिरफिरे	<i>Acer oblongum</i>	Himalayan maple	Aceraceae	१,२००- २,४०० मी .	सम्झौला आकारको (१५-२० मी. अग्लो), ढिलो बढ्ने, पतम्भड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउबाट	दाउरा, डालेघाँस, कृषिऔजार	स्थानीय
८	मदाने	<i>Acrocarpus fraxinifolius</i>	Pink/cedar/Indian ash	Luguminosae	१,३०० मी.	ठुलो आकारको (३०-४० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतम्भड, प्रकाशार्थी	बीउबाट	फनिचर, दाउरा, डालेघाँस, भु-संरक्षण, कफीका लागि छहारी	स्थानीय
९	हल्लु/कर्मा/ करम	<i>Adina cordifolia</i> (Syn. <i>Nuclea cordifolia</i>)	Yellow teak	Rubiaceae	१,००० मी. सम्म	ठुलो आकारको (३०-४० मी. अग्लो), पतम्भड, प्रकाशार्थी	बीउ, स्टम्पबाट	कृषिऔजार, फनिचर	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१०	बेल / श्रीफल	<i>Aegle marmelos</i> (<i>Syn.Crateva marmelos</i>)	Golden apple / Wood apple	Rutaceae	१,४०० मी. सम्म	मझौला आकारको (१०-१८ मी. अग्लो), पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, काँडादार, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउ, गुप्टिङ्गबाट	खानयोग्य फल,सर्वत, धार्मिक, औषधि	स्थानीय
११	चिउरी	<i>Aesandra butyracea</i> (<i>Syn.Bassia butyreaea</i>)	Butter tree	Sapo- taceae	६००- १,५०० मी.	ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), अर्ध पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउबाट	खानयोग्य फल, वनस्पति घीउ, डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय
१२	पाँगर / लेकपाँग्रो / नारु	<i>Aesculus indica</i>	Horse chestnut	Hippocas- tanaceae	१,२०००- २,८००० मी.	ठुलो आकारको (२०- ३० मी. अग्लो), पतभङ्ग, मध्ययम प्रकाशार्थी, कपिस हुने, सुख्खा नसहने	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, दाउरा, भेनियार, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१३	महारुख	<i>Ailanthus excelsa</i>	Tree of Heaven	Simarou- baceae	१,००० मी. सम्म	मभ्रौला आकारको (१८-२४ मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभ्रड, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने, सुख्ख सहने	बीउ, स्टम्पवाट	सलाईकाँटी, च्यो फिङ्ग बाकस, प्लाईउड, डुङ्गा, डालेघाँस, दाउरा	आयातित भारत, श्रीलंका)
१४	सिरान	<i>Albizia chinen- sensis</i> (Syn. <i>A. stipulata</i>)	Silk tree/ Sauce tree	Legumi- nosae	१,५०० मी. सम्म	ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभ्रड, मध्यम प्रकाशार्थी	बीउवाट	फर्निचर, भेनियर, डालेघाँस, कृषिऔजार, दाउरा, भु- संरक्षण	स्थानीय
१५	रातोसिरिस	<i>Albizia julibrissin</i> (Syn. <i>A. mol- lis</i>)	Silk tree	Legumi- nosae	९००- २,१०० मी.	सानो देखि मभ्रौला आकारको (९-१६मी. अग्लो), मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने, डढेलो सहने	बीउ, स्टम्पवाट	फर्निचर, भेनियर, डालेघाँस	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१६	कालोसिरिस	<i>Albizia lebeck</i> (Syn. <i>Mimosa lebeck</i>)	Parrot tree	Leguminosae	१,२०० मी. सम्म	समझौला देखि ठुला आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), मध्यम वृद्धिदर हुने, पतझड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, सुख्खा हुने	बीउ, स्टम्पबाट	फर्निचर, भेनियर, पार्केटिङ्ग, कृषिऔजार, (डालेघाँस, भु-संरक्षण	स्थानिय
१७	पङ्केसिरिस	<i>Albizia lucidior</i> (Syn. A. <i>lucida</i>)	Siris tree	Leguminosae	७०० मी. सम्मी.	समझौला आकारको (८-२० मी. अग्लो), अर्धपतझड	बीउबाट	दाउरा, काठ	स्थानिय
१८	सेतोसिरिस	<i>Albizia procera</i> (Syn. <i>Mimosa procera</i>)	Tree-coma	Leguminosae	१,३५० मी. सम्म	समझौला देखि ठुलो आकारको (१२-३० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतझड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	फर्निचर, भेनियर, कृषिऔजार, कोईला, डालेघाँस, दाउरा	स्थानिय
१९	उत्तिस	<i>Alnus nepalensis</i>	Nepali alder	Betulaceae	५,००-२,७०० मी.	समझौला देखि ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, पतझड, प्रकाशार्थी	बीउबाट	काठ, दाउरा, डालेघाँस, प्लाइउड, भु-संरक्षण	स्थानिय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
२०	छतिवन	<i>Alstonia scholaris</i> (Syn. <i>Echites scholaris</i>)	Devil's tree/ Scholar's tree	Apocynaceae	१०० मी. सम्म	सम्भौला देखि तुलो आकारको (२५-३० मी. अग्लो), अर्धपतझड	बीउबाट	काठ, दाउरा, औषधी, फाइबर	स्थानीय
२१	बाँझी	<i>Anogeissus latifolia</i> (Syn. <i>Conocarpus latifolia</i>)	Axle tree	Combretaceae	१,२०० मी. सम्म	तुलो आकारको ३५ मी. सम्म अग्लो), मध्यमवृद्धि दर, पतझड, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने, सुखा नसहने	बीउ, स्टम्पबाट	कृषिऔजार, फनिचर, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
२२	कदम	<i>Anthocephalus chinensis</i> (Syn. <i>A. cadamba</i>)	Burflower-tree	Rubiaceae	१,००० मी. सम्म	तुलो आकारको (३८ मी. सम्म अग्लो), सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, सुखा नसहने	बीउ, स्टम्पबाट	भेनियर, सलाई काँटी, हलुका निर्माण सामग्री, डालेघाँस	स्थानीय
२३	अगरुड	<i>Aquilaria malaccensis</i> (Syn. <i>A. agallocha</i>)	Agarwood/ Eaglewood	Thymelaeaceae	१,५०० मी. सम्म	सम्भौला देखि तुलो आकारको (१५-३० मी. सम्म अग्लो), सदाबहार	बीउबाट	औषधी, अत्तर, धुप	आयातित (भारत, इन्डोनेसिया)

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
२४	मंकीपजल	<i>Araucaria araucana</i>	Monkey puzzle/ Chilean pine	Araucariaceae	१,९०० मी.सम्म	ठुलो आकारको (३०-५० मी. अग्लो), सदाबहार, हाँगाहरू तल भुक्ने	बीउबाट	काठ, सौन्दर्यवर्धक, खानयोग्य फल	आयातित (दक्षिण अमेरिका)
२५	लटहर	<i>Artocarpus chap-lasa</i> (Syn. <i>A. chama</i>)	Chapalish	Mora-ceae	९०० मी.सम्म	ठुलो आकारको (३०-३५ मी. अग्लो), पतभ्रुड, (पात बडहर र फल कटहर जस्तो हुने)	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, डालेघाँस, खा(नयोग्य फल	स्थानीय
२६	बडहर	<i>Artocarpus lakoocha</i> (Syn. <i>A. mol-lis</i>)	Monkey Jack	Mora-ceae	१,३०० मी.सम्म	मझौला देखि ठुलो आकारको, पतभ्रुड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	महत्वपूर्ण डालेघाँस, काठ, फर्निचर, खानयोग्य फल	स्थानीय
२७	नीम	<i>Azadirachta indica</i> (Syn. <i>Azadirachta</i>)	Indian lilac	Melia-ceae	९०० मी.सम्म	मझौला आकारको (१०-२० मी. अग्लो), सदाबहार, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, दाउरा, औषधि, प्राङ्गारिक विषादी, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
२८	टाँकी / रातोकोइरालो	<i>Bauhinia purpurea</i> (Syn.B. trian- dra)	Pink bauhinia/ Camel's foot	Legumi- nosae	१,६०० मी. सम्म	सानो आकारको (७ मी. सम्म अग्लो), पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पवाट	डालेघाँस, दाउरा, कृषिऔजार, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
२९	कोइरालो / सेतोकोइरालो	<i>Bauhinia variegata</i> (Syn.B. can- dida)	White bauli / Mountain ebony	Legumi- nosae	१,९०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पवाट	डालेघाँस, खानयोग्य फुल, दाउरा, कृषिऔजार	स्थानीय
३०	सौर	<i>Betula alnoi- des</i> (Syn.B. cylindro- starchya)	Alder birch	Betula- ceae	१,२००- ३,००० मी.	मझौला आकारको (१५-१८ मी. अग्लो), पतभङ्ग, उच्च प्रकाशार्थी	बीउवाट	काठ, फर्निचर, दाउरा, डालेघाँस, भु-संरक्षण	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
३१	भोजपत्र	<i>Betula utilis</i> (Syn. <i>B. jacquemontii</i>)	Himalayan birch	Betula- ceae	२,३००- ४,३०० मी.	सम्रौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), ढिलो बढ्ने, पतभन्ड, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउबाट	कृषिऔजार, कागज, औषधि, काठ, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
३२	दार/दारगिठी	<i>Boehmeria rugulosa</i> (Syn. <i>Urtica rugulosa</i>)	False nettle	Urtica- ceae	३०० -१,७०० मी.	सम्रौला आकारको (१० मी. सम्म अग्लो), सदाबहार	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	ठेकी निर्माण, दाउरा, डालेघाँस, औषधी	स्थानीय
३३	सिमल	<i>Bombax ceiba</i> (Syn. <i>B. malabari- cum</i>)	Silk cotton tree	Bomba- caceae	१,५०० मी. सम्म	ठुलो आकारको (३०-४० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभन्ड, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने, ठुलो भएपछि डढेलो सहने, तेर्सो हाँगा हुने	बीउ, स्टम्पबाट	सलाई काँटी, प्लाइउड, प्याकिङ्ग वाकस, हलुका फर्निचर, औषधि, खानयोग्य फल, गिद्धको वासस्थान	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
३४	कालोचुलेत्रो	<i>Brassaiopsis glomerulata</i> (Syn.B. <i>speciosa</i>)		Araliaceae	८००-२,००० मी. सम्म	सम्रौला आकारको, पतझड, प्रकाशशार्थी, काँडादार	ठुला हा(गाको कटिङ्ग, बीउबाट	डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
३५	सेतोचुलेत्रो	<i>Brassaiopsis hainla</i>		Araliaceae	१,०००-१,५०० मी.	सम्रौला आकारको, पतझड, प्रकाशशार्थी, काँडादार	ठुला हा(गाको कटिङ्ग, बीउबाट	डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
३६	गायो	<i>Bridelia retusa</i> (Syn.B. <i>speciosa</i>)	Spinous kino tree	Euphorbiaceae	१,५०० मी. सम्म	सम्रौला आकारको (१५-२० मी. अग्लो), पतझड, मध्यम सुब्बा सहने, मध्यम छहारी सहने, कपिस हुने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, कृषिऔजार, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
३७	पलाँस	<i>Butea monosperma</i> (Syn.B. <i>frondosa</i>)	Flame of the forest	Leguminosae	९०० मी. सम्म	सम्रौला आकारको (९-१५ मी. अग्लो), पतझड	बीउबाट	औषधि, सौन्दर्यवर्धक, धार्मिक, डालेघाँस	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
३८	कल्कीफुल	<i>Callistemon citrinus</i> (<i>Syn.C. lan- ceolatus</i>)	Bottle- brush tree	Myrta- ceae	१,८०० मी. सम्म	सानो आकारको, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा नसहने, हाँगा तल भुक्ने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	दाउरा, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (अष्ट्रेलिया)
३९	राजवृक्ष	<i>Cassia fis- tula</i> (<i>Syn.C. rhombifolia</i>)	Indian laburnum/ Cassia pods	Legumi- nosae	१,४०० मी. सम्म	समझौला आकारको (१५-२५ मी. अरलो), पतझड, मध्यम प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	औषधि, काठ, कोइला, दाउरा, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
४०	क्यासिया स्यामिया	<i>Cassia sia- mea</i> (<i>Syn.C. florida</i>)	Kassod tree/ Yel- low cassia	Legumi- nosae	१,४०० मी.सम्म	समझौला आकारको (१५-२० मी. अरलो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने, डढेलो नसहने	बीउ, स्टम्पबाट	दाउरा, सोत्तर, डालेघाँस, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (म्यानमार, इण्डोनेसियन)
४१	देशीकटुसल	<i>Castanea sa- tiva</i> (<i>Syn.C. vulgaris</i>)	Sweet chestnut/ European chestnut	Fagaceae	७००- १,८०० मी.	समझौला देखि ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अरलो), पतझड, मध्यम प्रकाशार्थी	बीउबाट	खानयोग्य फल, काठ, दाउरा	आयातित (दक्षिणी युरोप)

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
४२	पाल्लेकटुस	<i>Castanopsis hystrix</i> (Syn. <i>C. rufescens</i>)	Nepal chestnut	Fagaceae	१,०००- २,५०० मी.	ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार, मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने, पुर्वी र मध्य नेपालमा पाइने	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, खा(नयोय फल, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
४३	ढालेकटुस	<i>Castanopsis indica</i> (Syn. <i>Castanea indica</i>)	Indian chestnut/ Oak chestnut	Fagaceae	४००- १,८०० मी.	समौला देखि ठुलो आकारको, सदाबहार	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, खा(नयोय फल, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
४४	मुसुरेकटुस / बाँभकटुस	<i>Castanopsis tribuloides</i> (Syn. <i>Castanea tribuloides</i>)	Chestnut	Fagaceae	४५०- २,३०० मी.	समौला आकारको (२० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउबाट	खानयोग्य फल, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
४५	देवदार	<i>Cedrus deodara</i>	Himalayan cedar	Pinaceae	१,८००- ३,३०० मी.	ठुलो आकारको (४०-६० मी. अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार, सुख्खा सहने, हाँगा तल भुक्ने	बीउबाट	काठ, फर्निचर, दाउरा, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
४६	कपोक	<i>Caiba pentandra</i>	White silk cotton tree	Bombacaceae	१,२०० मी. सम्म	मभ्रौला आकारको (२५ मी. सम्म अग्लो), पतभ्रुड, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, तेस्रो हाँगा हुने	बीउ, टुला हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, दाउरा, प्लाइउड	आयातित (चीन, जापान)
४७	खरी	<i>Celtis australis</i> (Syn. <i>C. caucasica</i>)	Honey berry tree/nettle tree	Ulmaceae	७००-२,००० मी. सम्म	मभ्रौला आकारको (२५ मी. सम्म अग्लो), पतभ्रुड	बीउबाट	काठ, दाउरा, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
४८	लप्सी	<i>Choerospondias axillaris</i> (Syn. <i>Spondias axillaris</i>)	Nepal hog plum	Anacardiaceae	८५०-१,९०० मी.	मभ्रौला देखि टुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), पतभ्रुड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, ग्राफिटिङ्गबाट	काठ, दाउरा, खानयोग्य फल	स्थानीय
४९	कपुर	<i>Cinnamomum camphora</i> (Syn. <i>camphora officinarum</i>)	Camphor tree	Lauraceae	१,५०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि टुलो आकारको (२०-३० मी. अग्लो), सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, सुख्ख नसहने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, औषधि, कपुर, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (चीन, जापान)

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
५०	सुगन्धको किला / मालागिरी / मालागेडी / मलायागिरी	<i>Cinnamomum glaucescens</i> (Syn. <i>Cecidodaphne glaucescens</i>)	Nepali saffras	Lauraceae	६००- १,४०० मी.	सम्झौला देखि ठुलो आकारको (१५-२५ मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार,	बीउबाट	काठ, डालेघाँस, औषधि, सुगन्धित तेल	स्थानीय
५१	तेजपात (पात) / नेपाली दालचिनी (बोक्रा) / सिन्काउली	<i>Cinnamomum tamala</i> (Syn. <i>C. albiflorum</i>)	Indian cassia	Lauraceae	४५०- २,१०० मी.	सम्झौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), सदाबहार, कपिस हुने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	बक्रा र पातबाट औषधि एवं मसलाजन्य उत्पादनहरू, काठ, दाउरा	स्थानीय
५२	बोहरी	<i>Cordia dichotoma</i> (Syn. <i>C. wallichii</i>)	Indian cherry	Cordiaceae	१,५०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको, पतझड	बीउबाट	कृषिऔजार, डालेघाँस, औषधि, डारी, डुङ्गा	स्थानीय
५३	सिलिकान	<i>Crataeva religiosa</i> (Syn. <i>C. macrocarpa</i>)	Sacred garlic pear/ Three leaved caper	Cappara-ceae	४००- १,५०० मी. सम्म	सानो देखि सम्झौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), पतझड	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	कलिला मुना र पात अचारको रुपमा, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
५४	जापानीज धुपी	<i>Cryptomeria japonica</i> (Syn. <i>C. fortunei</i>)	Japanese cedar	Taxodiaceae	१,१००- २,६०० मी.	ठुलो आकारको, सदाबहार	बीउबाट	काठ, दाउरा	आयातित (जापान)
५५	धुपीसल्लो / राजसल्लो	<i>Cupressus torulosa</i>	Himalayan cypress	Cupressaceae	१,६००- ३,५०० मी.	ठुलो आकारको, सदाबहार, मध्यम प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस नहुने, पिरामिड आकारको छत्र हुने	बीउबाट	काठ, दाउरा, पोल, फर्निचर, सुगन्धित तेल, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
५६	सतिसाल	<i>Dalbergia latifolia</i> (Syn. <i>D. emarginata</i>)	Rosewood/ Indian rosewood	Leguminosae	१,००० मी. सम्म	मझौला देखि ठुला आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), पतझड, मध्यम प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, दाउरा, फर्निचर, सुन्दर भेनियर, डालेघाँस	स्थानीय
५७	सिसौ	<i>Dalbergia sissoo</i> (Syn. <i>Amerimnon sissoo</i>)	Sissoo	Leguminosae	१,४०० मी. सम्म	मझौला देखि ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, पतझड, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट,	काठ, दाउरा, फर्निचर, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
५८	रक्चन / रक्तचन्दन / चन्दार	<i>Daphni- phyllum himalense</i> (Syn. <i>Goughia himalensis</i>)		Daphni- phylla- ceae	१,२००- २,५०० मी.	सम्झौला आकारको, सदावहार, छहारी रुचाउने, कपिस हुने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	दाउरा, स्रोत्र, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
५९	गोलमोहर / गोल्डमोहर	<i>Delonix regia</i> (Syn. <i>Poinciana regia</i>)	Royal Poin- ciana	Legumi- nosae	१,००० मी. सम्म	सम्झौला आकारको (१२-१५ मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउबाट	दाउरा, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (माडागास्कर)
६०	तंदु / बिडीपत्ता	<i>Diospyros melanoxylon</i>	Indian per- simmon	Ebena- ceae	१,५०० मी. सम्म	सम्झौला आकारको (१८-२४ मी. अग्लो), प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, डढेलो सहने	बीउबाट	काठ, दाउरा, काठबाट बिडीको खोल	स्थानीय
६१	लाम्पाते	<i>Duabanga grandiflora</i> (Syn. <i>D. son- neratioides</i>)	Duabanga	Lythra- ceae	१,५०० मी. सम्म	तुलो आकारको, (३०-४० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभङ्ग	बीउबाट	काठ, दाउरा, भू-संरक्षण	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
६२	रुद्राक्ष	<i>Elaeocarpus sphaericus</i> (Syn. <i>E. ganitrus</i>)	Utrasum bead-tree	Elaeocarpaceae	७००-१,७०० मी.	मभ्रौला देखि ठुलो आकारको, छिटो बढ्ने, सदाबहार	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	धार्मिक, औषधि, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
६३	फलेढो	<i>Erythrina stricta</i>	Coral tree	Leguminosae	१,०००-१,६०० मी.	पतझड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, ठुला हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, भू-सरक्षण, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
६४	मसला	<i>Eucalyptus camaldulensis</i> (Syn. <i>E. rostrata</i>)	River red gum	Myrtaceae	१,५०० मी. सम्म	ठुलो आकारको (२५-४० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	दाउरा, पोल, काठ, पातबाट तेल उत्पादन	आयातित (अष्ट्रेलिया)
६५	निमारो	<i>Ficus auriculata</i> (Syn. <i>F. roxburghii</i>)	Eye's apron	Moraceae	२,००० मी. सम्म	मभ्रौला आकारको, सदाबहार, प्रकाशार्थी	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा, खा(नयोरय फल	स्थानीय
६६	बर	<i>Ficus benghalensis</i> (Syn. <i>F. Indica</i>)	Banyan tree	Moraceae	१,५०० मी. सम्म	ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), सदाबहार, सुख्खा सहने, उच्च प्रकाशार्थी	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	धार्मिक, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
६७	समी	<i>Ficus benzenifolia</i> (Syn. <i>F. comosa</i>)	Golden fig/ Weeping fig	Mora- ceae	१,२०० मी. सम्म	ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), सदाबहार, हाँगा तल भुक्ने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, धार्मिक, सौन्दर्यवर्धक, दाउरा	स्थानीय
६८	पाखुरी	<i>Ficus glaber- rima</i>	Fig	Mora- ceae	५००- १,५०० मी.	सम्झौला देखि ठुलो आकारको, सदाबहार, कपिस हुने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय
६९	खसेतो	<i>Ficus hispida</i> (Syn. <i>F. op- positifolia</i>)	Hairy fig	Mora- ceae	१,२०० मी. सम्म	सानो आकारको (६ मी. सम्म अग्लो), कपिस हुने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस	स्थानीय
७०	काबो	<i>Ficus lacor</i> (Syn. <i>F. in- fectoria</i>)	Java fig/ Elephant fig	Mora- ceae	१,६०० मी. सम्म	सम्झौला देखि ठुलो आकारको, पतझड, कपिस हुने	साना र ठुला हा(ँ) गाको कटिङ्ग, बीउबाट	डालेघाँस, दाउरा, कलिला मुनाको अचार	स्थानीय
७१	दुधिलो	<i>Ficus neri- ifolia</i> (Syn. <i>F. nemoralis</i>)	Fig	Mora- ceae	९००- २,२०० मी.	सम्झौला देखि ठुलो आकारको, अर्ध पतझड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, डढेलो सहने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, औषधि, दाउरा	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
७२	डुम्री/गुलर	<i>Ficus racemosa</i> (syn. <i>F. glomarata</i>)	Cluster fig/ Country fig	Mora- ceae	२,००० मी. सम्म	मभौला देखि ठुलो आकारको, अर्ध पतभ्रुड	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा, खा(न) नयोरय फल	स्थानीय
७३	पीपल	<i>Ficus Religi- giosa</i>	Bodhi tree/ Wisdom tree	Mora- ceae	१,५०० मी. सम्म	ठुलो आकारको, छिटो बढ्ने, अर्ध पतभ्रुड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्प, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, धार्मिक, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
७४	राईखन्यु	<i>Ficus semi- cordata</i> var. <i>Montana</i>	Drooping fig	Mora- ceae	८००- २,००० मी. सम्म	सानो देखि मभौला आकारको, सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, डढेलो नसहने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	राम्रो डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय
७५	खस्रेखन्यु	<i>Ficus semi- cordata</i> var. <i>Semicordata</i>	Drooping fig	Mora- ceae	१,४०० मी. सम्म	सानो देखि मभौला आकारको, सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, डढेलो नसहने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय
७६	बेरुलो/वेडुलो	<i>Ficus subin- cisa</i> (syn. <i>F. clavata</i>)	Fig	Mora- ceae	३००- १,८०० मी.	सानो आकारको, सदाबहार	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
७७	लाँकुरी	<i>Fraxinus floribunda</i> (Syn. <i>F. erophylla</i>)	Ash tree	Oleaceae	१००- २,७०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि ठुलो आकारको (१८-३० मी. अग्लो), पतभ्रुड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, दाउरा, सौन्दर्यवर्धक, डालेघाँस	स्थानीय
७८	दवदवे	<i>Garuga pinnata</i>	Garuga	Burseraceae	१,३०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि ठुलो आकारको, छिटो बढ्ने, पतभ्रुड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, डढेलो सहने	साना र ठुला हा(गाको कटिङ्ग, बीउबाट	डालेघाँस, हलुका फर्निचर, दाउरा	स्थानीय
७९	गामारी/ खमारी	<i>Gmelina arborea</i> (Syn. <i>G. rheedii</i>)	Malay bush tree/ White teak	Verbenaceae	१,२०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि ठुलो आकारको (२०-३० मी. अग्लो), पतभ्रुड, प्रकाशार्थी	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, फर्निचर, ठेकी, डालेघाँस	स्थानीय
८०	कागियो फुल	<i>Grevillea robusta</i>	Silky oak/ Silver oak	Proteaceae	७५०- १,५०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि ठुलो आकारको (१२- ३० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने	बीउबाट	काठ, दाउरा, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (अष्ट्रेलिया)

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
८१	भिमल/ स्यालफुसे	<i>Grewia optiva</i> (Syn. <i>G. oppositifolia</i>)	Dhaman	Tiliaceae	१,६०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (१०-१५ मी. अग्लो) पतझड, प्रकाशार्थी	बीउ, स्टम्पबाट	डालेघाँस, काठ, दाउरा, कृषिऔजार, बोक्राबाट डोरी	स्थानीय
८२	डालेचुक/ चिची/ ताराचुक/ अमिल्ची	<i>Hippophae salicifolia</i>	Seabuck-thorn	Elaeagnaceae	१,६००-३,७०० मी.	सानो देखि मझौला आकारको (१० मी. सम्म अग्लो) पतझड, प्रकाशार्थी, काँडादार	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, खाद्य तथा पेय पदार्थ, औषधि तथा श्रृंगार सामग्री, भू-संरक्षण	स्थानीय
८३	भईचुक/ तोरा/ आखिलो	<i>Hippophae tibetana</i>	Seabuck-thorn	Elaeagnaceae	३,३००-४,५०० मी.	सानो आकारको बुट्यान (१ मी. सम्म अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी, काँडादार	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	खाद्य तथा पेय पदार्थ, औषधि तथा श्रृंगार सामग्री, भू-संरक्षण	स्थानीय
८४	पुवाँलो	<i>Ilex excels</i>		Aquifoliaceae	६००-२,६०० मी.	मझौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), सदाबहार	बीउबाट, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
८५	वीरेन्द्रफूल	<i>Jacaranda mimosifolia</i> (Syn. <i>J. ovalifolia</i>)	Jacaranda/ Brazilian Rosewood	Bignonia- ceae	१,६०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), पतभङ्ग	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	सौन्दर्यवर्धक, दाउरा, कृषिऔजार	आयातित (दक्षिण अमेरिका)
८६	ओखर	<i>Juglans regia</i> (Syn. <i>J. ka- maania</i>)	Common walnut	Juglanda- ceae	१,२००- ३,५०० मी.	मझौला देखि ठुलो आकारको १५-३० मी. अग्लो), पतभङ्ग, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्प, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	खानयोग्य फल, काठ, फर्निचर, बन्दुकको कुन्दा	स्थानीय
८७	बोटधंगरो/ बोट धयरो	<i>Lager- stroemia parviflora</i> (Syn. <i>Fatia nepaulen- sis</i>)	Myrthe tree	Lythra- ceae	१,२०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, दाउरा, फर्निचर, कृषिऔजार, डालेघाँस	स्थानीय
८८	फिङ्गाट / हल्लुङ्ग्रे	<i>Lansea coroman- delica</i> (Syn. <i>L. grandis</i>)	Woodier wood / Indian ash tree	Anacar- diaceae	१,४०० मी. सम्म	मध्यम आकारको, पतभङ्ग, उच्च प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, कपिस हुने	ठूला र साना हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा, पेन्सिल,, सलाई काँटी, औषधि	स्थानीय
८९	बोगेंसल्लो / लेक्सल्लो	<i>Larix griffi- thiana</i>	East Hima- layan larch	Pinaceae	१,४००- ३,५०० मी.	मझौला देखि ठुला आकारको, पतभङ्ग	बीउबाट	काठ, फर्निचर, दाउरा	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१०	इपिल इपिल	<i>Leucaena leucocephala</i> (Syn. <i>L. glauca</i>)	Lead tree	Leguminosae	१,३०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (५-२० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस गर्ने, सुख्खा सहने, उठेलो सहने	बीउबाट	डालेघाँस, दाउरा	आयातित (मेस्किको)
११	सिल्टिमुर	<i>Litsea cubeba</i> (Syn. <i>L. citrate</i>)	Mountain pepper	Lauraceae	१,०००-२,७०० मी.	सानो देखि मझौला आकारको (५-१२ मी. अग्लो), अर्ध पतझड, मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा, औषधि	स्थानीय
१२	कुटमिरो	<i>Litsea monopetala</i> (Syn. <i>L. polyantha</i>)	Common grey mango laurel	Lauraceae	१,५०० मी. सम्म	मझौला आकारको (१४ मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा, औषधि	स्थानीय
१३	मलातो	<i>Macaranga pustulata</i>	Macaranga	Euphorbiaceae	८००-१,८०० मी.	मझौला आकारको (१० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने	बीउबाट	दाउरा, कोइला	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१४	भातेकाउलो / पावन / दाउनकाउलो	<i>Machilus odoratissima</i> (Syn. <i>Persea odoratissima</i>)	Machilus/Persea	Lauraceae	१०००- २,५०० मी.	मझौला आकारको (१०-२० मी. अग्लो), सदाबहार, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, दाउरा, धूप, रोटी बन(उँडा पिठोमा मिसाउने दाउन, औषधि	स्थानीय
१५	मौवा (तराई)	<i>Madhuca Indica</i> (Syn. <i>Bassia latifolia</i>)	Butter tree	Sapotaceae	१,२०० मी.सम्म	मझौला आकारको (१८ मी. सम्म अग्लो), पतझड, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस गर्ने	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, दाउरा, फूलबाट पेय पदार्थ	स्थानीय
१६	बकाइनो	<i>Melia azedarach</i> (Syn. <i>M. bukayan</i>)	Persian lilac/ China berry	Meliaceae	१,८०० मी.सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (६-१५ मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतझड, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्प, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, दाउरा, डालेघाँस, औषधि, चिया / कफीमा छहारी, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (इरान)
१७	नारेश्वर / नागकेशर	<i>Mesua ferrea</i> (Syn. <i>M. coromandelina</i>)	Assam iron wood/ Ceylon ironwood	Guttiferae	१,५०० मी.सम्म	मझौला देखि ठूलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार	बीउबाट	काठ, औषधि, धूप,	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१८	औलचाँप/ सुनचाँप/ फूलचाँप	<i>Michelia champaca</i> (Syn. <i>M. aurantiaca</i>)		Magno- liaceae	६००-१,५०० मी.	ठूलो आकारको (३५-४० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, अर्धपतभ्रुड, मध्यम प्रकाशार्थी, सुख्खा नसहने, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	सुन्दर फर्निचर, काठ, भ्याल-ढोका, काष्ठकला, डालेघाँस, औषधि, फूलबाट बास्नादार तेल	स्थानीय
१९	लेकचाँप/ सिमुं	<i>Michelia kisopa</i>		Magno- liaceae	१,४००- २,६०० मी.	सभौला देखि ठूलो आकारको (२०- ४० मी. अग्लो), अर्धपतभ्रुड	बीउबाट	सुन्दर फर्निचर, काठ, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
१००	सितलचिनी / सैजन	<i>Moringa oleifera</i> (Syn. <i>M. pterygo- sperma</i>)	Drumstick tree	Moringa- ceae	१,१०० मी.	सानो देखि सभौला आकारको (१०-१५ मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभ्रुड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, साना र ठूला हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, डालेघाँस, औषधि, फलको तरकारी	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (BotanicalName)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१०१	किम्बु	<i>Moras alba</i> (Syn. <i>M. indica</i>)	White mulberry	Mora- ceae	२,००० मी. सम्म	सानो आकारको (१-१.५ मी. अग्लो, छिटो बढ्ने, पतझड, छाँया सहने, डढेलो र सुख्खा नसहने	बीउ, स्टम्प, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, खा(नयोरय फल, रेशम खेती	आयातित (चिन)
१०२	काफल	<i>Myrica esculenta</i> (Syn. <i>M. nagi</i>)	Box myrtle/ Bay-berry	Myrica- ceae	१,०००- २,३०० मी.	मझौला आकारको (१.५-२.० मी. अग्लो), सदावहार, मध्यम प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, कपिस हुने	बीउबाट	खानयोरय फल, औषधि	स्थानीय
१०३	जैतुन/लौठो	<i>Olea cuspi- date</i>	Oliva tree	Oleaceae	१,१००- २,००० मी.	सानो देखि मझौला आकारको, सदावहार	बीउ, ग्राफिटिङ्गबाट	बीउबाट खानयोरय तेल, औषधि	स्थानीय
१०४	साँदन	<i>Ougenia dalbargoi- des</i> (Syn. <i>O. ougeinensis</i>)	Sandan	Legumi- nosae	१,२०० मी. सम्म	मझौला आकारको, पतझड, प्रकाशार्थी, डढेलो नसहने, कपिस हुने, अत्यन्त कडा काठ	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, दाउरा, डालेघाँस, कृषिऔजार, गाडाको चक्का, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१०५	अमला	<i>Phyllanthus emblica</i> (Syn. <i>Em-blica officinalis</i>)	Emblc my- robalan/ Indian goose- berry)	Euphor- biaceae	१,५०० मी. सम्म	सानो ढोख मझौला आकारको (५-१५ मी. अग्लो), पतझड, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	खानयोग्य फल, औषधि, तेल, कृषिऔजार, भिटाभिन "सी" को महत्वपूर्ण स्रोत, त्रिप(न्लाको एक तत्व	स्थानीय
१०६	पाटुलासल्ला/ अमेरिकनसल्ला	<i>Pinus patula</i>	Patula Pine	Pinaceae	१,०००- २,६०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, प्रकाशार्थी, डढेलो नसहने, कपिस नहुने	बीउबाट	काठ, दाउरा, भेनियर	आयातित (मेक्सिको)
१०७	खोटेसल्ला/ रानीसल्ला/ औलेसल्ला	<i>Pinus rox- burghii</i> (Syn. <i>P. longifolia</i>)	Chir pine	Pinaceae	४००- २,७०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (५० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, डढेलो सहने, कपिस नहुने	बीउबाट	काठ, फर्निचर, दाउरा, खोटो, सोत्तर	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१०८	गोब्रसल्ला	<i>Pinus walli- chiana</i> (Syn. <i>P. excelsa</i>)	Blue Pine	Pinaceae	१,८००- ३,६०० मी.	ठूलो आकारको (५० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, कपिस नहुने	बीउबाट	काठ, फर्निचर, दाउरा, सोत्तर, खोटो	स्थानीय
१०९	अशोक (तेस्रो हाँगा)	<i>Polyalthai longifolia</i> (Syn. <i>Uvaria longifolia</i>)	Mast tree/ Cementary tree	Annona- ceae	१,००० मी. सम्म	मम्भौला आकारको (१०- १८ मी. अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार	बीउबाट	औषधि, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (भारत, श्रीलंका)
११०	अशोक (घुम्टे)	<i>Polyalthai longifolia var. pendula</i>	Mast tree/ Cementary tree	Annona- ceae	१,००० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (६-१५ मी. अग्लो), सदाबहार, खडेरी सहन सक्ने, प्रकाशार्थी हाँगा तल भुम्ने	बीउबाट	औषधि, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (भारत, श्रीलंका)

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१११	भोटेपीपल / बाङ्गेकाठ/ लेकपीपल / वनपीपल	<i>Populus cili- ate</i>	Himalayan poplar	Salica- ceae	२,२००- ३,२०० मी.	मझौला देखि ठूलो आकारको (१८-२५ मी. अरलो), पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने	साना र ठूला हा(गाको कटिङ्ग, बीउबाट	काठ, हलुका सामग्री, डालेघाँस, औषधि, भू-संरक्षण	स्थानीय
११२	लहरेपीपल	<i>Populus deltoids</i>	Black pop- lar/ Cotton wood	Salica- ceae	१,६०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (२५-३० मी. अरलो), छिटो बढ्ने, पतभङ्ग	साना र ठूला हा(गाको कटिङ्ग, बीउबाट	काठ, हलुका निर्माण सामग्री, डालेघाँस	आय- तित (उ. अमेरिका)
११३	पौलोनिया	<i>Poulownia tomentosa</i>	Princess tree/ fox- glove tree	Poulow- niaceae	१,३००- २,००० मी.	मझौला देखि ठूलो आकारको (१०-२५ मी. अरलो), छिटो बढ्ने, पतभङ्ग, सुख्खा सहने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, डालेघाँस, सौन्दर्यवर्धक, भू-संरक्षण	आयातित (चिन)
११४	पैयु	<i>Prunus cera- soides (Syn. P. pudaum)</i>	Bird cheery/ Himalayan wild cheery	Rosa- ceae	६००- १,८०० मी.	मझौला आकारको (१०-१५ मी. अरलो), पतभङ्ग, छहारी सहने, कपिस हुने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	दाउरा, डालेघाँस, धार्मिक, प्रयोजन, सौन्दर्यवर्धक,	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
११५	बिजयसाल	<i>Pterocarpus marsupium</i>	Indian kino tree/ Malabar kino tree	Legumi- nosae	१,१०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि ठूलो आकारको (३० मी.सम्म अग्लो, पतझड, मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पवाट	काठ, कृषिऔजार, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
११६	रक्तचन्दन	<i>Pterocarpus santalinus</i>	Red sand- ers/ Red sandal wood	Legumi- nosae	१,००० मी. सम्म	मभ्रौला आकारको (१२ मी.सम्म अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी	बीउवाट	औषधि, धार्मिक महत्व, मूर्ति, अत्तर, आकर्षक फर्निचर	आयातित (भारत)
११७	मेल/मयल	<i>Pyrus pashia</i>	Wild pear	Rosaceae	७५०-३,६०० मी.	सानो देखि मभ्रौला आकारको, पतझड	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गवाट	काठका हलुका सामग्री, डालेघाँस, दाउरा, वारबान्हेज	स्थानीय
११८	सानोफलाँटा/ फलाँट	<i>Quercus glauca</i> (Syn. <i>Q. annulata</i>)	Blue Japa- nese oak	Fagaceae	४५०-३,१०० मी.	मभ्रौला आकारको (२० मी.सम्म अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार, प्रकाशार्थी	बीउवाट	काठ, डालेघाँस, दाउरा, कोईला	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
११९	टूलोफलॉट	<i>Quercus lamellosa</i>	Bull oak / Buk oak	Fagaceae	१,६००- २,८०० मी.	टूलो आकारको (३० मी. भन्दा अग्लो), सदाबहार, सुख्खा सहने, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
१२०	बाँफ / टूलोबाँफ	<i>Quercus lanata</i> (Syn. <i>Q. lanuginosa</i>)	Wooly oak	Fagaceae	१,७००- २,४०० मी.	मझौला देखि टूलो आकारको (२५ मी. सम्म अग्लो), सदाबहार	बीउबाट	काठ, दाउरा, डालेघाँस, कोईला	स्थानीय
१२१	सानोबाँफ	<i>Quercus leucotrichophora</i> (Syn. <i>Q. incana</i>)	Grey oak	Fagaceae	१,५००- २,४०० मी.	मझौला आकारको (१५-२० मी. अग्लो), ढिला बढ्ने, सदाबहार, मध्यम प्रकाशार्थी, डढेला नसहने, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, डालेघाँस, दाउरा, कोईला	स्थानीय
१२२	खसु	<i>Quercus semecarpifolia</i> (Syn. <i>Q. obtusiloba</i>)	Brown oak	Fagaceae	१,७००- ३,८०० मी.	टूलो आकारको (२५-३० मी. सम्म अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, डालेघाँस, दाउरा, कोईला	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१२३	लालीगुराँस	<i>Rhododendron arboreum</i>	Rhododendron	Ericaceae	१,०००-३,६०० मी.	मझौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउबाट	राष्ट्रिय फूल, दाउरा, कृषिऔजार, औषधि, सर्वत	स्थानीय
१२४	रोबिनिया	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Flase acacia/ Black locust	Leguminosae	१,५००-३,००० मी.	मझौला देखि ठूलो आकारको (२५-३० मी. अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी, काँडादार	बीउ, साना र ठूला हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, पोल, कृषिऔजार, डालेघाँस, दाउरा	आयातित (अमेरिका)
१२५	वैस	<i>Salix babylonica</i> (Syn. <i>S. Japonica</i>)	Weeping willow	Salicaceae	८००-३,६०० मी.	सानो देखि मझौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, कपिस हुने, हाँगा तल भुक्ने	साना हाँगाको कटिङ्ग, बीउबाट	डालेघाँस, दाउरा, भू-संरक्षण, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (चीन)
१२६	चन्दन / श्वेतचन्दन / श्रीखण्ड	<i>Santalum album</i> (Syn. <i>Syrium myrtifolium</i>)	Sandalwood tree/ White sandalwood	Santalaceae	१,२०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (१२-१८ मी. अग्लो), सदाबहार, अर्ध परजीवी, प्रकाशार्थी, डढेलो नसहने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	औषधि, धार्मिक, अत्तर	आयातित (भारत, इण्डोनेसिया)

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१२७	रिट्ठा	<i>Sapindus mukorossi</i> (Syn. <i>S. detergentis</i>)	Soap-nut tree	Sapindaceae	७००-१,५०० मी.	मभ्रौला देखि ठूलो आकारको, पतझड, प्रकाशार्थी	बीउबाट	फलको बोक्राको साबुन, स्याम्पु, औषधि, काईला, काठ, दाउरा	स्थानीय
१२८	सीताअशोक	<i>Saraca indica</i> (Syn. <i>S. asoka</i>)	Ashoka tree/ Sor-rowless tree	Leguminosae	१०० मी. सम्म	सानो आकारको (७-१० मी. अग्लो), सदाबहार, कपिस हुने, छहारी सहने	बीउबाट	सौन्दर्यवर्धक, औषधि	आयातित (भारत)
१२९	गोगन	<i>Saurauia napaulensis</i> (Syn. <i>S. paniculata</i>)	Gogun	Saurauiaceae	६००-२,१०० मी.	मभ्रौला आकारको (१० मी. सम्म अग्लो), पतझड, छहारी सहने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा, पातबाट हुना टपरी	स्थानीय
१३०	चिलाउने	<i>Schima wallichii</i> (Syn. <i>Gordonia integrifolia</i>)	Needle wood	Theaceae	६००-२,००० मी.	ठूलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), सदाबहार, मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, दाउरा, कृषिऔजार, सात्तर, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१३१	कुसुम	<i>Schleichera oleosa</i> (Syn. <i>S. trijuga</i>)	Lac tree/ Ceylon oak	Sapinda- ceae	१,२०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (२०-३० मी. अग्लो), ढिलो बढ्ने, पतझड, छहारी सहने, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउबाट	कृषिऔजार, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
१३२	साल / सखुवा / अग्राख	<i>Shorea robusta</i>	Sal tree	Diptero- carpace- ae	१,२०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (४५ मी. सम्म अग्लो), अर्धपतझड, उच्च प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, खोटो, बीउबाट तेल, डालेघाँस	स्थानीय
१३३	महोगानी	<i>Swietenia macrophylla</i>	Mahogany/ Big-leaf mahogany	Melia- ceae	१,५०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (३०-४० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने,	बीउबाट	काठ, भू- संरक्षण, गम, वा रेजिन, औषधि	आयातित (मध्य अमेरिका)
१३४	जामुन	<i>Syzygium cumini</i> (syn. <i>Eugenia jambolana</i>)	Black plum/ Indian black berry	Myrta- ceae	१,६०० मी. सम्म	समौला देखि ठूलो आकारको (१५-३० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, छहारी र चिस्यान रुचाउने, कपिस हुने		खानयोग्य फल, काठ, दाउरा, कृषिऔजार, डालेघाँस	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१३५	ईम्ली	<i>Tamarindus indica</i> (Syn. <i>T. officinalis</i>)	Tamarind tree	Leguminosae	१,५०० मी. सम्म	मझौला आकारको (२५ मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, हुरी वतास सहने, कपिस हुने	बीउबाट	खानयोग्य फल, डालेघाँस, दाउरा, काठ, मीरीप(ालन, औषधि, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (मध्य अफ्रिका)
१३६	लौठसल्ला / वर्मसल्ला	<i>Taxus wallichiana</i> (Syn. <i>T. baccata</i> subsp. <i>Wallichiana</i>)	Himalayan yew	Taxaceae	१,५००-३,३०० मी.	मझौला देखि ठूलो आकारको १०-३० मी. अग्लो, सदाबहार, छाँया सहने, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	फर्निचर, औषधि, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
१३७	टिक / सागवान	<i>Tectona grandis</i>	Teak tree	Verbenaceae	७०० मी. सम्म	ठूलो आकारको, पतझड, उच्च प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, सुख्खा नसहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्प, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, फर्निचर, दाउरा	आयातित (भारत, म्यानमार, इण्डोनेसिया)
१३८	अर्जुन	<i>Terminalia arjuna</i> (Syn. <i>T. glabra</i>)	White marudha	Combretaceae	१,२०० मी. सम्म	मझौला देखि ठूलो आकारको (२०-२५ मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, मध्यम प्रकाशार्थी	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, दाउरा, कृषिऔजार, डालेघाँस	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१३९	बरो	<i>Terminalia belirica</i> (Syn. <i>T. belerica</i>)	Bastard myrobalan/ Belliric myrobalan	Combretaceae	१,५०० मी. सम्म	मझौला देखि ठूलो आकारको (२०-३० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतझड, सुब्बा सहने, डढेलो सहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्प, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	औषधि, काठ, डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय
१४०	हरो	<i>Terminalia chebula</i>	Chebolic myrobalan/ Black myrobalan	Combretaceae	१,९०० मी. सम्म	मझौला देखि ठूलो आकारको (२०-२५ मी. अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी, सुब्बा सहने	बीउ, स्टम्प, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	औषधि, काठ, डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय
१४१	पानीसाज	<i>Terminalia myriocarpa</i>	Hollock	Combretaceae	१,५०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (४० मी. सम्म अग्लो), सदावहार	बीउबाट	काठ, पोल, डालेघाँस	स्थानीय
१४२	अस्ता / साज	<i>Terminalia tomentosa</i> (Syn. <i>T. alata</i>)	Indian Laurel/ silver grey wood	combretaceae	१,४०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (३० मी. भन्दा बढी अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, सुब्बा सहने	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, दाउरा, पार्केटिङ्ग, डालेघाँस	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१४३	टुनी	<i>Toona ciliata</i> (Syn. <i>Cedrela toona</i>)	Cedrela tree	Meliaceae	१,७०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (४० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभङ्ग मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, फर्निचर, प्लाईउड	स्थानीय
१४४	गुटेल	<i>Trewia nudiflora</i>	False white teak/ Rhino apple	Euphorbiaceae	१,८०० मी. सम्म	मभौला देखि ठूलो आकारको, पतभङ्ग	बीउबाट	काठ, कृषिऔजार, सलाईको काँटी डालेघाँस	स्थानीय
१४५	ठिप्रेसल्ला	<i>Tsuga dumosa</i> (Syn. <i>T. brunoniama</i>)	Hemlock	Pinaceae	२,१००-३,६०० मी.	ठूलो आकारको (४० मी. सम्म अग्लो), सदाबहार	बीउबाट	काठ, फर्निचर	स्थानीय
१४६	टिमुर / आँखेटिमुर	<i>Zanthoxylum armatum</i> (Syn. <i>Z. alatum</i>)	Nepal pipar/ Prickly ash/ Toothache tree	Rutaceae	१,१००-२,५०० मी.	सानो आकारको (६ मी. सम्मअग्लो), पतभङ्ग, भ्नाडीदार, काँडादार	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	फलबाट मसला तथा औषधि, बीउबाट सुगन्धित तेल	स्थानीय

अनुसूची ४
वन वीउ सम्बन्धि विवरण

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लाने मोटामोटी जशक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१	ठिंगुरेसल्ला	भाद्र-कार्तिक	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिव २७,०००	६	६ महिना	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	२-८ हप्ता	६० सम्म
२	तालिसपत्र / बुङ्गेसल्ला	भाद्र-पुस	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	८,५००- १,२०००	६	६ महिना	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	२-६ हप्ता	४०-७०
३	एकासिया	पुस-फाल्गुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२५,०००- ५७,०००	५	६-१२ महिना	२४ घण्टाचिसो पानीमा भिजाउने	१५-३० दिन	७० सम्म
४	खयर	मंसिर - फाल्गुन	माघ-चैत	अर्थोडक्स	३०,०००- ४०,०००	४	६-१२ महिना	२४ घण्टा चिसो पानीमाभि जाउने	१-३ हप्ता	६०-९०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाने सोटामाटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
५	बबुल	चैत-असार	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	७,०००- ११,०००	१	२ वर्षभन्दा बढी	४८ घण्टाचिसो पानीमाभि जाउने	७-३० दिन	८०-९०
६	कपासी/यर्ला	मंसिर-पुस	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब ३१,०००	६	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	२५-६० दिन	७५ सम्म
७	फिरीफिरे	जेठ-पुस	जेष्ठ-असार वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब २१,०००	६	६ महिना	आवश्यक नपर्ने		४०-६०
८	मदाने	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब ३२,०००	६	२७ महिना	५ मिनेट तातो पानीमा राखी २४ घण्टासम्म भिजाउने	६-७५ दिन	३०-४०
९	हल्दु/कर्मा/ करम	फागुन-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१,१०,००,०००- १,१८,००,०००		१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२०-४० दिन	३०-५०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलन गर्न लाग्ने सोतमाती जनशक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१०	बेल/श्रीफल	चैत-असार	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	४,८००- ७,२००	७	१-६ महिना	आवश्यक नपर्ने	१०-२५ दिन	३५-६०
११	चिउरी	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रियाट	४५०- १,०००	१	१-२ हप्ता	गुदी हटाईसफा गर्ने	७-१५ दिन	८० सम्म
१२	पाँगर/ लेकपांगो/नारु	श्रावण-असोज	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रियाट	३०-६०	३	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	३-४ हप्ता	५०-९०
१३	महारुख	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	८,०००- १०,०००	३	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१०-२० दिन	३०-७०
१४	सिरान	पुस-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२०,०००- ५०,०००	५	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	४-१० दिन	६०-७५
१५	रातोसिरिस	पुस-माघ	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिव २४,०००	५	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	१-२ हप्ता	५०-७०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलन गर्न लाग्ने सोतामोटी जनशक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१६	कालोसिरिस	मंसिर-फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५,०००- १२,०००	५	१ वर्ष	२४ घण्टाचिसो पानीमा भिजाउने	७-३० दिन	६०-८०
१७	पङ्केसिरिस	पुस-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	९,०००- ११,०००		१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	७-२५ दिन	७०-८०
१८	सेतोसिरिस	मंसिर-फागुन	फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	१८,०००- २४,०००	४	२ वर्षभन्दा बढी	२४ घण्टाचिसो पानीमा भिजाउने	७-२५ दिन	५०-८०
१९	उत्तिस	मंसिर-चैत	फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	४,००,०००- २३,००,०००	५	१ वर्षभन्दा बढी	आवश्यक नपर्ने	२-३ हप्ता	६०-७०
२०	छतिवन	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन- चैत	अर्थोडक्स	२,७०,०००- ६,६०,०००	६	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	५-२० दिन	६०-७०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा. बीउ संकलन गर्न लाग्ने सोटासोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
२१	बाँझी	माघ-चैत	फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	१,०८,०००- १,३५,०००	६	१५ महिना	४८ घण्टाचिसो पानीमा भिजाउने	२-६ हप्ता	करिव २५
२२	कदम	कार्तिक-पुस	फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	९,००,०००- २,७००,०००	१०	६-१२ महिना	आवश्यक नपर्ने	१५ दिन	७०-८०
२३	अगरउड	जेठ-श्रावण	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	१,५००- ३,०००		१ हप्ता	आवश्यक नपर्ने	१०-३० दिन	६०-७०
२४	मंकीपजल	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	१७०-२७५		१ हप्ता	आवश्यक नपर्ने	१-२ महिना	८० सम्म
२५	लटहर	जेष्ठ-श्रावण	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	७००-१,८००	२	७ दिनभन्दा कम	गुद्दी हटाई सफा गर्ने	६-२१ दिन	६०-८०
२६	बडहर	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	१,९००- ५,०००	२	७ दिनभन्दा कम	गुद्दी हटाई सफा गर्ने	१-३ हप्ता	६०-८०
२७	नीम	जेष्ठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	३,०००- ६,५००	३	१५ दिने नभन्दा कम	आवश्यक नपर्ने	१-३ हप्ता	६०-८०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलन गर्न लाग्ने सोटामोटी जम्मा Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
२८	टाँकी / रातो कोइरालो	माघ-वैशाख	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	३,०००- ५,०००	४	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	९-३० दिन	७०-९०
२९	कोइरालो / सेतो कोइरालो	वैशाख-असार	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२,४००- ३,६००	४	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	९-३० दिन	७०-९०
३०	सौर	कार्तिक-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२५,००,०००- ५०,००,०००	५	९ महिना	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	२-४ हप्ता	६० सम्म
३१	भोजपत्र	श्रावण - कार्तिक	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	१०,००,०००- ५०,००,०००	१०	६ महिना	४ हप्तासम्म चिसोमा भण्डारण	२-३ हप्ता	६५ सम्म
३२	दार / दारगिठी	असोज-पुस		अर्थोडक्स		१०				

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लाने सोतामोटी जन्शक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
३३	सिमल	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१५,०००- ३५,०००	७	१-२ वर्ष		१-४ हप्ता	६०-८०
३४	कालोचुलेत्रो	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्याट	२२,०००- ३५,०००	५	७ दिन	गुदी हटाई सफा गर्ने	२-३ हप्ता	८० सम्म
३५	सेतोचुलेत्रो	वैशाख-असार	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्याट	२५,०००- ३५,०००	५	७ दिन	गुदी हटाई सफा गर्ने	२-३ हप्ता	५०-८०
३६	गायो	मंसिर-फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१०,०००- १८,०००	५	६ महिना	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	२५-६० दिन	७५ सम्म
३७	पलाँस	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१,५००- २,०००	९	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	५-३२ दिन	७०-८०
३८	कल्कीफुल	भाद्र र चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिव ८,५०,०००	७	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-७ हप्ता	३०-४०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलन गर्न लाग्ने सोटासोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
३९	राजवृक्ष	पुस-वैशाख	फागुन-वैशाख	अर्थोडक्स	२,०००- ६,०००	३	२-३ वर्ष	१ घण्टा तातोपानीमा भिजाउने	१-१० हप्ता	६५ सम्म
४०	बयासिया स्यामिया	फागुन - वैशाख	फागुन-वैशाख	अर्थोडक्स	३०,०००- ४०,०००	३	२-३ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पा- नीमा भिजाउने	१-६ हप्ता	५०-८०
४१	देशीकटुसल	असोज - कार्तिक	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	रिक्वालिट्रयाट	करिब २४०		६ महिना	आवश्यक नपर्ने	संकलन गर्नासाथ छरे ४-५ महिना, फागुन-चैतमा छरे ३-४ हप्ता	८० सम्म
४२	पात्लेकटुस	असोज-मंसिर	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	रिक्वालिट्रयाट	६००-६६०	२	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	संकलन गर्नासाथ छरे ४-५ महिना, फागुन-चैतमा छरे ३-४ हप्ता	८५ सम्म

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लाने मोटोमोटी जनशक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व-उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
४३	ढालेकटुस	असोज-मंसिर	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	रिथ्यालिम्ट्याट	करिब १,३००	२	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	संकलन गर्नासाथ छरे ४-५ महिना, फागुन-चैतमा छरे ३-४ हप्ता	७०-९०
४४	मुसुरेकटुस/ बाँभकटुस	असोज-मंसिर	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	रिथ्यालिम्ट्याट	करिब ४००	२	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	संकलन गर्नासाथ छरे ४-५ महिना, फागुन-चैतमा छरे ३-४ हप्ता	८० सम्म
४५	देवदार	भाद्र-पुस	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	१,०००-१४,०००	६	४ महिना	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	३-८ हप्ता	६०-७०
४६	कपोक	फागुन-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१०,०००-३०,०००	४	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	१-४ हप्ता	९० सम्म

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाने सोटासोटी जशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
४७	खरी	असोज-पुस	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४,५००- ११,०००	५	१ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	४-८ हप्ता	६०-८०
४८	लप्सी	कार्तिक- फाल्गुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	३०० (कोया)	२	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	३-४ हप्ता	८० सम्म
४९	कपुर	भाद्र-मंसिर	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५,०००- १२,०००	६	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	३५-५५	५०-७०
५०	सुगुन (धकोकिला/ मालागिरी/ मालागेडी/ मलायागिरी)	असोज-पुस	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्र्यान्ट	करिब २,०००	४	३ महिना	आवश्यक नपर्ने	२०-२५ दिन	७०-९०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलन गर्न लाग्ने सोटासोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
५१	तेजपात (पात) / नेपाली दालिचनी (बोक्रा) / सिक्काउली	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ	रिब्यालिम्ट्रयाट	२,०००- ४,०००	४	१ हप्ता	गुडी हटाई सफा गर्ने	१५-२० दिन	९० सम्म
५२	बोहरी	भाद्र-पुस	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४,२००- ८,५००	३	१ वर्षभन्दा कम		४-८ हप्ता	५०-६६
५३	सिप्लिकान	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिब्यालिम्ट्रयाट	४००-६००		२ महिना	गुडी हटाई सफा गर्ने	२-३ हप्ता	६०-८०
५४	जापानीधुपी	असोज-पुस	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२,५०,०००- ३,५०,०००	७	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-४ हप्ता	३० सम्म
५५	धुपीसल्लो / राजसल्लो	मंसिर-माघ	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१,७०,०००- २,५०,०००	७	१८ महिना	आवश्यक नपर्ने	१-२ हप्ता	४०-६०
५६	सतिसाल	माघ-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१८,०००- ४०,००० (१,००० कोसा)	४	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१-३ हप्ता	६५-८०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाने सोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
५७	सिसौ	मंसिर-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	३३,०००- ५५,००० (१३,०००- १,६००० कोसा)	२	१ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	१-५ हप्ता	८०-९५
५८	रक्चन/ रक्तचन्दन/ चन्दार	भाद्र-पुस	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	६००-१,४००		६ महिना			८४ सम्म
५९	गुलमोहर/ गोल्डमोहर	माघ-फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१,८००- ४,०००	२	२ वर्षभन्दा बढी	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	१-४ हप्ता	६०-८५
६०	तंडु/ बिंडीपत्ता	चैत-असार	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	८८०- १,४००	२	६-१२ महिना	१२ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	७-३० दिन	७० सम्म
६१	लाम्पाते	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिव २,४०,००,०००		६ महिना	आवश्यक नपर्ने	१-७ हप्ता	२५-३०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लाने सोटामोटी जम्शक्ति (Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व-उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
६२	रुद्राक्ष	असोज-मंसिर	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	४५०-५०० (कोया)	२	६ महिना	बाहिरकोकडा भागलाई बिस्तारै फुटाउने वा तातो पानीमाभिजाउने	१-९ महिना	२०-४५
६३	फलेदो	कार्तिक-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब ६,५००		६ महिना	आवश्यक नपर्ने	१०-३५ दिन	५५ सम्म
६४	मसला	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	३,००,०००-७,००,०००	१०	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१०-१५ दिन	५०-६०
६५	निमारो	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	३०,००,०००-६०,००,०००	१०	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-६ हप्ता	६-१६
६६	वर	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब २५,००,०००	११	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२ हप्ता	अत्यन्त न्युन
६७	शमी	बैशाख-असार	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	७५,०००-६०,०००		१-५ वर्ष	६ घण्टाबिसो पानीमा भिजाउने	२-१२ हप्ता	न्युन

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलन गर्न लाग्ने सोटासोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
६८	पाखुरी	जेठ-असोज	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२५,००,०००- ३०,००,०००	१०	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	४-९ हप्ता	न्युन
६९	खसेतो	भाद्र-कार्तिक	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब ०,००,०००	१०	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-३ हप्ता	
७०	काबो	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२५,००,०००- ३५,००,०००	१०	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-४ हप्ता	१५ सम्म
७१	दुधिलो	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१५,००,०००- ३०,००,०००	१०	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-६ हप्ता	४१ सम्म
७२	डुम्री / गुलर	वैशाख-असार	संकलन गर्ना साथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब ४४,००,०००	१०	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-४ हप्ता	२५-५५
७३	पीपल	फागुन-असार	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब २०,००,०००	११	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१-२ हप्ता	अत्यन्त न्युन

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लाने सोटासोटी जम्शक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
७४	राईखन्यु	असार-भाद्र	संकलन गर्नासात वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१०,००,०००- ३५,००,०००	१०	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१ हप्ता-६ महिनासम्म	१४ सम्म
७५	खसेखन्यु	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१०,००,०००- ३५,००,०००	१०	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१ हप्ता-६ महिनासम्म	२५-३०
७६	वेरुलो/ वेडुलो	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिव ७०,००,०००	१०	१-२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने		न्युन
७७	लाँकुरी	भाद्र-माघ	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	६०,०००- ७०,०००	४	३ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-४ हप्ता	७५ सम्म
७८	दबदबे	जेठ-असोज	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४,०००- ५,०००	१	१ वर्ष	तातो पानीमा भिजाउने		४४ सम्म
७९	गामारी/ खमारी	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	१,०००- २,५००	१	६-१२ महिना	४८ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	१-४ हप्ता	६५-७५

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाग्ने सोतासोती जनशक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
८०	कागियो फुल	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	७०,०००- १,००,०००		१-२ महिना	आवश्यक नपर्ने	२-४ हप्ता	६०-७०
८१	भिमल / स्यालफुसे	कार्तिक-माघ	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१२,०००- १५,००० (६,००० कोया)	६	१ वर्ष	डिग्रीसेन्टिग्रेड तापक्रमको पानीमा डुबाएर रातभरसोहि पा(नीमा ढड्याउने	२ हप्ता	५०-६०
८२	डालेचुक/ चिची/ ताराचुक/ अमिल्वी	कार्तिक - मांसिर	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	९५,०००- १,०५,०००	१०	२ वर्ष	हरेक दिन पानी फेदैरे देखि ४ दिनसम्म चिसो पानीमाभि जाउने	३-४ हप्ता	६०-८५
८३	भईचुक/ तोरा/ आखिलो	असार - कार्तिक	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५५,०००- ६५,०००	१०	२ वर्ष	हरेक दिन पानी फेदैरे देखि ४ दिनसम्म चिसो पानीमाभिजाउने	३-४ हप्ता	६०-८५

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा. बीउ संकलन गर्न लाग्ने मोटामोटी जन्शक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
८४	पुवाँलो	असार-असोज	संकलन गनौसाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	६५,०००- ७२,०००		१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	३-४ हप्ता	३०-५६
८५	वीरेन्द्रफूल	माघ-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५०,०००- ५९,०००	७	२ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	२-३ हप्ता	७०-८०
८६	ओखर	भाद्र-कार्तिक	संकलन गनौसाथ वा फागुन-चैत	रिथ्यालिट्रयाट	३५-१२० (फल)	२	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	१-२ महिना	६५-८०
८७	बोटधंगरो/ बोडधाइरो	मंसिर-फागुन	फागुन-वैशाख	अर्थोडक्स	२८,०००- ६०,०००	४	२ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	१०-६० दिन	४० सम्म
८८	भिरङ्गाट/ हल्लुङ्ग्रे	वैशाख-जेठ	संकलन गनौसाथ	रिथ्यालिट्रयाट	५,५००- १०,०००		४ महिना	आवश्यक नपर्ने	१०-२५ दिन	४५-६५

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds / kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलन गर्न लाग्ने सोटासोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
८९	बोयेंसल्लो / लेकसल्लो	असोज - कार्तिक	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिब १,००,०००	१०	५ महिना		३०-७५ दिन	५०-६०
९०	इपिल इपिल	श्रावण- कार्तिक र माघ	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२०,०००- ३०,०००	४	३-४ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	१०-२० दिन	७०-९०
९१	सिल्टिमुर	श्रावण- असोज	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्र्यान्ट	१,३०००- १४,५००	२	अत्यन्त कम	बीउ बाहिरको गुदी हटाई सफा गर्ने ।		६०-७५
९२	कुटभिरौ	वैशाख-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्र्यान्ट	४,५००- ५,५००	५	३ दिन	बीउ बाहिरको गुदी हटाई सफा गर्ने	२ हप्ता	६०-७५
९३	मलातो	श्रावण-मांसिर	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्र्यान्ट	करिब ३४,०००		अत्यन्त कम	आवश्यक नपर्ने	६ महिनासम्म	४०-६०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लाने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१४	भातेकाडलो/ पावन/ दाउनकाडलो	जेठ-असार	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	२,०००- २,५००		२ महिना			४०-७५
१५	मौवा (तराई)	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	४२०-१,०००	५	१-६ महिना	आवश्यक नपर्ने	१०-३५ दिन	७० सम्म
१६	बकाइनो	मंसिर-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	८००- २,००० (कोया)	१	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	१५-४५ दिन	६५-८०
१७	नारेश्वर/ नागकेशर	भाद्र-असोज	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	२२०-२४०		५ महिना	आवश्यक नपर्ने	३ महिनासम्म	६०-८०
१८	औलचाँप/ सुनचाँप/ फूलचाँप	श्रावण- कार्तिक	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	१०,०००- १७,०००	१	१५ दिन	आवश्यक नपर्ने	१०-४५ दिन	८५ सम्म
१९	लेकचाँप/ सिर्मु	असोज- कार्तिक	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	१२,०००- १४,०००	१	४५ दिन	आवश्यक नपर्ने	२-६ हप्ता	७०-८५

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलन गर्न लाग्ने सोटासोटी जनशक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१००	सितलचिनी / सैजन	फागुन-असार २ मंसिर-पुस	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	५,५००- ९,०००	१	६ महिना	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने)	२०-३० दिन	६०-८०
१०१	किम्बु	चैत-श्रावण	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४,००,०००- ५,००,०००	१०	३ वर्ष	४ दिनसम्म चिसो पानी मा भिजाउने	१-४ हप्ता	१०-७०
१०२	काफल	चैत-असार	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिब ८,०००		करिब ६ महिना	आवश्यक नपर्ने	१-३ महिना	५५-७५
१०३	जैतुन / लौठो	कार्तिक-माघ	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	५,०००- ८,०००	८	२ महिना	हरेक दिन पानी फेँदै १५-२० दिन सम्म चिसो पानीमा भिजाउने	१-३ महिना	न्युन
१०४	साँदन	जेठ-श्रावण	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	२८,०००- ३३,०००		अत्यन्त कम	४८ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने)	१०-३० दिन	७५ सम्म

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लाने सोटासोटी जम्मा Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१०५	अमला	मंसिर-फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	३४,०००- ८९,०००	४	१ वर्षसम्म	७२ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	९-३० दिन	३०-४०
१०६	पाटलासल्ला/ अमेरिकनसल्ला	पुस-वैशाख	फागुन-वैशाख	अर्थोडक्स	१,००,०००- १,५०,०००	६	३ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	२-४ हप्ता	८० सम्म
१०७	खोटेसल्ला/ रानीसल्ला/ औलेसल्ला	पुस-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	८,०००- १२,५००	६	४ वर्षसम्म	४८ घण्टा पानीमा भिजाउने	२-४ हप्ता	७०-९०
१०८	गोब्रसल्ला	असोज-मंसिर	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१५,०००- ३०,०००	१०	१८ महिना	४८ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	२-३ हप्ता	७०-८५
१०९	अशोक (तेस्रो हाँगा)	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्याट	६००-९००	२	अत्यन्त कम	आवश्यक नपर्ने	१-२ हप्ता	५०-७०
११०	अशोक (धुम्टे)	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्याट	६००-९००	२	अत्यन्त कम	आवश्यक नपर्ने	१-२ हप्ता	५०-७०

सि. नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलन गर्न लाग्ने सोतामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१११	मोटेपीपल/वाङ्केठ/ लेकपीपल/वनपीपल	असार-श्रावण	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिब १,५०,००,०००	११	२ महिना	आवश्यक नपर्ने	१-४ हप्ता	करिब ५०
११२	लहरेपीपल	वैशाख-असार	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिब ७,७०,०००		१-२ हप्ता	आवश्यक नपर्ने	१-४ दिन	९० सम्म
११३	पाउलोनिया	असोज- कार्तिक	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब ६०,००,०००		२-३ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१५-३० दिन	७०-९०
११४	पैयु	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	१,५००- १,६००	६	५ महिना- १ वर्ष	४६ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	२-३ हप्ता	६५ सम्म
११५	विजयसाल	माघ-वैशाख	फाल्गुन-वैशाख	अर्थोडक्स	१,६००- २,४००	४	१ वर्ष	४६ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	१०-१५ दिन	४०-९०
११६	रक्तचन्दन	माघ-वैशाख	फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	९००- १,४०० (कोसा)		६-१२ महिना	२४ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	१०-३५ दिन	५०-६०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लाने सोटासोटी जन्शक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
११७	मेल/मयल	मंसिर-पुस	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	७०,०००- १,१०,०००	४	२-३ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	३-४ महिना	७५-८५
११८	सा नो पन (लौटा/ फलाँट)	असोजे-मंसिर	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन-चैत	रिक्वालिट्र्याट	५००-८४०	२	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	७-८ हप्ता	६०-८०
११९	ठूलोफलाँट	असोज-मंसिर	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन-चैत	रिक्वालिट्र्याट	१५०-२५०		६ महिना	आवश्यक नपर्ने	७-८ हप्ता	६०-८०
१२०	बाँझ/ ठूलोबाँझ	कार्तिक- फाल्गुन	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन-चैत	रिक्वालिट्र्याट	करिब १,८००	१	२ महिना	आवश्यक नपर्ने		८० सम्म
१२१	सानोबाँझ	कार्तिक-चैत	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन-चैत	रिक्वालिट्र्याट	५००-८००		३ महिना	आवश्यक नपर्ने	३५-५५ दिन	६०-८०
१२२	खसु	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्र्याट	१५०-२००	२	४ महिना	आवश्यक नपर्ने	४-५ हप्ता	८० सम्म
१२३	लालीगुराँस	श्रावण-फागुन	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब १,२०,००,०००	११	२ वर्ष			८५ सम्म
१२४	रोबिनिया	भाद्र-कार्तिक	फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	३५,०००- ६०,०००		२-३ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	१०-४२ दिन	७०-९०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा. बीउ संकलन गर्न लाग्ने सोतमाती जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१२५	वैस	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्र्यान्ट	करिव ६०,००,०००		५-१० दिन	आवश्यक नपर्ने	अत्यन्त छोटो	
१२६	चन्दन/ श्वेतचन्दन/ श्रीखण्ड	कर्ति क - फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५,०००- ८,०००	६	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	४-८ हप्ता	३०-८०
१२७	रिट्ठा	कर्ति क - फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५,००-१,५,००	१	१-२ वर्ष	७ दिनसम्म चिसो पाा नीमा भिजाउने	४-६ हप्ता	७०-७५
१२८	सीताअशोक	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्र्यान्ट	९०-१००	२	१ महिना	आवश्यक नपर्ने	१-२ हप्ता	५०-६०
१२९	गोगन	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	८०,००,०००- १,४०,००,०००	११	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	३-६ हप्ता	२२ सम्म
१३०	चिलाउने	माघ-वैशाख	फागुन-वैशाख	अर्थोडक्स	१,६०,०००- ३,५०,०००	७	२-४ महिना	आवश्यक नपर्ने	३ हप्तासम्म	४०-४५
१३१	कुसुम	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१,४००- २,२००	२	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	२-४ हप्ता	१०-६०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लाने मोटोमोटी जम्शक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व-उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१३२	साल / सखुवा / अग्राख	वैशाख-असार	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	४५०-१,००० (फल)	१	१ हप्ता	आवश्यक नपर्ने	१-४ हप्ता	४०-६०
१३३	महोगानी	पुस-फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२,३००-३,०००		४-६ महिना	५० डिग्री सेन्टिग्रेड तापक्रम पानीमा राखेर १० मिनेट भिजाउने	३०-६० दिन	३५ सम्म
१३४		जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	१,०००-१,८००	२	१ महिना	आवश्यक नपर्ने	२-३ हप्ता	४०-७०
१३५	ईम्ली	पुस-वैशाख	फागुन-वैशाख	अर्थोडक्स	१,४००-२,६००	२	१-२ वर्ष	तातोपानीमा राखेर २४ घण्टा सम्मभिजाउने	१०-२० दिन	७०-७५
१३६	लौठसल्ला / वर्मसल्ला	कर्तिक-मंसिर	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	१३,०००-१८,०००	६	६ महिना	चिसोमा भण्डारण	४५-८० दिन	३०-५०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ण लाग्ने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१३७	टिक/ सागवान	पुस १ ग ु न - वैशाख	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	१२,०००- ३,०००	२	१-२ वर्ष	२ दिन पानीमा भिजाई २ दिन सुकाउने र यो प्रक्रिया १५-२० दिनसम्म दोहोर्‍याउने	२-६ हप्ता	१०-५०
१३८	अर्जुन	चैत-वैशाख	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४००-७००	२	६-१२ महिना	आवश्यक नपर्ने	१५-३० दिन	४०-७०
१३९	बरो	वैशाख-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५००-८००	२	६-१२ महिना	४८ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	३-६ हप्ता	५०-६०
१४०	हरौ	कार्तिक - फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४००-५२०	१	१-२ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	३-७ हप्ता	४०-७०
१४१	पानीसाज	पुस-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५००-८००	२	१-२ वर्ष	३६ देखि ४८ घण्टा चिसो पानीमाभि(जाउने	१५-३० दिन	५०-६०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्न लाग्ने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१४२	अस्ता / साज	पुस-माघ	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिव ३०,०००	३	३-४ महिना	आवश्यक नपर्ने	१०-३५ दिन	५५-६०
१४३	टुनी	चैत-असार	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१,२५,०००- ५,५०,०००	१०	१ वर्ष	४८ घण्टा पानीमाभि जाउने	१०-१५ दिन	६०-८०
१४४	गुटेल	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४,०००- ८,०००	३	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमाभि जाउने	३०-४५ दिन	७५-८५
१४५	ठिण्डोसल्ला	श्रावण-मंसिर	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिव ४०,००,०००	१०	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	३०-४५ दिन	८० सम्म
१४६	टिमुर / आँखेटिमुर	कार्तिक- मंसिर	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२५,०००- ४०,०००	५	२ वर्ष	वीउकोबिलोपना जानेरीमासिनो बालुवालेमिच्यै बोकोपानीका राखीपटक पटक सफा गर्ने	१-६ महिना	१५ सम्म

अनुसूची ५
वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, नेपालगञ्ज, बाँकेमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

सि.नं	नामथर	पद	फोन नं	ईमेल
१	श्री भुवनेश्वर चौधरी	वन अधिकृत	९८५१२०८२१२	bhubaneshwar.chaudhary111@gmail.com
२	श्री अशोक खत्री	रेञ्जर	९८५११८१९२५	ashokkhatri21@gmail.com
३	श्री वावुराम मिजार	रेञ्जर	९८४३३१८७९४	
४	श्री रेशमलाल शर्मा	फरेष्टर	९८५८०६०४६२	reshamlalsharma502@gmail.com
५	श्री महाराजी चौधरी	ल्याब असिस्टेन्ट	९८६९७१३४७८	
६	श्री सरिता चौधरी	कार्यालय सहयोगी	९८१५७१९३२३	
७	श्री टेक बहादुर खत्री	चौकिदार	९८०४५१७४२८	
८	श्री विनोद यादव	स्वीपर	९८२५५८६६९८	
९	श्री गिता पुन मगर	नर्सरी नाईके	९८१४५१२१७०	

केही फोटोहरू

वृक्षारोपण दिवस २०८२ को अवसरमा नेपाल सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालयका माननीय राज्य मन्त्री रुपा वि.क.ज्युवाट संरक्षित विजयसाल र सतिसाल वृक्षारोपण प्लटको आपचारिक उदघाटन गर्दै साथमा लुम्बिनी प्रदेश सचिव ज्यू र अन्य अतिथिहरू

राप्तीसोनारी ७ बाँके स्थित रामजानकी सामुदायिक वनमा संरक्षित विजयसाल र सतिसाल वृक्षारोपणका लागि मेशवायर तारबार कार्य हुँदै

राप्तीसोनारी ७ बाँके स्थित रामजानकी सामुदायिक वनमा संरक्षित विजयसाल र सतिसाल वृक्षारोपणका कार्य हुँदै

रासीसोनारी ७ बाँके स्थित रामजानकी सामुदायिक वनमा संरक्षित विजयसाल र सतिसाल वृक्षारोपण प्लट

जामुन वीड उत्पादन क्षेत्र धनगढी कैलालीको वर्तमान अवस्था विश्लेषण गर्ने क्रममा रुख नापजाँच गर्दै

बरो वीड उत्पादन क्षेत्र बासगढी ८ बर्दियाको वर्तमान अवस्था विश्लेषण गर्ने क्रममा रुख नापजाँच गर्दै

सिसौ वन वीउ वगैचा कोहलपुर १२ बिक्रमा वगैचा व्यवस्थापन कार्य अन्तर्गत झाडी सफाई कार्य गर्दै

काउलो संरक्षण प्लट वीरेन्द्रनगर १३ सुर्खेतमा काउलोको विरुवा गोडमेल तथा झाडी सफाई गर्दै

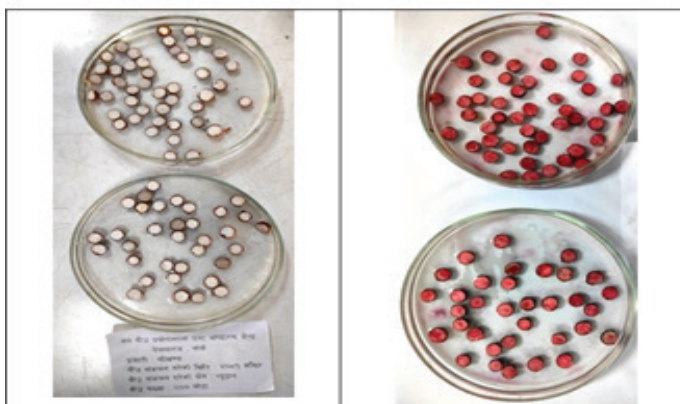
छत्तिवन संरक्षण प्लटमा अघिल्लो आ.ब. मा वृक्षारोपण गरिएको विरुवाहरू अनुगमन गर्दै वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रका कर्मचारी

आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरी कोहलपुर ७ बाँकेमा संरक्षित प्रजाती विजयसालको वीउ छुट्टै

आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरीको स्तरोन्नती तथा क्षेत्र विस्तार कार्यक्रम अन्तरगत नर्सरीको दक्षिण तर्फको क्षेत्रमा मेशवायर तारवार र क्षेत्र विस्तार कार्य

वन वीउ उमारशक्ति परिक्षण गर्दाको केहीका केही तस्वीरहरु

आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरी कोहलपुर ७ बाँकेमा गत वर्षका विरुवाहरु बहुवर्षियमा लैजाने कार्यक्रम अन्तरगत उत्पादित विरुवाहरु

आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरी कोहलपुर ७ बाँकेमा उन्नत वन विरुवा उत्पादन अन्तरगत उत्पादित विरुवाहरु

आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरी कोहलपुर ७ बाँकेमा नक्षत्र तथा उद्यानहरुमा उपयोगी हुने विरुवा उत्पादन कार्य अन्तगत उत्पादित वर पिपल र स्वामीका विरुवाहरु

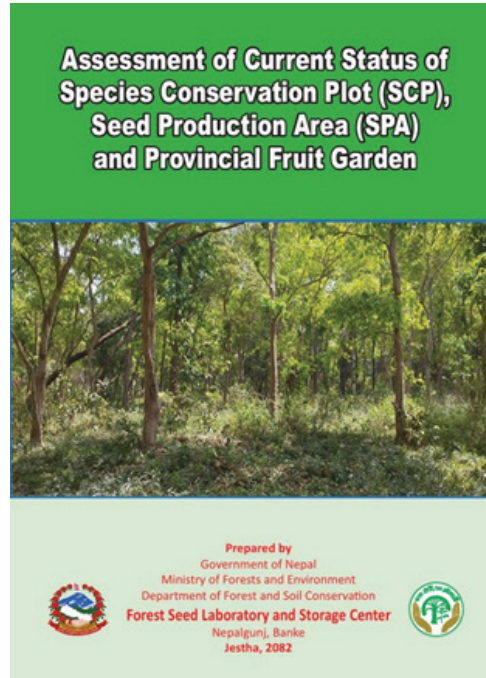
सिसौ वन वीड वर्गेचा कोहलपुर १२ बाँकेको गुगल नक्शा

सिसौ वन वीड वर्गेचा कोहलपुर १२ बाँकेको मेशवायर तारवार गर्ने कार्य सम्पन्न भई मुल गेट निर्माण कार्य सम्पन्न

सिसौ वन वीउ बगैचा कोहलपुर १२ मेशावायर फेन्सिड कार्यको अनुगमन गर्दै यस केन्द्रका कार्यालय प्रमुख र ताल आयोजनाका प्रमुख

यस आ व मा प्रकाशन भएका केही अध्ययन प्रतिवेदनहरु

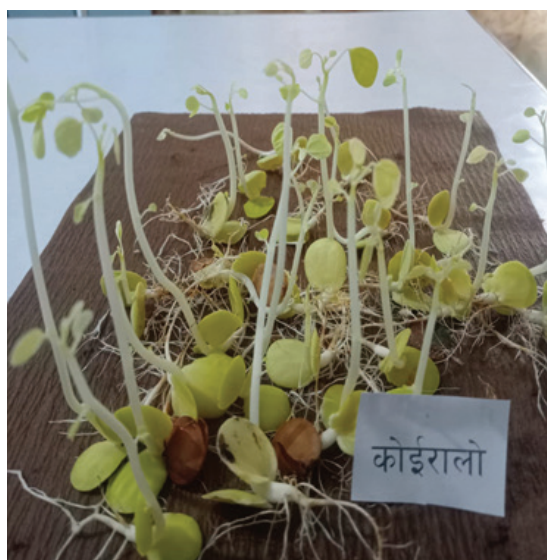
जुम्ला जिल्लामा देवदार वीउ उत्पादन क्षेत्र पहिचानका लागि डिभिजन वन कार्यालय जुम्लाका कर्मचारीहरूसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम

जुम्ला जिल्लामा देवदार वीउ उत्पादन क्षेत्र स्थापना अन्तर्गत स्थलगत निरीक्षणका क्रममा तातोपानी गाँउपालिका वडा नं २ सुन्दरगाँउ डागीवाडा मा रहेको देवदार वनको निरीक्षण साथमा डिभिजनल वन अधिकृत, तातोपानी गा पा वडा नं २ का अध्यक्ष र अन्य सहभागीहरू

जुम्ला जिल्लामा देवदार वीउ उत्पादन क्षेत्र स्थापना अन्तर्गत तातोपानी र डागीवाडामा स्थापित वीउ उत्पादन क्षेत्रमा देवदारको माउँ रुख पहिचान नम्बरिड तथा अन्य विवरण संकलन कार्य गर्दै

यस केन्द्रको प्रयोगशालामा अंकुरण परिक्षण गरिएका केही प्रजातीहरु

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
वन तथा भू-संरक्षण विभाग
वन वीड प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र
नेपालगञ्ज, बाँके